

ความรู้ทางการเงินและปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมใน
จังหวัดปัตตานี

Financial Literacy and Factors in Accessing Financial Resources of
Muslim in Pattani Province

กัลโลสม หะแหว
Kalsom Hawae

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Arts in Social Development Administration
Prince of Songkla University

2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ความรู้ทางการเงินและปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมใน
จังหวัดปัตตานี

Financial Literacy and Factors in Accessing Financial Resources of
Muslim in Pattani Province

กัลโลสม หะแหว
Kalsom Hawae

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Arts in Social Development Administration
Prince of Songkla University

2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความรู้ทางการเงินและปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมใน
จังหวัดปัตตานี

ผู้เขียน นางสาวกัลโลสม หะแว

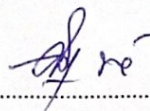
สาขาวิชา การบริหารการพัฒนาสังคม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ดร.วันพิชิต ศรีสุข)

คณะกรรมการสอบ

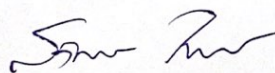

ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศักรินทร์ นนทพจน์)

กรรมการ
(ดร.วันพิชิต ศรีสุข)

ศาสตราจารย์ ดร.ประพรหม กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคร ประพรหม)

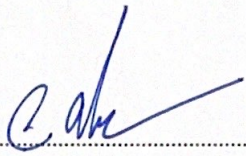

กรรมการ
(ดร.สวัสดี ไหลภรณ์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา
สังคม

(ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟ้ารุ่งแสง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ดร.วันพิชิต ศรีสุข)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ..... กัลโลม หะแหว

(กัลโลม หะแหว)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....กัณโสม น.น.....

(กัณโสม ทะแ)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	ความรู้ทางการเงินและปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี
ผู้เขียน	นางสาวกัลโลสม หะแวง
สาขาวิชา	การบริหารการพัฒนาสังคม
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ทางการเงินอิสลามและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานีและเพื่อเสนอแนะแนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม รวมทั้งสิ้น ทั้งหมด 420 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี เรียนศาสนาอยู่ในระดับ มุตาวาซีเตาะห์ (5-7) ส่วนใหญ่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 9,000 – 15,000 บาทต่อเดือน แต่มีรายจ่ายน้อยกว่ารายรับคือ ต่ำกว่า 9,000 บาทต่อเดือน และส่วนใหญ่ยังมีประสบการณ์ในการกู้ยืมเงิน ซึ่งรายได้และเครดิตทางการเงินของประชาชน จากแบบสอบถาม พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นการศึกษาไม่เพียงพอ ไม่มีประสบการณ์ในการขอสินเชื่อ และไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันอยู่ในระดับปานกลาง และจากการสำรวจโดยการวัดคะแนนความรู้จากแบบสอบถามพบว่า ประชาชนมุสลิมส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง และประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องของ ความรู้ทางการเงินสามารถช่วยให้ปัจเจกบุคคลประสบความสำเร็จและสามารถสร้างโอกาสให้สามารถเข้าถึงระบบการเงินได้ อยู่ในระดับดี ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ (กู้ได้) จำนวน 312 ตัวอย่าง และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน (กู้ไม่ได้) จำนวน 108 ตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชนมุสลิมจังหวัดปัตตานี โดยใช้แบบจำลองโลจิสติกส์ พบว่า ค่า McFadden R² ที่เป็นไปตาม goodness of fit มีค่าเท่ากับ 0.27 และแบบจำลองสามารถทำนายถูกต้องร้อยละ 80.24 ค่าสถิติ likelihood-ratio chi-squared มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งแนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนพบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องอบรมให้ความรู้เรื่องการเงินและการเงินอิสลาม, การประชาสัมพันธ์ในเรื่องการเงินหรือธนาคารที่มีการนำหลักชาริอะห์มาใช้ในการให้บริการ, สถาบันการเงินควรให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนแผนธุรกิจและศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเงินและการเงินอิสลาม

Thesis Title	Financial Literacy and Factors in Accessing Financial Resources of Muslim in Pattani Province
Author	MissKalsom Hawae
Major Program	Social Development Administration
Academic Year	2021

ABSTRACT

The purpose of this research was to Study of Islamic financial literacy and Islamic financial products of Muslims in Pattani Province, study the factors that influence Muslims' access to financial sources in Pattani Province and Suggest ways to access funding sources for Muslims in Pattani Province. The research was done on a sample of 420 residents of Pattani who practice Islam and are of legal age, all of them are over 20 years old. The binary logistic regression method was then used to analyze the data. The majority of the participants were female, with a bachelor's degree and religious education at the Mutawa Setah (5-7) level. They were mostly self-employed. The average monthly income is between 9,000 and 15,000 baht, with monthly costs of less than 9,000 baht. There were 312 samples in all who had access to finance (loanable) and 312 samples who did not (unloanable). According to McFadden R^2 met goodness of fit, the model was able to predict with 80.24 percent accuracy in 108 examples of analysis of factors affecting Muslim people's access to financing sources in Pattani Province. At the.01 level, the likelihood-ratio chi-squared was statistically significant. The guidelines for accessing funding found that Relevant agencies must provide training on Islamic finance and finance, Public relations on financial or banking matters in which the Shariah principle is applied to provide services, Financial institutions should provide knowledge about writing a business plan and learn about Islamic finance and finance.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่อาจสำเร็จสมบูรณ์ขึ้นมาได้ หากปราศจากความเมตตา กรุณาจากดร.วันพิชิต ศรีสุข ที่ทำให้ผู้วิจัยได้หัวข้อในการทำวิทยานิพนธ์ และกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของ ได้ให้ข้อมูลและคำแนะนำต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย โดยเฉพาะการวางเค้าโครง แนวทางการเขียนเนื้อหาและผลการวิเคราะห์ ตลอดจนการกำหนดกรอบเวลาในการเสนอ ความก้าวหน้าของงาน ซึ่งถือเป็นแรงกระตุ้นให้แก่ผู้วิจัยได้อย่างดียิ่ง ทั้งท่านอาจารย์ยังได้สละเวลา อันมีค่าตรวจสอบความถูกต้องของงานผู้วิจัยอีกด้วย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจและสำนึกในพระคุณของ อาจารย์เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศักรินทร์ นนทพจน์ ประธานสอบ วิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคร ประพรหม และ ดร.สวัสดี ไหลภรณ์ กรรมการสอบที่ ท่านได้กรุณาชี้แนะแนวทางและคำแนะนำ ตลอดจนข้อสังเกตต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยได้พัฒนา แนวความคิดและไตร่ตรองปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบมากยิ่งขึ้นจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ลงได้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.พัฒน์ดี บุญญานุกพงศ์ และขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านอันผู้วิจัยมิได้เอ่ยนาม ที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ทางด้านวิชาการแก่ผู้วิจัย รวมทั้ง ได้แต่งตำราให้ผู้วิจัยได้ค้นคว้า อ้างอิง จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

ผู้วิจัยขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัย ตลอดมาขอขอบคุณบุคลากรคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์บุคลากมหวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่คอยสนับสนุนจัดทำเอกสารเพื่อดำเนินการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

โดยหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีประโยชน์และคุณค่าทางการศึกษาอยู่บ้าง ผู้วิจัยขอยก ความดีทั้งหลายแต่ท่านอาจารย์ ดร.วันพิชิต ศรีสุข และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน รวมทั้ง ขอบพระคุณผู้มีพระคุณที่ได้อบรมเลี้ยงดู ให้ความรู้ ความเมตตาแก่ผู้วิจัย แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มี ความบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับความผิดพลาดไว้แต่เพียงผู้เดียว

กัลโลสม หะแหว

สารบัญ

	หน้า
ปกใน	(1)
หน้าอำนวยการสอบจบวิทยานิพนธ์	(2)
หน้ารับรองการทำวิจัยของนักศึกษาเอง	(3)
หน้ารับรองผลงานนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญา	(4)
บทคัดย่อ	(5)
ABSTRACT	(6)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญภาพ	(10)
สารบัญตาราง	(11)
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	4
คำถามในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน	8
แนวคิดและทฤษฎีความรู้ความเข้าใจหลักการเงินอิสลาม	11
และผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม	
ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม	20
แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน	21
บริบทของมุสลิมปัตตานี	28
สรุปการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
กรอบแนวคิดการวิจัย	30
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	34

สารบัญ(ต่อ)

การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	44
การวิเคราะห์ความรู้ของประชาชนมุสลิมในจังหวัดปัตตานี	50
การวิเคราะห์ระดับปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน	54
การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนโดย	57
วิเคราะห์ตัวแปรด้วยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์	59
(Logistic Regression Analysis)	
การวิเคราะห์แนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน	60
ของชนมุสลิมในจังหวัดปัตตานี	
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	
สรุปผลการศึกษา	63
อภิปรายผลการศึกษา	65
ข้อเสนอแนะ	68
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	76
1. ภาคผนวก ก	77
ก. แบบสอบถาม	78
2. ประวัติผู้วิจัย	83

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 การเงินอิสลาม	15
ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย	30
ภาพที่ 4.1 แสดงแบบจำลอง Binary Logistic Regression	41
แผนภูมิที่ 4.1 ระดับความรู้ทางการเงิน	53

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามและกลุ่มตัวอย่าง ในแต่ละอำเภอของจังหวัดปัตตานี	33
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปรเพศ	44
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ	45
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ	45
ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา	46
ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ระดับการศึกษาศาสนา	47
ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ต่อเดือน	47
ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายจ่ายต่อเดือน	48
ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ประสบการณ์ในการกู้ยืมเงิน	49
ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม แหล่งเงินทุนที่รู้จัก	49
ตารางที่ 4.10 ผลการศึกษาการวัดระดับความรู้ทางการเงิน	50
ตารางที่ 4.11 ผลการศึกษาการวัดระดับความรู้ทางการเงิน ในประเด็นหลักการเงินอิสลามตามหลักซารีอะห์	51
ตารางที่ 4.12 ผลการศึกษาการวัดระดับความรู้ทางการเงิน ในประเด็นผลิตภัณฑ์การเงินอิสลาม	52
ตารางที่ 4.13 ระดับปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เกิดจากปัจจัยส่วนบุคคล	54
ตารางที่ 4.14 ระดับปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เกิดจากปัจจัย ด้านความรู้ทางการเงิน	55
ตารางที่ 4.15 ระดับปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เกิดจาก ปัจจัยด้านหลักการเงินอิสลาม	55
ตารางที่ 4.16 ระดับปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เกิดจาก ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม	56
ตารางที่ 4.17 ผลกรวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ของประชาชนมุสลิมจังหวัดปัตตานี	59

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ที่มาและความสำคัญ

เงินทุนถือเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ โดยเงินทุนจะมีบทบาทที่สำคัญในธุรกิจทุกประเภท การมีเงินทุนหมุนเวียนที่ดีก็จะเป็นการเพิ่มโอกาสทางธุรกิจให้กับครัวเรือนได้มากขึ้นซึ่งครัวเรือนโดยทั่วไป โดยเฉพาะที่มีรายได้น้อยหรือมีฐานะทางการเงินอยู่ในระดับต่ำมักเผชิญกับข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ทำให้ครัวเรือนดังกล่าวไม่สามารถกู้ยืมเพื่อนำมาลงทุน เริ่มต้นธุรกิจได้ ด้วยเหตุนี้การตัดสินใจทำธุรกิจรวมทั้งขนาดของธุรกิจจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำธุรกิจของผู้ประกอบการเพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับสถานะทางการเงินของครัวเรือน โดยครัวเรือนที่มีฐานะทางการเงินที่ดีจะมีโอกาสในการเริ่มต้นทำธุรกิจมากกว่าและสามารถขยายธุรกิจได้ง่ายกว่าครัวเรือนที่มีฐานะทางการเงินที่ด้อยกว่า ดังนั้น ในสถานการณ์ที่ข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเป็นอุปสรรคสำคัญของการประกอบกิจการภาคครัวเรือน จะพบว่าปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจทำ ธุรกิจของแต่ละครัวเรือนนั้น มักขึ้นอยู่กับสถานะทางการเงินของครัวเรือนเอง นั่นคือ ไม่สามารถกู้ยืมเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการลงทุนได้ ดังนั้น การกระจายโอกาสในการเข้าถึงเงินทุนของครัวเรือน จึงถือเป็น ประเด็นสำคัญต่อการสนับสนุนการพัฒนาของเศรษฐกิจในระยะยาว

จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนและสังคมของครัวเรือนพบว่า ในปี 2560 จำนวนครัวเรือนในประเทศไทยมีรายได้น้อยเพียงพอรายจ่าย จากครัวเรือนทั่วประเทศประมาณ 21 ล้านครัวเรือน พบว่าเป็นครัวเรือนที่มีหนี้สินประมาณ 10.8 ล้านครัวเรือน หรือร้อยละ 50.7 โดยมีจำนวน หนี้สินเฉลี่ย 178,994 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการก่อหนี้เพื่อใช้ในครัวเรือน ผลจากการสำรวจ ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันครัวเรือนกำลังประสบปัญหาทางการเงิน ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่ารายจ่ายซึ่งอาจมีสาเหตุหลายประการ ได้แก่ ปัญหาความยากจน ทำให้ประชาชนมีรายได้น้อยเพียงพอต่อการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน มีการกู้ยืมเพื่อมาอุปโภคบริโภค จนนำไปสู่การเป็นหนี้ ปัญหาการเติบโตของลัทธิบริโภคนิยม นำไปสู่การใช้จ่ายเกินตัว ปัญหาการขาดความรู้ ความเข้าใจในการ เลือกใช้ผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงิน ที่มาจากการวางแผนการใช้จ่ายไม่เหมาะสมกับรายได้ และปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของครัวเรือน เพื่อนำเงินมาประกอบอาชีพ ส่งเสริมการลงทุน ขยายการผลิต ก่อให้เกิดการจ้างงาน และสร้างรายได้เพิ่มขึ้นแก่ครัวเรือน จากสาเหตุดังกล่าวทำให้ประชาชนต้อง หันไปพึ่งพิงการก่อหนี้นอกระบบ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560)

ปัญหาข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของครัวเรือนไทยต่อการดำเนินธุรกิจหรือการเป็นเจ้าของกิจการพบว่า 2 ใน 3 ของผู้ประกอบการขนาดเล็กของไทยมีเงินทุนเริ่มต้นกิจการจากเงินออมและเงินที่กู้ยืมจากครอบครัวหรือคนรู้จักมากกว่าจะใช้เงินทุนจากตัวกลางทางการเงินอย่างธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากข้อจำกัดในการเข้าถึงสินเชื่อ ทำให้ครัวเรือนที่มีฐานะทางการเงินที่ดีจะมีแนวโน้มสูงที่จะเป็นเจ้าของกิจการมากกว่าครัวเรือนที่มีฐานะทางการเงินที่อยู่ในระดับที่ต่ำและผู้ประกอบการรายเล็กของไทยไม่มีเงินทุนเพียงพอสำหรับการขยายกิจการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าครัวเรือนและธุรกิจขนาดเล็กของไทยเผชิญกับปัญหาข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์ (เชาว์ เก่งชน และคณะ, 2557) ซึ่งในปัจจุบันปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของครัวเรือนถือเป็นอุปสรรคหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเงินระดับฐานราก เช่น ผู้ที่มีรายได้น้อยแต่มีค่าใช้จ่ายเกินตัว ไม่มีเงินสำรอง เมื่อมีความจำเป็นจะต้องใช้เงินก็ไม่สามารถเข้าถึงผู้ให้บริการได้เนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้มีความเสี่ยงสูงที่จะไม่ชำระเงินคืนได้ตามกำหนด ดังนั้นเมื่อผู้มีรายได้น้อยไม่สามารถพึ่งพาการเงินในระบบได้ จึงจำเป็นต้องพึ่งพาการเงินนอกระบบแทน จนนำไปสู่ปัญหาที่ทำให้ผู้มีรายได้น้อยถูกจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ

แต่อย่างไรก็ตามระบบของสถาบันทางการเงินพาณิชย์ของไทยโดยทั่วไปเป็นระบบที่ผูกกับการคิดดอกเบี้ย ซึ่งเป็นระบบที่ขัดแย้งกับหลักการของศาสนาอิสลาม ซึ่งศาสนาอิสลามห้ามไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับดอกเบี้ยโดยเด็ดขาด โดยในประเทศไทยมีผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามมารองจากศาสนาพุทธ การอยู่อาศัยในประเทศไทยของมุสลิมั้นเรียกได้ว่า กระจุกตัวอยู่บางพื้นที่มากกว่าที่จะกระจายไปทุกพื้นที่ของประเทศ กว่าร้อยละ 80 ของชาวมุสลิมอาศัยอยู่ในภาคใต้ โดยเฉพาะ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และสงขลา ซึ่งมีมุสลิมคิดเป็นเกือบสองในสาม (ร้อยละ 64) ของมุสลิมทั้งหมด ร้อยละ 9 ของชาวมุสลิมอยู่ในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 8 กระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ของ ภาคกลาง ร้อยละ 1 ของชาวมุสลิมอยู่ในภาคเหนือ ขณะที่มุสลิมที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเพียงไม่ถึง ร้อยละ 1 ของชาวมุสลิมทั้งหมด หากแยกดูเป็นรายจังหวัดพบว่า นราธิวาสเป็นจังหวัดที่มีมุสลิมอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดของภาคใต้และของประเทศไทย รองลงมาคือ ปัตตานี สงขลา และยะลา ประชากรของประเทศไทยมากกว่า ร้อยละ 90 นับถือ ศาสนาพุทธ (ร้อยละ 94.6) รองลงมานับถือศาสนาอิสลาม (ร้อยละ 4.6) และศาสนาคริสต์ (ร้อยละ 0.7) ที่เหลือเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอื่น ๆ รวมทั้งผู้ที่ไม่มีศาสนา (ร้อยละ 0.1) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554) ซึ่งการใช้บริการทางการเงินในระบบธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไปของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามถือว่าผิดหลักศาสนา ส่งผลทำให้สถาบันทางการเงินแบบทั่วไปไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึงกับประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามได้ จึงจำเป็นต้องมีการจัดสถาบันทางการเงินอิสลามเพื่อให้Kสามารถให้Kบริการกับบุคคลที่นับ ถือศาสนาอิสลามได้ทั่วถึง

สำหรับประเทศไทยได้มีการจัดตั้งธนาคารอิสลามเมื่อ ปี 2545 เพื่อตอบสนองความต้องการการใช้บริการทางการเงินที่ถูกต้องตามหลักศาสนาของคนที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งธนาคารอิสลามวางรากฐานอยู่บนหลักการของหุ้นส่วน ทั้งระบบธนาคาร ผู้ถือหุ้น ผู้ฝากเงิน ผู้ลงทุน และผู้ยืม จะร่วมกันเป็นหุ้นส่วน หลักการนี้จะทำให้ทุนและแรงงานสามารถรวมกันได้ในฐานะหุ้นส่วนในการประกอบการ การรวมดังกล่าวไม่ใช่เป็นการรวมตัวกันแต่เฉพาะด้านวัตถุประสงค์แต่เพียงอย่างเดียวเป็นการรวมกันของอิสลามมีความหมายมากไปกว่านั้น เพราะว่าอิสลามได้วางหลักจริยธรรมทางเศรษฐกิจเอาไว้ แต่เนื่องจากอิสลามเป็นศาสนาที่มีข้อปฏิบัติและข้อห้ามหลายอย่างที่ทำให้หลาย ๆ คนเข้าใจยากจึงทำให้คนทั่วไปไม่สามารถเข้าถึงระบบทางการเงินอิสลามที่นำหลักของซารีอะห์มาใช้ได้ และจังหวัดปัตตานีก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประชาชนนับถือศาสนาอิสลามเกินกว่าครึ่งของจังหวัดทำให้มีความเข้าใจในเรื่องของศาสนาอิสลามมากแต่ก็ยังไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนทางการเงินอิสลามได้ เนื่องจากไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามมากพอ นอกจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินอิสลามแล้ว ประเด็นความรู้ทางการเงินทั่วไปก็เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้การเข้าถึงแหล่งเงินทุนเป็นไปได้ยาก การมีความรู้ทางการเงินไม่ได้หมายความว่าเพียงการมีความรู้ ด้านการเงินเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสามารถในการนำความรู้ไปใช้เพื่อการสร้างความ มั่นคงในชีวิต เพื่อให้การดำเนินชีวิต เป็นไปอย่างปกติปราศจากภาระหนี้สิน และไม่ตกอยู่ในภาวะ ความยากจน ซึ่งจากการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทยในหลาย ๆ ปี ก็พบว่าคนไทยส่วนใหญ่มีความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับที่ต่ำ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาคาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ จึงมีความสำคัญทางเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน เพราะเงินทุนคือปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้ ถ้าไม่มีเงินหรือมีเงินทุนน้อย ทำให้ผลผลิตน้อยและรายได้น้อยไปด้วย

ซึ่งจากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งความสำคัญของเงินทุนเป็นสิ่งที่จะต้องใช้ในการดำเนินชีวิตและใช้ในการประกอบธุรกิจรวมถึงการใช้จ่ายของประชาชนในปัจจุบันที่มีรายจ่ายมากกว่ารายรับทำให้เกิดการก่อหนี้สินขึ้นมาและข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ไม่สามารถให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ และที่สำคัญสำหรับจังหวัดปัตตานีที่มีประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามมากพอสมควรแต่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ปราศจากดอกเบี้ยได้อันเนื่องมาจากการขาดความรู้ทางการเงินและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม ดังนั้นการมีข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนผู้วิจัยจึงศึกษาเรื่องของการเงินในจังหวัดปัตตานี การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเงินอิสลามและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามรวมถึงข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาให้ครัวเรือนจังหวัดปัตตานี มีความรู้ความเข้าใจในลักษณะของผลิตภัณฑ์การเงินอิสลามมากขึ้น และทำให้ครัวเรือนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาคาดความยากจน และเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจจากระดับรากฐานให้มีความเติบโตยั่งยืนต่อไป

1.2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้ทางการเงินอิสลามและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี

1.3. คำถามการวิจัย

1. ความรู้ทางการเงินอิสลามและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามของชาวมุสลิมจังหวัดปัตตานีเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยอะไรที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี
3. ชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานีมีแนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างไร

1.4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำความรู้ในเรื่องระดับความรู้ของคนมุสลิมไปปรับใช้และเพิ่มความรู้อบรมเกี่ยวกับการเงินให้กับคนมุสลิมได้
2. หน่วยงานทางการเงินสามารถนำปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของคนมุสลิมไปปรับเป็นนโยบายในการกู้ยืมเงินได้
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนไปใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์กับกลุ่มอื่น ๆ ได้

1.5. ขอบเขตในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินอิสลามและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามรวมถึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมจังหวัดปัตตานี

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินอิสลามของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานีโดยใช้แนวคิดความรู้ทางการเงินและหลักการเงินอิสลามกำหนดแนวทางในการศึกษาและปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้นำปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ทางการเงิน และผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามมาเป็นเนื้อหาสำหรับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอิสลามและมีการออกแบบแนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมจังหวัดปัตตานี

2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาคือประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามที่ใช้บริการทางการเงินในพื้นที่จังหวัดปัตตานีมีทั้งหมด 405,567 คน (กรมการพัฒนาชุมชน

กระทรวงมหาดไทย, 2562) เนื่องจากเป็นประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามและมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม5

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจพื้นที่จังหวัดปัตตานีเนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลามมากกว่า 80% (กรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย, 2562) จึงจำเป็นที่จะต้องใช้บริการทางการเงินอิสลามเนื่องจากไม่มีดอกเบี้ยเข้ามาเกี่ยวข้องและยังเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครัวเรือนในจังหวัดปัตตานี ครัวเรือนส่วนใหญ่ในจังหวัดปัตตานีมีรายได้จากค่าแรงและเงินเดือน ซึ่งต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยเล็กน้อยและยังมีหนี้สินที่กู้จากธนาคารพาณิชย์ด้วยจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ทำให้มีทิศทางการลดลงของผลผลิต การลดลงของรายได้และการเพิ่มขึ้นของหนี้สินเป็นเมืองที่มีความมุ่งมั่นในการนำปรัชญาวิถีปฏิบัติของศาสนาอิสลามมาปฏิบัติใช้ในการพัฒนาที่มุ่งไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่ตั้งอยู่บนรากฐานของลักษณะภูมิ สังคมแบบพหุวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนผู้วิจัยจึงสนใจเลือกพื้นที่จังหวัดปัตตานี

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษาในครั้งนี้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเก็บแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์ผลการศึกษาระหว่างเดือน สิงหาคม 2563 - พฤษภาคม 2564

1.6. นิยามศัพท์

การเข้าถึงแหล่งเงินทุน หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึงการกู้ยืมเงิน และไม่สามารถเข้าถึงการกู้ยืมเงินของคนมุสลิมจังหวัดปัตตานี

ความรู้ทางการเงิน หมายถึง ความรู้สถานการณ์ทางการเงิน และทักษะทางการเงิน ของประชาชนจังหวัดปัตตานีเป็นความรู้ในการบริหารจัดการเรื่องเงินให้พอดีกับรายรับที่ได้มาและจะทำให้หลุดพ้นจากการเป็นหนี้สินหรือสามารถจัดการกับหนี้สินได้อย่างเป็นระบบและทำให้ประชาชนจังหวัดปัตตานีมีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากยิ่งขึ้นสามารถขยายกิจการได้มากยิ่งขึ้น

ความรู้การเงินอิสลาม หมายถึง ความรู้สถานการณ์ทางการเงิน และทักษะทางการเงินของประชาชนจังหวัดปัตตานีเป็นความรู้ในการบริหารจัดการเรื่องเงินตามหลักการเงินอิสลาม รวมถึงผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามจำเป็นที่จะต้องดำเนินชีวิตตาม บทบัญญัติ ของศาสนาซึ่งระบบการเงินอิสลามก็เช่นเดียวกันมีพื้นฐานมาจากกฎหมายอิสลามเพื่อให้การดำเนินกิจการทางการเงินเป็นอย่างยุติธรรม

ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม หมายถึง การให้บริการทางการเงินเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสถาบันการเงินอิสลามแก่ประชาชนที่สนใจใช้บริการการเงินอิสลาม

ชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี หมายถึง ผู้ที่มีสัญชาติไทยที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปและเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี

แนวทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุน หมายถึง แนวปฏิบัติในการเข้าถึงการใช้บริการทางการเงินของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี และเป็นไปอย่างทั่วถึง ซึ่งการเข้าถึงบริการทางการเงิน อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมถือเป็นปัจจัยสนับสนุนพื้นฐานที่จะช่วยให้การยกระดับศักยภาพประเทศให้ เกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืน

บทที่ 2

ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยวิธีการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางการเงินและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน จากวรรณกรรมประเภทบทความวิชาการ บทความวิจัยและวิทยานิพนธ์จากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และหนังสือ ตำราวารสารวิชาการทั่วไป โดยใช้คำสำคัญในการค้นหา ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน การเงินอิสลามและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามรวมถึง ปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ซึ่งวรรณกรรมที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์จะต้องมีความเกี่ยวข้องและคล้ายคลึงกับหัวข้อการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งจากการค้นหาจะมีแนวคิดหลัก ๆ คือ ความรู้ทางการเงินและนิยาม ของความรู้ทางการเงิน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินอิสลามและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม รวมถึง แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ซึ่งแต่ละทฤษฎีและแนวคิดมีรายละเอียด ดังนี้

- 2.1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน
 - 2.1.1. สถานการณ์ความรู้ทางการเงินในประเทศไทย
 - 2.1.2. ทักษะทางการเงิน
- 2.2. ความรู้ความเข้าใจในหลักการเงินอิสลามและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม
 - 2.2.1. หลักการเงินในอิสลาม (หลักซารีอะห์)
 - 2.2.2. การเงินอิสลามกับดอกเบี้ย (ริบา)
 - 2.2.3. ธนาคารอิสลาม
- 2.3. ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม
- 2.4. ปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน
- 2.5. บริบทของมุสลิมในจังหวัดปัตตานี
- 2.6. สรุปทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7. กรอบแนวคิด

2.1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน

สถาบันคีนันแห่งเอเชีย (2558) ได้ให้นิยามไว้ว่าความรู้ทางการเงินเป็นชุดของแนวคิดที่เกี่ยวข้องกันระหว่างการตระหนักรู้ทางการเงิน (Financial Awareness) ศักยภาพความรู้ทางการเงิน (Financial Competence) ความสามารถในการดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน (Capacity) สภาวะความเป็นอยู่ที่ดี (Well-Being) และความรับผิดชอบทางการเงิน (Financial Responsibility)

สฤณี อาชวานันทกุล (2013) ได้ให้คำนิยามของความรู้ทางการเงิน หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทางการเงิน ความเสี่ยงทางการเงิน รวมถึงทักษะทางการเงิน แรงจูงใจ และความเชื่อมั่นที่จะใช้ความรู้และความเข้าใจในการตัดสินใจเกี่ยวกับเงิน

2.1.1. สถานการณ์ความรู้ทางการเงินในประเทศไทย

ประเทศไทยในภาพรวมสามารถพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ต้องพบกับปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งภายในและภายนอก ส่วนหนึ่งก็เกิดจากความเปราะบางทางการเงินของภาคครัวเรือน สภาพสังคมที่เข้าสู่สังคมสูงวัย โดยปัจจุบันพบว่าประชาชนยังขาดทักษะการบริหารเงิน และวินัยทางการเงิน ซึ่งดูได้จากหนี้สินของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยังมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงต่อเวลา (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2559) ภาคครัวเรือนมีความเปราะบางจากภาระหนี้ที่อยู่ในระดับสูง ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจ และอาจนำไปสู่ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) เพิ่มขึ้นในอนาคต ในช่วงที่ผ่านมา ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกมาตรการเชิงป้องกัน (macroprudential policy) เพื่อดูแลไม่ให้ความเปราะบางของหนี้ภาคครัวเรือนขยายวงจนเป็นปัญหาเชิงระบบ สัดส่วนหนี้ครัวเรือนของไทยยังอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคและมูลค่าหนี้ยังเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยที่ผ่านมาพบว่าการเร่งตัวของดอกเบี้ยเพื่อที่อยู่อาศัย และสินเชื่อเพื่อซื้อรถยนต์ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561) หากประชาชนมีความรู้เรื่องการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเงินที่ดีหนี้สินที่จะเกิดขึ้นก็อาจจะลดหนึ่งลงประมาณหนึ่งได้ ซึ่งความรู้เรื่องการเงินสามารถช่วยให้ปัจเจกบุคคลประสบความสำเร็จหรือมีความรู้ความสามารถทางการเงิน สร้างโอกาสให้สามารถเข้าถึงระบบการเงินได้ ซึ่งจะนำไปสู่การกินดีอยู่ดีของครัวเรือนที่ดีขึ้น เนื่องจากระดับความเกี่ยวพันระหว่างประชากรกับความรู้ความสามารถทางการเงินนั้นค่อนข้างสูง ดังนั้นการส่งเสริมความรู้ทางการเงินที่ตอบสนองความรู้พื้นฐานและปัญหาอุปสรรคที่เฉพาะเจาะจงของประชาชน

ประชาชนในประเทศไทยมีระดับความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการทางการเงินในระดับปานกลาง โดยมีการจัดประเมินและให้คะแนนระดับความรู้เรื่องทางการเงินของประชาชนทั่วไป ทั้งในแง่ของความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติ ซึ่งประเทศไทยก็ได้คะแนนโดยรวมไม่ได้อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ เพศ ช่วงอายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง

หรือพัฒนาทักษะของบุคคลในการบริหารจัดการการเงิน ความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติ จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างกับคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงิน โดยพิจารณาจำแนกตามสถานภาพได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพและระดับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน

คนไทยมีระดับความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับปานกลางโดยเฉพาะภาคครัวเรือนมีความเปราะบางจากภาระหนี้ที่อยู่ในระดับสูง ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการรองรับความผันผวนทางเศรษฐกิจ และอาจนำไปสู่ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในอนาคต หากประชาชนมีความรู้เรื่องการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเงินที่ดีหนี้สินที่จะเกิดขึ้นก็อาจจะลดหนี้ลงประมาณหนึ่งได้ ซึ่งความรู้เรื่องการเงินสามารถช่วยให้ปัจเจกบุคคลประสบความสำเร็จ หรือมีความรู้ความสามารถทางการเงิน สร้างโอกาสให้สามารถเข้าถึงระบบการเงินได้ ซึ่งจะนำไปสู่การกินดีอยู่ดีของครัวเรือนที่ดีขึ้น

2.1.2. ทักษะทางการเงิน

ทักษะทางการเงินที่ดีเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมให้เศรษฐกิจมีเสถียรภาพสามารถขยายตัวได้ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จากผลการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทย คนส่วนใหญ่มีระดับทักษะทางการเงินอยู่ในช่วงปานกลาง ซึ่งผลการสำรวจของปี 2559 ได้มีคะแนนเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผลการสำรวจของปี 2556 ที่มีระดับความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการทางการเงินอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่ 12.9 จากคะแนนเต็ม 22 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยที่ร้อยละ 62.3 จากการสำรวจใน 16 ประเทศ และคนไทยยังอ่อนด้านความรู้ทางการเงินมากที่สุดเมื่อเทียบกับหัวข้ออื่น ๆ

นอกจากนี้คนไทยมีความสุขจากการใช้เงินมากกว่าการออมเงิน ซึ่งเป็นการจัดการเกี่ยวกับการเงินที่ยังไม่ตรงตามหลักการจัดการที่จะต้องมีการออมเงินเพื่อใช้ในอนาคตรและเพื่อการลงทุนในอนาคต เพราะช่วงเวลาที่เกษียณเงินออมเป็นทางออกที่ดีที่สุดสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่สามารถหารายได้เพราะเรื่องสุขภาพหรือร่างกายที่ไม่พร้อมแล้วความสำคัญของความรู้และทักษะทางการเงินเป็นสิ่งที่สามารถให้ปัจเจกบุคคลตัดสินใจเรื่องการบริหารจัดการทางการเงินได้อย่างเหมาะสมผลสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทย (2559)

การมีทักษะทางการเงินเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืน ซึ่งทักษะทางการเงินหมายรวมถึงการมีความรู้ความเข้าใจถึงลักษณะพื้นฐานและความเสี่ยงของบริการทางการเงิน สามารถนำความรู้ไปใช้ในทางปฏิบัติเพื่อให้ตัดสินใจเลือกใช้อย่างเหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของตนเองมีวินัยทางการเงิน รู้จักวางแผนทางการเงิน และสามารถบริหารจัดการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้การส่งเสริมทักษะทางการเงินแก่ประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ หลายประเทศได้ให้ความสนใจกับการสำรวจทักษะทางการเงินของประชาชนในประเทศ โดยผลการสำรวจทักษะทางการเงินในประเทศรายได้สูงทำให้ผู้ดำเนินนโยบาย

เห็นความสำคัญของการออมเพื่อการดำรงชีวิตยามเกษียณของประชาชน หรือการให้ความรู้ ด้านการเงินและการดูแลสุขภาพของตนเองเพื่อลดสวัสดิการของภาครัฐ ขณะที่ในประเทศไทยได้ปานกลางและต่ำ เนื่องจากระบบสวัสดิการจากภาครัฐยังไม่เจริญมากนัก ความเอื้ออาทรในสังคมแบบดั้งเดิมมีน้อยลง ประกอบกับผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินมีความหลากหลายยิ่งขึ้น ทำให้บุคคลมีภาระรับผิดชอบต่อการวางแผนทางการเงินและการบริหารความเสี่ยงมากขึ้น นอกจากนี้ ความเสมอภาคและทั่วถึงของระบบการเงินที่อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดการพัฒนาของระบบการเงินเองและส่วนหนึ่งมาจากการขาดทักษะทางการเงินของ บุคคลในประเทศดังกล่าว จึงเป็นอุปสรรคให้ประชาชนไม่สามารถใช้ทรัพยากรทางการเงินได้อย่างเต็มที่และเกิดประโยชน์สูงสุด ส่งผลให้การใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีวิตเป็นไปอย่างไม่ราบรื่น จึงได้มุ่งศึกษา สสำรวจทักษะทางการเงิน รวมทั้งกำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะทางการเงินเพื่อจะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินและทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีได้ด้วยการปรับใช้ทักษะทางการเงินที่มีมากขึ้นได้อย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ได้มีงานวิจัยที่อธิบายถึงความรู้ทางการเงินและทักษะทางการเงินไว้ดังนี้ กรณีกา วาระวิชะนี (2560) ความรู้ทางการเงินและความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของพนักงานในสถาบันการเงิน พบว่า การวัดความอยู่ดีมีสุขทางการเงินซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพคล่องซึ่งวัดโดยอัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อรายจ่ายต่อเดือนด้านหนี้สินซึ่งวัดโดยอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมและด้านเงินออมซึ่งวัดโดยอัตราส่วนเงินออมและเงินลงทุนต่อรายรับต่อเดือน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับสูงซึ่งแตกต่างจากผลการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ระดับความรู้อยู่ในระดับต่ำทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน และยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความอยู่ดีมีสุขทางการเงินด้านหนี้สิน และด้านเงินออมเหมาะสม นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์ด้วยการทดสอบแบบ t-test พบว่าความรู้ทางการเงินมีความสัมพันธ์กับความอยู่ดีมีสุขทางการเงินด้านหนี้สินและด้านเงินออมเหมาะสมในขณะที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความอยู่ดีมีสุขทางการเงินด้านสภาพคล่องและวิกิรนต์ เพื่อกมกมล (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้ทางการเงินของประชาชนจังหวัดปทุมธานี โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนระดับความรู้ทางการเงินของเกษตรกรในจังหวัดปทุมธานี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ตอบคำถามเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินได้อย่างถูกต้องในเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่อง การคำนวณดอกเบี้ยทบต้น เกษตรกร ตอบคำถามนี้ผิดเกินกว่าครึ่งหนึ่ง ส่วนด้านพฤติกรรมทางการเงิน เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรับผิดชอบทางการเงิน ไม่มีการออมเงิน และเกษตรกรยังเลือกที่จะกู้ยืมเงินเมื่อมีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายและด้าน ทักษะคิดทางการเงินส่วนใหญ่เกษตรกรมีทัศนคติทางการเงินที่ดีมีความสุขกับการใช้เงินมากกว่าการออม ส่วนด้านระดับคะแนนความรู้ทางการเงินของเกษตรกร พบว่า คะแนนความรู้ทางการเงินรวมของเกษตรกรอยู่ใน ระดับปานกลาง พิจารณารายด้าน ได้แก่ คะแนนความรู้ทางการเงินของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง คะแนน พฤติกรรมทางการเงินของเกษตรกรอยู่ในระดับปาน

กลางและคะแนนทัศนคติทางการเงินของเกษตรกรอยู่ใน ระดับปานกลาง และสุดท้ายการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร พบว่า ความแตกต่างด้านการศึกษารายได้ รายจ่าย ที่อยู่อาศัยการเข้าร่วมโครงการให้ความรู้ทางการเงิน การได้รับข้อมูล ทางการเงิน และการได้รับคำปรึกษาปัญหาทางการเงินของเกษตรกรที่แตกต่างกัน ส่งผลทำให้ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงินของเกษตรกรมีความแตกต่างกัน

การมีทักษะทางการเงินที่ดีเป็นปัจจัยพื้นฐานในการส่งเสริมให้เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ สามารถขยายตัวได้ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งทักษะทางการเงินยังหมายถึงรวมถึงการมีความรู้ความ เข้าใจถึงลักษณะพื้นฐานและความเสี่ยงของบริการทางการเงิน สามารถนำความรู้ไปใช้ในทางปฏิบัติ เพื่อให้ตัดสินใจเลือกใช้อย่างเหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของตนเองมีวินัยทาง การเงินรู้จักวางแผนทางการเงิน และสามารถบริหารจัดการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากการ สสำรวจคนไทยมีความสุขจากการใช้เงินมากกว่าการออมเงิน ซึ่งเป็นทักษะการจัดการเกี่ยวกับการเงินที่ ยังไม่ตรงตามหลักการจัดการที่จะต้องมีการออมเงินเพื่อใช้ในอนาคตและเพื่อการลงทุนในอนาคต เพราะช่วงเวลาที่เกษียณเงินออมเป็นทางออกที่ดีที่สุดสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่สามารถหารายได้เพราะ เรื่องสุขภาพหรือร่างกายที่ไม่พร้อมแล้วความสำคัญของความรู้และทักษะทางการเงินเป็นสิ่งที่สามารถ ให้ปัจเจกบุคคลตัดสินใจเรื่องการบริหารจัดการทางการเงินได้อย่างเหมาะสม

ครัวเรือนไทยมีระดับความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ถึงแม้ว่าจะไม่ได้อยู่ในระดับที่ต่ำ แต่ก็ยังคงมีภาระหนี้สินอยู่ในระดับสูง ซึ่งหากมีความรู้และทักษะทางการเงินที่ดี จะช่วยให้สามารถ บริหาร จัดการเรื่องเงินให้พอดีกับรายรับที่ได้มาและจะทำให้หลุดพ้นจากการเป็นหนี้สินหรือสามารถ จัดการกับหนี้สินได้อย่างเป็นระบบและที่สำคัญการมีความรู้และทักษะทางการเงินที่ดีจะทำให้มีโอกาส ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากยิ่งขึ้นสามารถขยายกิจการได้มากยิ่งขึ้น

2.2. ความรู้ความเข้าใจในหลักการเงินอิสลามและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม

แหล่งกำเนิดที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับปราชญาอิสลามมีอยู่สองอย่างด้วยกันคือ (1) อัลกุ รอนเป็นพระมหาคัมภีร์ของอิสลามซึ่งในอัลกุรอนก็ได้บอกทุกอย่างเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของ อิสลามและยังกระตุ้นให้มนุษย์ศึกษาเรื่องธรรมชาติและใช้ความคิดในการใคร่ครวญและใช้เหตุผลอยู่ เสมอ (2) วจาของท่านศาสดามุฮัมมัด (ช.ล.) การดำเนินการปฏิบัติตามคำพูดและการกระทำของ ท่าน นบีมุฮัมมัดที่ได้กล่าวไว้ในฮาดิสต่าง ๆ ที่ปรากฏหลักการต่าง ๆ จะต้องวางอยู่บนรากฐานสอง ประการนี้เสมอ อิสลามถือว่ามนุษย์เป็นสิ่งที่ถูกสร้างที่สูงสุดของพระเจ้า มนุษย์จึงต้องมีหน้าที่ หาความรู้เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิต สิ่งไหนที่ไม่รู้จงหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นเพื่อประโยชน์แก่ตนเอง ในอัลกุรอนก็ยังมิบทที่ให้มุสลิมเรียนรู้และใคร่ครวญถึงสัญญาณต่าง ๆ ของพระเจ้า (มุหัม มัดอับรอฮีม อัต-ตุวัยญีรีย, 2562)

2.2.1. หลักการเงินในอิสลาม (หลักซารีอะห์) คือ เป็นข้อบังคับ คำสั่ง การห้าม และการให้แนวทางซึ่งกำหนดโดยพระผู้เป็นเจ้าของมนุษย์ชาติ ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามจำเป็นต้องดำเนินชีวิตตามบทบัญญัติที่พระผู้เป็นเจ้าของเขาได้ทรงกำหนดไว้เพื่อความปลอดภัยของตนเอง ซึ่งระบบการเงินอิสลามก็เช่นเดียวกันมีพื้นฐานมาจากกฎหมายอิสลามเพื่อให้การดำเนินกิจการทางการเงินเป็นอย่างยุติธรรม (อิสเรส มะหะหมัด, 2557) หลักการในการดำเนินงานของรูปแบบการเงินอิสลามโดยเฉพาะการดำเนินธุรกิจจึงจะมีความแตกต่างที่เจตนาอย่างชัดเจนกับรูปแบบการเงินโดยทั่วไป พอสรุปได้ดังนี้

1) อัลลอฮ์ทรงอนุญาตการค้าขายและทรงห้ามการริบารูปแบบการเงินอิสลามห้ามเกี่ยวข้องกับดอกเบี้ยหรือriba ไม่ว่ากรณีใด ๆ เพราะดอกเบี้ยเป็นส่วนหนึ่งของความไม่ ยุติธรรมและเป็นภัยมากกว่าผลดีโดยเฉพาะในยามเศรษฐกิจตกต่ำ

2) รูปแบบการเงินอิสลามห้ามเกี่ยวข้องกับธุรกิจต้องห้ามตามหลักศาสนา ได้แก่ การพนันหรืออบายมุข สุรา สุกร เป็นต้น

3) การเงินอิสลามโดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นในด้านการทำธุรกิจการค้า ดังนั้น เป้าหมายที่สำคัญคือการค้าขายต้องเป็นไปตามหลักการอิสลามที่กำหนด ทั้งนี้จะต้องทำตามกฎหมายอิสลามเป็นสำคัญ

4) การทำสัญญาหรือการทำธุรกรรมในรูปแบบการเงินอิสลามมิใช่เป็นสัญญาเงินกู้ แต่เป็นสัญญาซื้อขายในระบบของการเงินอิสลามจึงเป็นที่ชัดเจนตายตัวตามที่ทั้งสองฝ่ายตกลงให้คำสัญญาระหว่างกันคือ ระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ หากผิดสัญญาอาจจะนำหลักทรัพย์ค้ำประกันไปขายและนำเงินที่ขายมาหักหนี้ที่ยังค้างอยู่ ส่วนที่เหลือจะคืนให้

5) รูปแบบการเงินอิสลามสามารถควบคุมระบบและป้องกันการใช้จ่ายเงินผิดวัตถุประสงค์

ประเภทของข้อตกลงในอิสลามมี 3 ประเภท (มุหัมมัดอิบรอฮีม อัตตุวัยญีรีย, 2552)

1) ข้อตกลงที่เป็นการแลกเปลี่ยน เช่น การซื้อขาย การเช่า การจ้าง การร่วมลงทุน เป็นต้น

2) ข้อตกลงที่เป็นการให้หรือการบริจาค เช่น การยกให้ การให้ทาน การให้ยืม การประกันหรือชดใช้ เป็นต้น

3) ข้อตกลงที่เป็นทั้งการให้และเป็นการแลกเปลี่ยน เช่น การให้กู้ยืม ซึ่งเป็นการให้ทานเพราะมีความหมายของการให้ทานบริจาค และเป็นการแลกเปลี่ยนเพราะมีการชดใช้คืนเท่าเดิม เป็นต้น

เงื่อนไขการซื้อขายที่ถูกต้อง ซึ่งเงื่อนไขเหล่านี้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อป้องกันความไม่ยุติธรรม ความหลอกลวงและดอกเบี้ยที่อาจจะเกิดขึ้นจากการซื้อขาย (อิสเรส มะหะหมัด, 2557)

- 1) ผู้ซื้อขายจะต้องไม่ถูกบังคับให้ซื้อขาย ต้องอยู่บนความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการซื้อขายกัน และเพื่อให้เกิดความชอบธรรมให้มากที่สุด
- 2) บุคคลที่จะทำการซื้อขายจะต้องเป็นคนที่มีความสติปัญญาดี และสามารถดำเนินการเองได้สามารถแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้
- 3) ไม่อนุญาตให้ขายสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เช่น ยุง แมลงสาบ และไม่อนุญาตให้ขายของต้องห้าม เช่น สุรา หมู และไม่อนุญาตให้ทำการซื้อขายในสิ่งที่เป็นประโยชน์แต่อนุญาตในภาวะที่จำเป็นเท่านั้น เช่น สุนัข ชากสัตว์ ยกเว้น ชากปลา กับตักแตน
- 4) สินค้าการซื้อขายจะต้องเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ขาย และทั้งสองฝ่ายจะต้องรู้จักสินค้านั้นร่วมกัน
- 5) สินค้าจะต้องมีการระบุอย่างชัดเจน
- 6) สินค้าจะต้องเป็นสินค้าที่สามารถส่งมอบได้ จึงไม่อนุญาตให้ขายปลาที่อยู่ในทะเลลึกที่บินอยู่บนอากาศได้ เพราะถือเป็นการหลอกลวง

รูปแบบต่าง ๆ ของการซื้อขายต้องห้าม อิสลามได้ห้ามการซื้อขายบางประเภทที่ไม่ โปร่งใส ไม่ชัดเจน และทำให้เกิดความเสียหาย หรือ สร้างความสูญเสียต่อผู้ค้าหรือผู้ซื้อส่วนหนึ่งของประเภทการซื้อขายที่ต้องห้าม คือการซื้อขายต่อไปนี้ (มุหัมมัดอิบรอฮีม อัศดวัยญีรีย, 2552)

- 1) การซื้อขายโดยการจับต้องและสัมผัส (มุลามมะชะหะห์) และการโยนให้ (มุนาบาชะหะห์) เช่น ผู้ขายสินค้าได้กล่าวว่า “สินค้าชิ้นใดที่ท่านจับ สินค้าชิ้นนั้นจะเป็นของท่านในราคา 100 บาท” หรือ ผู้ขายได้กล่าวว่า “สินค้าชิ้นใดที่ท่านโยนมาให้ฉันมันก็จะ是我ของคุณด้วยราคา 100 บาท” การซื้อขายประเภทนี้ไม่มีความชัดเจนและก่อให้เกิดความเสียหายถือว่าผิดหลักการขายของอิสลาม
- 2) การซื้อขายโดยการขว้างก้อนกรวด (ฮะศอต) เช่น ผู้ขายกล่าวว่า “ท่านจงขว้างก้อนกรวดนี้ถ้าตกบนสินค้าชิ้นไหนชิ้นนั้นก็จะ是我ของท่านในราคา 100 บาท” การซื้อขายประเภทนี้ก็จะก่อให้เกิดความเสียหาย
- 3) การปั่นราคาสินค้า (นะญูช) คือ การขึ้นราคาสินค้าโดยผู้ซื้อไม่ประสงค์ที่จะซื้อสินค้านั้นๆ หรือเรียกอีกอย่างว่า การประมูลสินค้า ถือเป็นการฉ้อโกงด้วย
- 4) การซื้อขายของคนเมืองให้แก่คนชนบท (บัยอฺฮาฎิรฺ ลี บาดีน) การที่นายหน้าขายสินค้านั้นด้วยราคาที่สูงกว่าคารายวัน แต่ถ้าคนชนบทหาหน้าหน้าเอง แล้วขอให้ขาย ถือว่าได้
- 5) การขายสินค้าก่อนที่จะครอบครองอย่างสมบูรณ์ เพราะมันจะนำไปสู่ความขัดแย้ง

6) การซื้อขายแบบอิ่นะฮ คือ การซื้อขายด้วยการร่นระยะเวลาการจ่ายค่าสินค้า (ขายแบบสินเชื่อ) แล้วผู้ขายก็ซื้อสินค้านั้นคืนกลับมาจากผู้ซื้อด้วยราคาที่ต่ำกว่าด้วยเงินสด จึงกลายเป็นการซื้อขายสองครั้งในเวลาเดียวกัน การขายประเภทนี้ถือเป็นสิ่งต้องห้าม เพราะมันจะนำไปสู่ดอกเบี้ย

7) การแย่งกันซื้อแย่งกันขาย หรือการซื้อขายตัดหน้า เป็นการแย่งลูกค้าโดยการตัดราคาที่เคยขาย การขายประเภทนี้ถือเป็นสิ่งต้องห้าม เพราะจะนำไปสู่ความขัดแย้งกัน

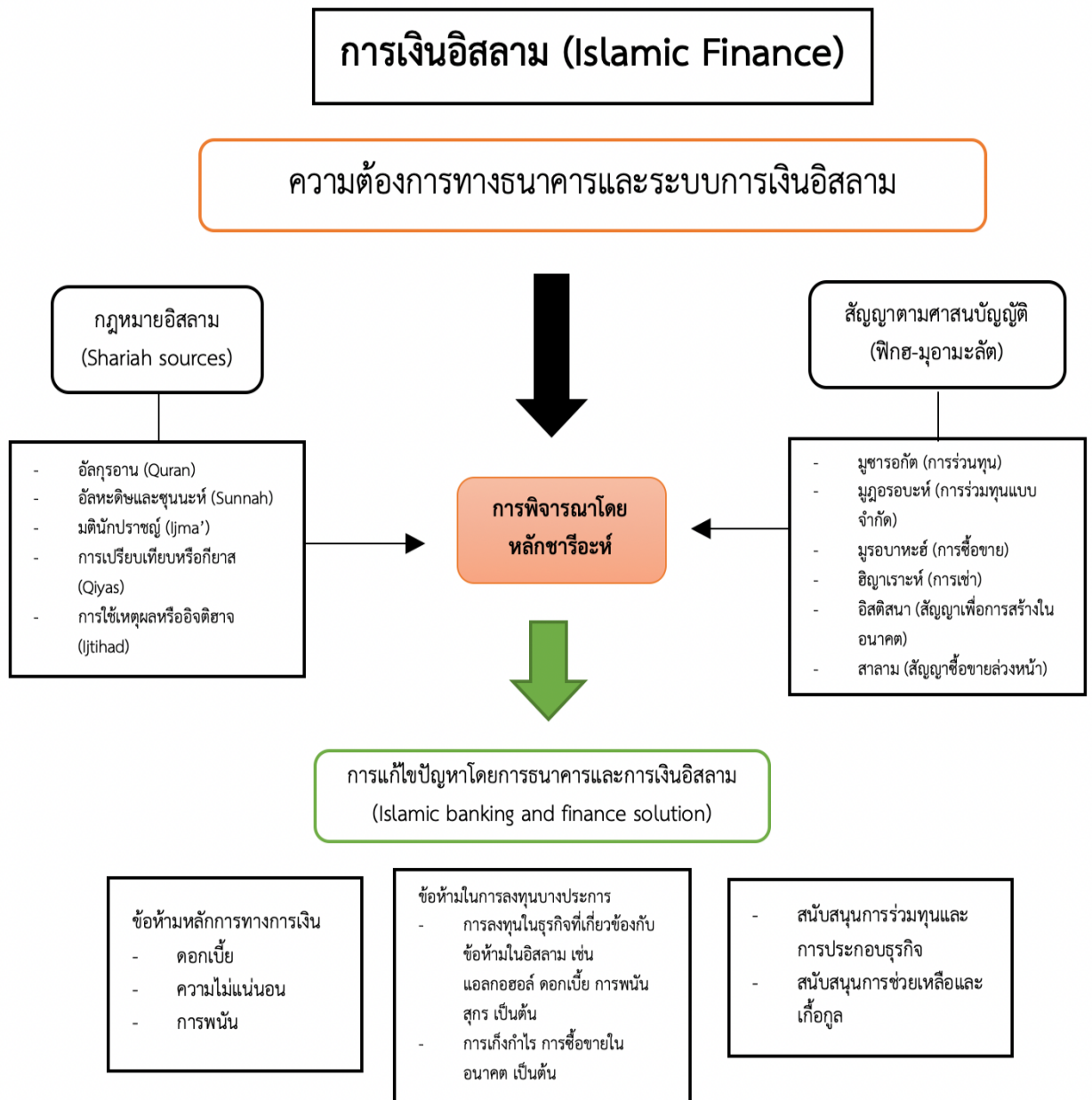
8) การซื้อขายหลังอาซานครั้งที่สองเพื่อละหมาดวันศุกร์สำหรับคนที่ต้องละหมาดวันศุกร์ (ผู้ขายที่นับถือศาสนาอิสลาม) หากถึงเวลาละหมาดให้หยุดทำกิจกรรมทุกอย่างเพื่อไปละหมาด แต่ถ้าหากยังมีการค้าขายอีก ถือว่าผิดหลักศาสนา

9) การซื้อขายสินค้าที่เป็นฮารอม (สินค้าต้องห้าม) เช่น สุรา สุกร เป็นต้น

10) การซื้อขายลูกสัตว์ของลูกสัตว์ที่อยู่ในท้อง (ฮะบะลุล ฮะบะละฮ) เป็นการขายที่ไม่ชัดเจน และอาจก่อให้เกิดความเสียหาย

การเงินอิสลามเป็นการนำหลักซารีอะห์ มาใช้ในการดำเนินกิจการทางการเงิน เป็นข้อบังคับ คำสั่ง การห้าม และการให้แนวทางซึ่งกำหนดโดยพระผู้เป็นเจ้าที่บัญญัติให้แก่มนุษยชาติผู้นับถือศาสนาอิสลามจำเป็นที่จะต้องดำเนินชีวิตตามบทบัญญัติที่พระผู้เป็นเจ้าได้ทรงกำหนดไว้เพื่อความปลอดภัยของมนุษย์เอง ซึ่งระบบการเงินอิสลามก็เช่นเดียวกันมีพื้นฐานมาจากกฎหมายอิสลาม เพื่อให้การดำเนินกิจการทางการเงินเป็นอย่างยุติธรรม และอิสลามได้ห้ามการซื้อขายบางประเภทที่ไม่โปร่งใส ไม่ชัดเจนและทำให้เกิดความเสียหาย หรือ สร้างความสูญเสียต่อผู้ค้าหรือผู้ซื้อส่วนหนึ่งของประเภทการซื้อขายที่ต้องห้าม

การเงินอิสลามเป็นการนำหลักซารีอะห์มาใช้ในการดำเนินกิจการทางการเงินเป็นข้อบังคับ คำสั่ง การห้าม และการให้แนวทางซึ่งกำหนดโดยพระผู้เป็นเจ้าที่บัญญัติให้แก่มนุษยชาติ ผู้นับถือศาสนาอิสลามจำเป็นที่จะต้องดำเนินชีวิตตามบทบัญญัติที่พระผู้เป็นเจ้าได้ทรงกำหนดไว้เพื่อความปลอดภัยของมนุษย์เอง ซึ่งระบบการเงินอิสลามก็เช่นเดียวกันมีพื้นฐานมาจากกฎหมายอิสลาม เพื่อให้การดำเนินกิจการทางการเงินเป็นอย่างยุติธรรม และอิสลามได้ห้ามการซื้อขายบางประเภทที่ไม่โปร่งใส ไม่ชัดเจนและทำให้เกิดความเสียหาย หรือ สร้างความสูญเสียต่อผู้ค้าหรือผู้ซื้อส่วนหนึ่งของประเภทการซื้อขายที่ต้องห้าม

ภาพที่ 2.1 การเงินอิสลาม (อิสเรส มะหะหมัด, 2560)

2.2.2. การเงินอิสลามกับดอกเบี้ย (ริบา) ในความหมายของอิสลาม คือ การเกินเลยในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างสองสิ่ง และเป็นสิ่งต้องห้ามในศาสนาอิสลาม เพราะจะทำให้เกิดความเสียหายตามมาภายหลัง ระบบทุนนิยมในปัจจุบันดอกเบี้ยคือหัวใจหลักในระบบธนาคาร แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นสิ่งต้องห้ามในอิสลาม จึงเกิดความขัดแย้งมากมายเกี่ยวกับการเงินกับดอกเบี้ยในอิสลาม ถึงแม้ว่าในคัมภีร์อัลกุรอานจะระบุไว้ชัดเจนแล้วว่าดอกเบี้ยเป็นสิ่งต้องห้ามแต่ก็ยังมีมุสลิมบางคนที่ยังคงหาเหตุผลต่าง ๆ ว่าดอกเบี้ยที่จ่ายเงินกู้เพื่อการลงทุนในกิจการการผลิตนั้นไม่ขัดแย้งในอัลกุรอานแต่ห้ามเพียงแต่เงินกู้ที่ไม่ได้นำไปลงทุนซึ่งใช้กันในสมัยก่อนที่คนยังไม่รู้จักอิสลามมากนัก แต่ในปัจจุบันถือว่าอัตราเงินที่เพิ่มสูงกว่าเดิมก็เป็นดอกเบี้ยที่ผิดหลักการเงินอิสลามไม่ว่าเงินกู้นั้นจะนำไปลงทุนหรือไม่ลงทุนก็ตามปัจจุบันก็ได้มีการจัดตั้งธนาคารอิสลามเพื่อขจัดปัญหาเกี่ยวกับดอกเบี้ย (เอ็ม อับดุลมันนาน, 2539)

ประเภทของดอกเบี้ย (ริบา) (มุหัมมัดอิบรอฮีม อัตตุวัยญีรีย, 2552) ได้แบ่งประเภท ของดอกเบี้ยไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1) ริบา นาซีฮะห์ ผู้ขายได้รับกำไรจากผู้ซื้อเป็นการทดแทนการยืดเวลาชำระ เช่น ผู้ขายให้เงินหนึ่งพันบาทเป็นเงินสด โดยผู้รับเงินต้องคืนเงินหลังจากหนึ่งปีเป็นเงินหนึ่งพันสองร้อยบาท เป็นการต่อรองเพื่อต้องการให้ลูกหนี้ให้กำไรโดยการเพิ่มระยะเวลาแต่ต้องจ่ายเพิ่ม ถ้าลูกหนี้มีฐานะการเงินที่ไม่ดีมากนักก็จะตกลงเพื่อยืดเวลาในการหาเงินเพื่อจ่ายหนี้ เช่นนี้คือรากฐานของดอกเบี้ยในสมัยญาฮิลียะห์ซึ่งเป็นดอกเบี้ยที่อันตรายที่สุด

2) ริบา ฟัลล์ เป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างสิ่งของชนิดเดียวกัน เช่น เงินกับเงิน หรืออาหารกับอาหารโดยมีการเพิ่มของสิ่งของชนิดนั้น เช่น นำข้าวไปแลกกับข้าวชนิดอื่นจำนวนหนึ่งลิตรแต่ได้ข้าวชนิดอื่นจำนวนครึ่งลิตร ซึ่งเป็นสิ่งต้องห้าม

3) ริบา เงินกู้ เป็นการกู้ยืมเงินระหว่างสองฝ่ายโดยที่ผู้ให้กู้ได้มีเงื่อนไขว่าต้องจ่ายคืนให้มากกว่าที่ได้ยืมไป หรือต้องให้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่ผู้ให้กู้ แต่ถ้าผู้ให้กู้ไม่ได้มีเงื่อนไขใด ๆ กับผู้กู้แต่ผู้กู้ให้ส่วนต่างเอง ถ้าแบบนี้ถือเป็นสิ่งที่อนุญาตและได้ผลบุญ

สาเหตุของการห้ามเกี่ยวกับดอกเบี้ย ข้อห้ามเกี่ยวกับดอกเบี้ยได้ปรากฏอย่างชัดเจนในอัลกุรอาน ซึ่งเป็นคัมภีร์ของศาสนาอิสลาม “อัลลอฮฺได้ทรงอนุมัติการค้าขาย แต่ทรงห้ามกินดอกเบี้ย” (อัลบาคอเราะห์ : 275) ในปัจจุบัน ดอกเบี้ยนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อสังคมมนุษย์ได้แทรกซึมเข้าไปในระบบเศรษฐกิจที่ค่อยเติบโตขึ้นอย่างเห็นได้ชัดและยากต่อการกำจัดได้ สาเหตุของการห้าม (ฮารอม) ยุ่งเกี่ยวกับดอกเบี้ยไว้ 5 ประการ

1) ดอกเบี้ยเป็นรูปแบบหนึ่งของการขูดรีด โดยการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นโดยปราศจาก สิ่งตอบแทนอื่น ๆ เป็นการสร้างความเดือดร้อนต่อผู้อื่นทำให้ผู้อื่นเสียหายซึ่งเป็นบาปใหญ่ในทางศาสนาอิสลาม

2) ดอกเบี้ยเป็นการปล้นทรัพย์ของผู้มีอำนาจ การกินดอกเบี้ยเป็นวิธีการหนึ่งของผู้มีอำนาจที่พยายามจะกดขี่ และใช้วิธีที่ไม่เป็นธรรมครอบงำผู้อื่น ดังนั้นการที่ผู้เป็นเจ้าของห้ามเกี่ยวกับดอกเบี้ยก็เพื่อปกป้องคนดี และผู้ที่ปฏิบัติตามหลักการของอิสลาม และเพื่อสกัดจากการขูดรีดผู้อื่น

3) ดอกเบี้ยคือการลอกหลวง การซื้อขายจะต้องปราศจากการลอกหลวงเพราะจะทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้ซื้อ การได้กำไรที่มากกว่าที่ควรได้ก็เป็นการลอกหลวงอย่างหนึ่ง ดังนั้นในอดีตศาสนาได้กำหนดมาตรการชั่งตวงเพื่อให้มีความยุติธรรมแก่ผู้ซื้อ

4) เป็นการรักษาการชั่ง ตวง เป็นการรักษาไว้ซึ่งทรัพย์สิน อิสลามได้ห้ามดอกเบี้ยเกี่ยวกับทองและเงิน เพราะทั้งสองเป็นบรรทัดฐานของการซื้อขาย ราคาเป็นเครื่องวัดที่บ่งบอกถึงอำนาจการซื้อของทรัพย์สิน เพราะถ้าราคามีการขึ้นลงเหมือนสินค้าราคาของเงินหรือทองก็ไม่มีควมจำเป็นในการซื้อขาย ราคาจะต้องมีมูลค่าที่ตายตัว

5) ดอกเบี้ยเป็นสิ่งที่ขัดต่อพระประสงค์ของพระเจ้า รากฐานของอิสลามคือการช่วยเหลือและการรักใคร่ซึ่งกันและกัน อิสลามถูกปลุกฝังว่า แท้จริงพวกเขาต่างก็เป็นพี่น้องกัน และกัน อัลลอฮ์ได้ห้ามทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับความสัมพันธ์ฉันพี่น้องที่จะทำให้อับอาย และห้ามเกี่ยวกับดอกเบี้ยเพื่อที่มนุษย์จะได้รอดพ้นจากผลเสียของดอกเบี้ย (ริบา)

หลักการเกี่ยวกับการเงินหลัก ๆ ที่อิสลามได้ห้ามไว้ คือ ดอกเบี้ย เป็นการกินเลยในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างสองสิ่ง และเป็นสิ่งต้องห้ามในศาสนาอิสลาม เพราะจะทำให้เกิดความเสียหายตามมาภายหลัง ข้อห้ามเกี่ยวกับดอกเบี้ยได้ปรากฏอย่างชัดเจนในอัลกุรอาน ซึ่งเป็นคัมภีร์ของศาสนาอิสลาม “อัลลอฮ์ได้ทรงอนุมัติการค้าขาย แต่ทรงห้ามกินดอกเบี้ย” ในปัจจุบัน ดอกเบี้ยนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อสังคมมนุษย์ได้แทรกซึมเข้าไปในระบบเศรษฐกิจที่ค่อยเติบโตขึ้นอย่างเห็นได้ชัดและยากต่อการกำจัดได้

2.2.3. ธนาคารอิสลาม เป็นธนาคารเดียวในประเทศไทยที่เปิดเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามและเป็นทางเลือกใหม่สำหรับผู้สนใจหลักการเงินอิสลามที่ปราศจากดอกเบี้ย รากฐานของธนาคารอิสลามจะอยู่บนหลักการของหุ้นส่วน ทั้งผู้ถือหุ้น ผู้ฝากเงิน ผู้ลงทุนและผู้ยืม ทั้งระบบจะร่วมกันเป็นหุ้นส่วนในการประกอบกิจการ ธนาคารเป็นสถาบันการเงินที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพราะธนาคารเป็นแหล่งระดมเงินทุนและควบคุมปริมาณเงินหมุนเวียนในตลาดการเงินทำให้การดำเนินงานของธนาคารเปรียบเสมือนกลไกที่สามารถบังคับให้เศรษฐกิจเป็นไปในทิศทางไหนก็ได้ ปัจจุบันดอกเบี้ยก็ได้เป็น

ส่วนหนึ่งของระบบธนาคารเพื่อขจัดปัญหาความเลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมและป้องกันปัญหาเศรษฐกิจระยะยาวอิสลามจึงห้ามกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับดอกเบี้ยไว้อย่างเด็ดขาด

ในระบบทุนนิยมดอกเบี้ยเป็นเสมือนเลือดที่หล่อเลี้ยงให้ธนาคารพาณิชย์อยู่ได้ แม้ในประเทศสังคมนิยมบางประเทศ ธนาคารพาณิชย์ก็ยังคงคิดดอกเบี้ยเพื่อความอยู่รอดของธนาคาร นักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกอย่าง มาร์แชล (Alfred Marshall) มีความเห็นว่า อัตราดอกเบี้ยและการออมนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งเพราะอัตราดอกเบี้ยเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อปริมาณการออมถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงผลตอบแทนก็จะมากตามไปด้วยและในทางกลับกันถ้าอัตราดอกเบี้ยต่ำแนวโน้มการออมก็จะมีน้อย ตามทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิก การเพิ่มขึ้นในปริมาณการลงทุนซึ่งมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในแขนงต่าง ๆ การวิเคราะห์แบบคลาสสิกได้ถูก ลอร์ด จอร์น เมย์นาร์ด เคนส์ (Lord John Maynard Keynes) นักเศรษฐศาสตร์ทุนนิยม เคนส์ไม่เชื่อในเรื่องของอัตราดอกเบี้ยจะมีผลต่อปริมาณการออม ปริมาณการออมนั้นขึ้นอยู่กับการลงทุนต่างหาก อัตราดอกเบี้ยที่สูงจะทำให้ปริมาณการลงทุนลดลงและผลที่ตามมาคือ การค้า การพาณิชย์ ตลอดจนการอุตสาหกรรมจะได้รับผลกระทบในทางที่เสียหาย รายได้โดยรวมจะลดลง การออมขึ้นอยู่กับระดับรายได้ของประชาชน ถ้าหารายได้ต่อหัวของประชาชนลดลงแล้ว ปริมาณการออมก็จะลดลงตามไปด้วย (เอ็ม อับดุลมันนัน, 2539)

ทั้งนี้ปัญหาความรู้และความเข้าใจในผลิตภัณฑ์การเงินอิสลาม จากงานวิจัยส่วนใหญ่ ความรู้ด้านการเงินอิสลามยังคงมีการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ทั่วถึงเนื่องจากคนที่นับถือศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ก็จะอยู่เฉพาะสามจังหวัดเท่านั้นทำให้ประชาชนกลุ่มอื่นอาจจะยังไม่เข้าถึงเรื่องการเงินอิสลามเท่าที่ควรหรือถ้าอยากทราบถึงข้อมูลก็ต้องเป็นสมาชิกของสหกรณ์ของอิสลามก่อนถึงจะมีคนในสถาบันให้ความรู้ในส่วนของผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามส่วนใหญ่คนทั่วไปก็จะไม่ค่อยเข้าถึงมากพอทั้งนี้ได้มีงานวิจัยที่อธิบายเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินและผลิตภัณฑ์ทางการเงินไว้ ดังนี้ ธวัสนัยพอม พบว่า สถาบันการเงินอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลายให้ลูกค้าสามารถ เลือกใช้ได้ตามความต้องการ เช่น สินเชื่อมูรอบาฮะฮ์ สินเชื่อจุลภาค บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ ะดีฮะฮ์ บัญชีเงินฝากเพื่อการลงทุนมุดอรอบะฮ์ และบัญชีเงินฝากฮัจญ์ นอกจากนี้สถาบันการเงิน อิสลาม ยังให้บริการเกี่ยวกับสวัสดิการแก่ลูกค้า บางสหกรณ์ยังเปิดบริการรับจํานำ (เราะฮ์นู) เพื่อให้สมาชิกที่มีความต้องการเร่งด่วนสามารถใช้บริการได้ แต่ประชาชนส่วนใหญ่รับรู้ว่ามีสถาบัน การเงินอิสลาม แต่รู้รายละเอียดต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์น้อยมาก ซึ่งอาจเกิดจากสมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกของสถาบันการเงินอิสลาม จึงไม่ทราบรายละเอียดผลิตภัณฑ์และบริการประกอบกับสหกรณ์อิสลามให้บริการเฉพาะผู้ที่เป็นสมาชิกเท่านั้น โดยจะให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการภายหลังการเป็นสมาชิก การประชาสัมพันธ์ของสถาบันการเงินอิสลามก็ยังไม่ดีพอ สมาชิกส่วนหนึ่งให้ความเห็นว่า หากมีความจำเป็นต้องใช้บริการสถาบันการเงิน

อิสลามเพื่อขยายธุรกิจขององค์กรในอนาคต สมาชิกจึงจะศึกษาผลิตภัณฑ์การเงินอิสลามและเงื่อนไขผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เมื่อถึงเวลา และปัญหาการเข้าถึงการบริการทางการเงินอิสลามของกลุ่มธุรกิจชุมชนน่าจะเกิดจากอุปทานไม่ใช่อุปสงค์ หรืออีกนัยหนึ่งสมาชิกไม่ต้องการจะใช้บริการทางการเงินอิสลามเพื่อเพิ่มทุนหรือขยายกิจการ (voluntary self-exclusion) เพราะยังไม่มีคามจำเป็นไม่ใช่เกิดจากสาเหตุความจำเป็นอื่น (involuntary exclusion) และสมาชิกเลือกที่จะไม่ใช้บริการการเงินอิสลามทั้งที่มีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและเงื่อนไขผลิตภัณฑ์ทางการเงินบางชนิดระดับหนึ่ง (สินเชื่อบุคคล) และพวกเขาสามารถได้รับ ข้อมูลเพิ่มเติมจากสถาบันการเงินอิสลามในพื้นที่หากมีความจำเป็นต้องใช้ผลิตภัณฑ์จริง ดังนั้นองค์กรสามารถใช้บริการทางการเงิน แต่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของแต่ละสถาบันการเงินและเงื่อนไขของแต่ละผลิตภัณฑ์ การตั้งราคาและรูปแบบผลิตภัณฑ์ก็ไม่ใช่ปัญหาหลักในการเข้าถึง อย่างไรก็ตามรายได้และความเสี่ยงขององค์กรอาจเป็น ข้อกังวลของสมาชิก เพราะสมาชิกไม่มั่นใจที่จะเป็นผู้ค้าประกันหรือเป็นตัวแทนองค์กรในกรณีที่ต้องขอสินเชื่อ สมาชิกส่วนใหญ่ ไม่ต้องการแบกรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการไม่ชำระคืน ซึ่งอาจเกิดจากความไม่แน่นอนของรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ฮุสนุล หะยีดาราโอ๊ะ (2558) ที่ทำการศึกษเกี่ยวกับความพึงพอใจของสมาชิกต่อผลิตภัณฑ์และการให้บริการของสหกรณ์อิสลามอับนูอ์ฟานจำกัดในจังหวัดปัตตานี พบว่า สมาชิกสหกรณ์ฯ มีความรู้ความเข้าใจด้านหลักชะรีอะฮ์อยู่ในระดับที่มีความรู้ความเข้าใจ และสมาชิกสหกรณ์ฯ มีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์และการให้บริการในภาพรวม ด้านผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านอาคารสถานที่ และด้านกระบวนการให้บริการ ซึ่งงานศึกษาเกี่ยวกับการเงินอิสลามจากการทบทวนวรรณกรรมทั้งสองเรื่องพบว่าคนที่มีความรู้เกี่ยวกับกับการเงินอิสลามก็จะเป็นผู้ที่ เป็นสมาชิกของสถาบันทางการเงินอิสลามเท่านั้นส่วนผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกก็จะมีไม่มีความรู้มากพอที่จะมาใช้บริการของสถาบันการเงินอิสลามดังนั้นหากต้องการที่จะรับรู้ถึงข้อมูลการเงินอิสลามก็ต้องเป็นสมาชิกของสถาบันการเงินอิสลาม

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้บริการธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยสาขาเดอะมอลล์ – ท่าพระพบว่าธนาคารได้มีการให้บริการในรูปแบบที่ดำเนินการตามหลักศาสนาอิสลามและผู้ใช้บริการมีความพอใจในเรื่องการให้บริการมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ วิมา อายุเคน (2559) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินตามมาตรฐานการให้สินเชื่อและการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย สาขานครปฐมซึ่งพบว่าธนาคารมีการตอบสนองนโยบายทางด้านสินเชื่อ โดยมีการจัดการสินเชื่อที่คำนึงถึงหลักศาสนาอิสลาม ความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และมีความพึงพอใจในการใช้บริการรวมถึงความเป็นปัจจุบันของข้อมูลข่าวสาร

ธนาคารอิสลามเปิดตัวขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของคนที่นับถือศาสนาอิสลามที่ต้องการใช้ธนาคารที่ปราศจากดอกเบี้ย จึงมีการจัดตั้งธนาคารการเงินเฉพาะกิจขึ้นมา รากฐานของ

ธนาคารอิสลามจะอยู่บนหลักการของหุ้นส่วนทั้งผู้ถือหุ้นผู้ฝากเงินผู้ลงทุนและผู้ยืม ทั้งระบบจะร่วมกันเป็นหุ้นส่วนในการประกอบกิจการ ธนาคารเป็นสถาบันการเงินที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพราะธนาคารเป็นแหล่งระดมเงินทุนและควบคุมปริมาณเงินหมุนเวียนในตลาดการเงินทำให้การดำเนินงานของธนาคารเปรียบเสมือนกลไกที่สามารถบังคับให้เศรษฐกิจเป็นไปในทิศทางไหนก็ได้

หลักการของธนาคารอิสลามตั้งอยู่บนกฎเกณฑ์ของหลักชารีอะห์ที่มีประเด็นหลักเกี่ยวกับการเงิน คือการห้ามเรื่องดอกเบี้ยเนื่องจากทางหลักการศาสนาอิสลามห้ามไม่ให้เอาไรต์เอาเปรียบกันและต้องการให้ดำเนินธุรกรรมทางการเงินโดยความยุติธรรม และหลักการเหล่านี้ได้ถูกนำมาใช้จากอัลกุรอานที่เป็นรากฐานที่สำคัญของกฎหมายอิสลามเป็นทางนำที่พระเจ้าผู้เป็นเจ้าประทานให้แก่มนุษยชาติโดยผ่านทางศาสดามูฮัมหมัด ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีในธนาคารอิสลามก็ยึดหลักความถูกต้องของหลักชารีอะห์เป็นหลัก

2.3. ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม

2.3.1. รูปแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสถาบันการเงินอิสลาม สถาบันการเงินอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลายรูปแบบ (world bank group)

1) สินเชื่อมูรอบาฮะฮ์ เป็นการซื้อขายที่มีการแจ้งให้ผู้ซื้อทราบถึงต้นทุนของสินค้าที่ซื้อและกำไรที่ผู้ขายต้องการ โดยการขายของมูรอบาฮะฮ์เป็นการจ่ายเงินทันทีหรือการผ่อนจ่ายก็ได้ ซึ่งการซื้อขายแบบผ่อนจะมีราคาสูงกว่าการซื้อขายแบบจ่ายเงินทันที ธนาคารอิสลามก็มีการนำหลักการซื้อขายแบบมูรอบาฮะฮ์มาใช้ในการซื้อทรัพย์สินประเภทต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน (อิสเรศ มะหะหมัด, 2557)

2) สินเชื่อจุลภาค เป็นการปล่อยสินเชื่อจำนวนเล็ก ๆ ให้แก่คนจนหรือคนที่ไม่มียานทำที่ไม่มีโอกาสที่จะเข้าถึงสินเชื่อที่มีเงื่อนไขมาก ๆ โดยการร่วมมือของชุมชน

3) บัญชีเงินฝากออมทรัพย์วะดีฮะฮ์ เป็นการฝากเงินโดยการรักษาทรัพย์สิน (Safekeeping of a deposit) โดยมีพื้นฐานอยู่บนหลักความไว้วางใจ (อิสเรศ มะหะหมัด, 2557)

4) บัญชีเงินฝากเพื่อการลงทุนมุดอโรบะฮ์ เป็นการทำสัญญาเพื่อการทำธุรกิจหรือร่วมลงทุนระหว่างสองฝ่ายคือเจ้าของทรัพย์สินกับผู้ประกอบการหรือผู้เชี่ยวชาญโดยมีข้อตกลงในการแบ่งปันผลกำไรตามสัดส่วนที่ตกลงร่วมกันในกรณีที่ขาดทุน เจ้าของทรัพย์สินหรือเงินทุนต้องยอมรับการขาดทุนในส่วนของเงินทุนฝ่ายเดียว ขณะที่ผู้ประกอบการหรือผู้เชี่ยวชาญรับผิดชอบหรือขาดทุนในส่วนที่ไม่ได้รับค่าตอบแทนจากการบริหารจัดการและเสียต้นทุนของเวลาและแรงที่ลงทุนไปในการ

บริหารจัดการโดยทั่วไปมักจะต้องการสัดส่วนจากกำไรมากกว่าเพื่อมาชดเชยความเสี่ยงในกรณีที่ขาดทุน (อิสเรศ มະหะหมัด, 2557)

5) บัญชีเงินฝากฮัจญ์ เป็นการฝากเงินเพื่อไปทำภารกิจฮัจญ์ในอนาคต

2.3.2 ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามตามหลักซารีอะห์ (ฮุสนุล หะยีดาราโอะ, 2558)

1) อัลกอรตุลหาลัน คือ เป็นการกู้ยืมที่ผู้ให้ยืมเงินมอบเงินให้กับผู้กู้ โดยมีข้อตกลงว่าผู้กู้จะต้องคืนเงินในรูปแบบของเงินหรือทรัพย์สินที่มีมูลค่าเท่ากับเงินที่ผู้ให้กู้ได้มอบเอาไว้

2) อัลมุฆารอกัต คือ เป็นการทำสัญญาพร้อมกันเป็นหุ้นส่วน ต้องประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป การร่วมหุ้นจึงจะสำเร็จ

3) อัลมุฆอรอบะห์ คือ การทำสัญญาหุ้นส่วนในการประกอบธุรกิจ จะมีสองฝ่าย คือ เจ้าของทุนกับผู้ดำเนินการ โดยมีข้อตกลงกำหนดแบ่งกำไรที่ได้จากการประกอบธุรกิจนั้น ๆ แต่กรณีขาดทุนเจ้าของทุนจะเป็นผู้รับผิดชอบฝ่ายเดียว

4) อัลวาตีอะห์ คือ การทำสัญญาระหว่างเจ้าของทรัพย์สินกับผู้รักษาทรัพย์สินให้ปลอดภัยจากการขโมย สูญหาย

5) อัตตะกาฟูล คือ การประกันภัยหรือการให้ สวัสดิการ

6) อัลอิญาเราะห์ คือ การเช่าหรือการจ้าง เป็นการขายผลประโยชน์ หรือขายบริการด้วยราคาไม่ใช่การขายบริการที่แลกกับแรงงาน

7) อัลกะฟาละห์ คือ การค้ำประกันหรือประกันความน่าเชื่อถือ

8) อัลบัยอิบะหะมินอะญิล คือ การซื้อขายแบบผ่อนชำระระยะยาว เป็นการซื้อขายสินค้าในราคาต้นทุนบวกกับกำไร โดยผู้ซื้อตกลงจ่ายเป็นงวด ๆ ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

รูปแบบของผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ทางการเงินก็มีหลากหลายส่วนใหญ่จะเป็นชื่อภาษาอาหรับมีบางผลิตภัณฑ์ที่เหมือนกับผลิตภัณฑ์ของธนาคารพาณิชย์ทั่วไปแต่มีบางผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่าง เช่น บัญชีเงินฝากออมทรัพย์วะดีฮะฮ์ เป็นการฝากเงินโดยการรักษาทรัพย์ เป็นต้น

2.4. ปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

ครัวเรือนโดยทั่วไปโดยเฉพาะที่มีรายได้น้อยหรือมีฐานะทางการเงินอยู่ในระดับต่ำมักเผชิญกับข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ทำให้ครัวเรือนดังกล่าวไม่สามารถกู้ยืมเพื่อนำมาลงทุนเริ่มต้นธุรกิจได้ ด้วยเหตุนี้ การตัดสินใจทำธุรกิจรวมทั้งขนาดของธุรกิจจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำธุรกิจของผู้ประกอบการเพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับสถานะทางการเงินของครัวเรือน โดยครัวเรือนที่มีฐานะทางการเงินที่ดีจะมีโอกาสในการเริ่มต้นทำธุรกิจมากกว่าและสามารถขยายธุรกิจได้ง่ายกว่าครัวเรือนที่มีฐานะทางการเงินที่ด้อยกว่า (เชาว์ เก่งชนและคณะ, 2557) การเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมถือเป็นปัจจัยสนับสนุนพื้นฐานที่จะช่วยให้การยกระดับ

ศักยภาพประเทศให้เกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืน ในด้านของประชาชนเองจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถบริการจัดการการเงินได้สอดคล้องกับฐานะทั้งการออมเพื่อสุขภาพที่เพียงพอและไม่ก่อหนี้เกินตัว

การเข้าถึงบริการทางการเงินสามารถสร้างโอกาสโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้บริโภคที่นิยมใช้ตลาดเงินนอกระบบ ซึ่งอาจรับผลกระทบเชิงลบต่อเสถียรภาพทางการเงินได้ การขยายเครดิตไปยังกลุ่มลูกค้าที่ยังขาดทักษะที่ดีในการบริหารจัดการเงินก็ถือเป็นความเสี่ยงสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อการผลิตชำระหนี้ ในขณะที่มีการส่งเสริมธุรกิจและครอบครัวให้สามารถเข้าถึงเครดิตหรือสินเชื่อได้ง่ายยิ่งขึ้น มีบ่อยครั้งที่ทำให้เกิดการปฏิรูปและปรับเปลี่ยนกฎระเบียบทางการเงิน ซึ่งช่วยสร้างข้อได้เปรียบต่อระบบเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็วมาก แต่ก็ทำให้เกิดภาวะหนี้สินที่เพิ่มขึ้นอย่างล้นพ้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพและมีกฎข้อปฏิบัติทางการตลาดเพื่อคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ซึ่งจะสามารถเข้าถึงตลาดการเงินใหม่ ๆ ที่สามารถดูแลรับผิดชอบด้วยตนเองได้ โดยที่ไม่เป็นการเพิ่มระดับภาระหนี้สินของประชากรในประเทศให้สูงขึ้นแต่อย่างใด

2.4.1. การทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ ธุรกรรมด้านสินเชื่อควบคุมถึงการให้สินเชื่อก่อภาระผูกพันและธุรกรรมคล้ายสินเชื่อเป็นธุรกรรมที่สำคัญของสถาบันการเงิน จึงควรมีการกำหนดกระบวนการทำธุรกรรมและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสม รัดกุม และสอดคล้องกับลักษณะธุรกิจ ซึ่งสาระสำคัญจะมีการจัดทำนโยบายสินเชื่อ การแบ่งแยกอำนาจหน้าที่มีการจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาการทำธุรกรรมทางด้านสินเชื่อที่มีความเป็นปัจจุบัน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561)

1) นโยบายการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ มีกระบวนการพิจารณาอนุมัติธุรกรรมด้านสินเชื่อที่รัดกุมครอบคลุมในเรื่องการมีนโยบายที่ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการ การแบ่งแยกหน้าที่ในกระบวนการสินเชื่อ และการจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาสินเชื่อ

(1) ธุรกรรมด้านสินเชื่อมีการระบุประเภทของสินเชื่อที่ให้แก่ลูกหนี้รายใหญ่และรายย่อย การกำหนดสัดส่วนการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อตามภาคเศรษฐกิจ การกำหนดประเภทสินเชื่อที่พึงระมัดระวัง ไม่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อการเพิ่มผลผลิตของประเทศ เช่น ธุรกิจที่มีลักษณะเก็งกำไร ธุรกิจนำเข้า สินค้าฟุ่มเฟือยและธุรกิจที่ขัดต่อศีลธรรม มีการกำหนดนโยบายการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อให้ชัดเจนกับผู้ถือหุ้น กิจการที่เกี่ยวข้อง กรรมการผู้บริหารระดับสูงหรือผู้มีอำนาจในการจัดการและมีการกำหนดผู้รับผิดชอบและขั้นตอนต่าง ๆ ในการพิจารณาธุรกรรมด้านสินเชื่อ

(2) การลงทุนในหลักทรัพย์ มีการกำหนดผู้รับผิดชอบและขั้นตอนต่าง ๆ จนถึงขั้นตอนการจ่ายเงินและรับเงิน และการรายงานซื้อขายหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุมัติแล้ว

(3) การขายสินทรัพย์ กำหนดผู้มีอำนาจอนุมัติ ผู้รับผิดชอบ ขั้นตอนหรือวิธีการ ขายสินทรัพย์ การรายงานเมื่อขายสินทรัพย์

2) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

(1) อนุมัตินโยบายการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อ ซึ่งครอบคลุมการบริหารความเสี่ยงและการพิจารณาความเสี่ยงพองของเงินกองทุน

(2) ควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามนโยบายอย่างเคร่งครัด

(3) กำหนดบทลงโทษแก่ผู้มีเจตนาไม่ปฏิบัติตามระเบียบ

3) การแบ่งแยกอำนาจหน้าที่การทำธุรกรรมสินเชื่อ

(1) งานความเสี่ยงด้านเครดิตก่อนเสนออนุมัติ พิจารณาการทำธุรกรรมก่อนเสนออนุมัติ ซึ่งหลักเกณฑ์การพิจารณาควรมีข้อกำหนดเรื่องความเสี่ยงในการผิต้นัดชำระหนี้ตามลักษณะหรือประเภทธุรกรรมสินเชื่อหลักประกันหรือผู้ค้ำประกัน และหลักเกณฑ์การคิดดอกเบี้ย หรือค่าธรรมเนียม

(2) ด้านอำนาจการอนุมัติ กำหนดผู้มีอำนาจอนุมัติสินเชื่อในแต่ละระดับให้เหมาะสม

(3) ตรวจสอบความถูกต้องของการปฏิบัติภายหลังการอนุมัติ ตรวจสอบการ ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการอนุมัติ ตรวจสอบการทำสัญญา การจำนำ การจำนอง การค้ำประกัน

(4) การรายงานข้อมูล กำหนดผู้รับผิดชอบในการรายงานข้อมูลการทำธุรกรรม ด้านสินเชื่อ ต่อคณะกรรมการสถาบันการเงินเฉพาะกิจ หรือคณะกรรมการชุดอื่นที่ได้รับมอบหมาย เป็นประจำ

(5) การตรวจสอบธุรกรรม กำหนดผู้รับผิดชอบตรวจสอบการทำธุรกรรมด้านสินเชื่อและรายงานผลการตรวจสอบโดยตรงต่อคณะกรรมการสถาบันการเงินเฉพาะกิจ เป็นประจำ

2.4.2. ปัญหาข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของครัวเรือน ครัวเรือนไทยใน ปัจจุบันเผชิญกับปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเนื่องจากมีความสามารถในการของเงินทุนแต่ไม่มีทรัพย์สินมากพอที่จะเป็นหลักประกันในการกู้ทำให้ไม่สามารถพัฒนาธุรกิจของตัวเองให้ดีกว่าเดิมได้ ซึ่งสาเหตุของการเข้าถึงแหล่งเงินทุนก็ไม่ได้มีแค่หลักทรัพย์ไม่เพียงพอเท่านั้นแต่มีสาเหตุอีกหลายประการ (เชาว์ เก่งชนและคณะ, 2557) ดังนี้

1) ความไม่สมบูรณ์ของตลาด (Market Imperfection) ผลจากความไม่สมบูรณ์ของตลาดดังกล่าว ทำให้ผู้ให้กู้หรือเจ้าของเงินทุนจำเป็นต้องพิจารณาให้เงินทุนกับกลุ่มลูกค้าที่สามารถเชื่อมั่นได้หรือพิสูจน์ได้ว่ามีความเสี่ยงต่ำและมีความสามารถในการชำระคืนหนี้ ซึ่งผูกโยงกับหลักฐานแสดงรายได้ฐานะทางการเงินหรือหลักทรัพย์ค้ำประกันเพื่อลดทอนความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ผิต้นัดชำระหนี้ขึ้นในภายหลังดังนั้นผู้ใช้บริการทางการเงินจึงมักจะได้รับบริการที่แตกต่าง

กันอย่างมากหรือบางกลุ่มอาจไม่ได้รับบริการเลยเมื่อเทียบกับ กรณีตลาดสมบูรณ์ (Market Perfection) ซึ่งผู้ให้กู้มีข้อมูลผู้ใช้บริการที่ครบถ้วนและถูกต้อง (Perfect Information) หรือกลไกด้านอุปสงค์และอุปทานทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การสื่อสารทางการเงินและความไม่สมมาตรของข้อมูลหรือการรับรู้ข้อมูลที่ไม่เท่ากันระหว่างผู้ให้กู้และผู้กู้เงิน (Asymmetric Information) : Adverse Selection และ Moral Hazard ปัญหาความไม่สมมาตรของข้อมูล เป็นลักษณะของสถานการณ์ซึ่งบุคคลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับรู้ข้อมูลเพียงฝ่ายเดียว ในขณะที่อีกฝ่ายมีข้อมูลไม่เท่าเทียมกับอีกฝ่าย ความไม่สมมาตรของข้อมูลนี้ ท้ายที่สุดจะทำให้เกิด “ความล้มเหลวของตลาด” หรือ “Market failure” ซึ่งจะส่งผลให้ตลาดนั้น ๆ ไม่สามารถเกิดการพัฒนาด้านได้เท่าที่ควร ซึ่งในปัจจุบันความไม่สมมาตรของข้อมูลสามารถพบได้ในหลากหลายธุรกิจมาก เรื่องทางการเงินก็เป็นอีกเรื่องที่มีปัญหาเกี่ยวกับความไม่สมมาตรของข้อมูล ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อได้สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ (1) สาเหตุทางด้านผู้ให้สินเชื่อหรือข้อจำกัดทางด้านปริมาณสินเชื่อ ซึ่งโดยปกติแล้วจะจำกัดปริมาณสินเชื่อสำหรับผู้ที่มีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำ เนื่องจากมีความเสี่ยงสูงที่จะผิดนัดในการชำระหนี้ (2) สาเหตุมาจากตัวผู้ขอสินเชื่อเอง (Self-constraint) เนื่องจากสามเหตุผลหลักคือ ดอกเบี้ยสูงเกินไปมีการขอหลักทรัพย์ค้ำประกันที่มากเกินไปเกินกว่าผู้กู้จะให้ได้ ผู้กู้กลัวว่าจะไม่ทันจ่ายและโดนยึดที่ดินหรือหลักทรัพย์อื่น ๆ ที่ได้ค้ำไว้ และการดำเนินการขอกู้เงินในแต่ละครั้งมีขั้นตอนที่ซับซ้อนหลายขั้นตอน ต้นทุนอื่น ๆ ที่เยอะ เช่น ระยะเวลาการเดินทาง ต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน หรือเรียกว่าเกิดข้อจำกัดจากต้นทุนการดำเนินการ (ธนายุส บุญทอง, 2558)

ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเงินในตลาดการเงินจะมีการรับข้อมูล 2 ฝ่าย คือ ผู้กู้และผู้ให้กู้ ซึ่งการรับข้อมูลข่าวสารของทั้งสองฝ่ายมักจะไม่ได้เท่าเทียมกันซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจในการกู้ยืมเงิน ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเงินเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องรับรู้ทั้งผู้กู้และผู้ให้กู้ยืม เพราะการรับรู้ข่าวสารที่ไม่ชัดเจนจะทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจจากผู้ให้กู้และตัดสินใจไม่ให้ผู้กู้ที่จำเป็นต้องใช้เงินจริง ๆ ก็จะไม่มีโอกาสนำเงินไปประกอบธุรกิจได้ เพราะแค่ความเข้าใจผิดทางข้อมูลข่าวสารและการที่จะตัดสินใจกู้เงินของผู้กู้ยืมก็ต้องศึกษาข้อมูลให้ละเอียดก่อนการตัดสินใจ

การสื่อสารของธนาคารกลาง เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า การสื่อสารเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ธนาคารบรรลุพันธกิจได้ดียิ่งขึ้น แต่หากการสื่อสารไม่ชัดเจนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพก็เป็นไปได้ยาก ซึ่งการศึกษาหรือบทความเกี่ยวกับธนาคารกลางพบคำมากมาย เช่น ความโปร่งใส และความไว้วางใจ การสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิภาพของนโยบายในทางปฏิบัติธนาคารกลางควรคำนึงถึงปัจจัยที่ทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยพื้นฐานที่สุดการสื่อสารของธนาคารกลางไม่ต่างจากการสื่อสารรูปแบบอื่น ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการวางกลยุทธ์

การสื่อสารต้องคำนึงถึงคำถามสำคัญ 4 ข้อ ประกอบด้วย (1) สื่อสารให้ใคร (2) สื่อสารทำไม (3) สื่อสารอะไร และ (4) สื่อสารอย่างไร

3) ความรู้ทางการเงินและสถานะทางการเงินของภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ ครัวเรือนไทยที่มีการใช้บริการด้านสินเชื่อกับธนาคารพาณิชย์มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมาที่ระดับร้อยละ 8.7 ของครัวเรือนทั้งหมดในปี 2556 เทียบกับ ระดับร้อยละ 7.6 ในปี 2553 อย่างไรก็ตามครัวเรือนอีกร้อยละ 91.3 ซึ่งไม่ใช้บริการกับธนาคารพาณิชย์ สามารถแบ่งเป็นครัวเรือนที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการสินเชื่อจากธนาคารสูงถึงร้อยละ 13.5 โดยมีสาเหตุมาจากสถานะการเงินไม่ดี/ไม่มีหลักประกัน ในการขอสินเชื่อหรือไม่กล้าติดต่อธนาคารตลอดจนเงื่อนไข/ขั้นตอนในการขอสินเชื่อที่ยุ่งยาก และปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับฐานะทางการเงินคือปัจจัยด้านผลการดำเนินงานของธุรกิจซึ่งสะท้อนผ่านอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นด้านสภาพคล่อง สถานะหนี้สิน ความสามารถในการทำกำไร และการเติบโตของธุรกิจ สามารถสะท้อนปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ของภาคธุรกิจ โดยภาคธุรกิจที่มีสถานะทางการเงินแข็งแกร่งจะสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ดีกว่าธุรกิจที่มีสถานะทางการเงินที่อ่อนแอ

4) การมีแผนทางธุรกิจ การขอสินเชื่อในทุกรูปแบบจำเป็นต้องมีแผนและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนการขอสินเชื่อทางการเงินจะนำไปลงทุนทำกิจการ หรือจะนำไปขยายกิจการ หรือใช้ในการหมุนเวียนในกิจการเพราะการขอสินเชื่อจะได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแผนการธุรกิจ ซึ่งสถาบันการเงินให้ความสำคัญปัจจัยในด้านตัวผู้กู้มากที่สุดทั้งนี้เพราะตัวผู้กู้จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อภาระหนี้ที่จะต้องชำระคืนให้กับสถาบันการเงินโดยสถาบันการเงินจะดูถึงประวัติในการชำระหนี้, ความน่าเชื่อถือ, ประสบการณ์ในการทำงาน, ความรับผิดชอบและความตั้งใจในการชำระหนี้เป็นหลัก ดังนั้นหากไม่พิจารณาคุณสมบัติของผู้กู้ให้รอบคอบอาจก่อให้เกิดภาวะหนี้เสียขึ้นในอนาคตได้

5) เงื่อนไขทางการเงินของธนาคาร ธนาคารแต่ละธนาคารมีข้อกำหนดกฎเกณฑ์ และเงื่อนไขที่แตกต่างกัน ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับธนาคารหรือสินเชื่อถือเป็นสิ่งสำคัญมากและควรเปรียบเทียบข้อแตกต่างระหว่างสินเชื่อของแต่ละธนาคาร เช่น ธนาคารบางธนาคารมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคุณสมบัติของผู้กู้เกี่ยวกับรายได้และความสามารถในการผ่อนชำระ ถ้าอายุมากระยะเวลาในการชำระหนี้จะสั้นลง อาชีพ รายรับ เป็นต้น ซึ่งการเลือกสถาบันในการขอสินเชื่อควรศึกษารายละเอียดของธนาคารและสินเชื่อให้ละเอียดก่อนที่จะตัดสินใจกู้ยืม

6) เครดิตทางการเงิน เป็นความน่าเชื่อถือทางการเงิน ที่ส่งผลดีในด้านการขอสินเชื่อต่าง ๆ หรือการทำธุรกิจ ตลอดจนธุรกรรมทางการเงินทั่วไปเพราะเมื่อมีเครดิตที่ดีธนาคารหรือสถาบันการเงินต่าง ๆ ก็จะมี ความน่าเชื่อถือทำให้การขอสินเชื่อทางการเงินจากสถาบันทางการเงินนั้นง่ายขึ้น ซึ่งพฤติกรรมชำระหนี้ถือเป็นข้อมูลลำดับต้น ๆ ที่ทางธนาคารจะพิจารณา ซึ่งในปัจจุบันการยื่นขอสินเชื่อจากธนาคาร ไม่ว่าจะเป็นสินเชื่อ SME หรือสินเชื่อส่วนบุคคล หรือ ชื้อบ้าน ชื้อรถ

จะต้องแสดงตัวตนเกี่ยวกับประวัติการชำระหนี้ ซึ่งวิธีการสร้างเครดิตทางการเงิน มีวิธีหลายอย่างด้วยกัน เช่น การมีหน้าที่การงานที่มั่นคง โดยหน้าที่การงานและฐานเงินเดือนเป็นสิ่งแรก ๆ ที่จะถูกพิจารณาเมื่อต้องการสืบค้นประวัติทางการเงิน เพราะยังทำงานดีฐานเงินเดือนสูงโอกาสที่จะผ่านการขอสินเชื่อยิ่งมากขึ้น การมีประวัติการเงินที่ดี โดยในปัจจุบันการปล่อยกู้ของสถาบันทางการเงิน นอกจากจะใช้รายได้และหน้าที่การงานเป็นตัวชี้วัดแล้ว การขอสินเชื่อจะได้รับการอนุมัติหรือไม่ขึ้นอยู่กับเครดิตทางการเงิน เป็นต้น

7) หลักทรัพย์ค้ำประกันทางการเงิน การขอสินเชื่อคือการสร้างความมั่นใจให้กับธนาคารเกี่ยวกับกิจการที่ดำเนินการและสามารถชำระเงินคืนตามระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ แต่ในเรื่องของการรองรับความเสี่ยงของธนาคาร ถึงแม้ว่าธนาคารจะพิจารณาสินเชื่ออย่างดีแล้ว และอนุมัติสินเชื่อเรียบร้อยแล้ว ธนาคารต้องมีการบริหารความเสี่ยงโดยมีหลักประกันเป็นตัวบริหารความเสี่ยง เช่น ที่ดิน สำนักงาน เป็นต้น เพื่อนำไปชำระหนี้แทนในกรณีที่ผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้

8) ปัจจัยภายนอก สถาบันการเงินพิจารณาสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศมากที่สุดโดยพิจารณาจากอัตราการเติบโตของ GDP ทั้งนี้เพราะ GDP ของประเทศจะเป็นการบอกถึงภาวะการเติบโตทั้งภาคการผลิตและบริการภายในประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนมีรายได้และกำลังซื้อเพิ่มขึ้นนั่นหมายถึง ธุรกิจสามารถขยายกำลังการผลิตได้เกิดการจ้างงานสูงขึ้นสามารถผลิตสินค้าและบริการได้เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นระดับการเจริญเติบโตในทางเศรษฐกิจของประเทศ

ทั้งนี้ปัญหาข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ส่วนใหญ่เกิดจากข้อจำกัดในด้านการขาดหลักทรัพย์ในการค้ำประกัน และเป็นผู้ที่มีรายได้ต่ำ ไม่มีแผนธุรกิจที่แน่นอน อีกทั้งยังประสบปัญหาการบริหารจัดการทางการเงินที่ดี ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สามารถอธิบายได้ดังนี้ เช่น การศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทย (2553) ได้ทำการสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินภาคครัวเรือน พบว่าครัวเรือนที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้เป็นครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุดถึงปานกลาง อาศัยในเขตนอกเมือง ส่วนใหญ่จะเป็นภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในปีต่อมาธนาคารแห่งประเทศไทย (2556) ก็ได้ทำการสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินภาคครัวเรือน พบว่าครัวเรือนที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้นั้นมีแนวโน้มที่สูงขึ้นและพบว่ามาจากเกือบทุกกลุ่มระดับรายได้และแหล่งที่อยู่อาศัย โดยสาเหตุของการเพิ่มขึ้นนั้นส่วนหนึ่งมาจากความต้องการใช้บริการทางการเงินที่สูงขึ้นแต่บางส่วนยังไม่ได้รับการตอบสนองและยังพบอีกว่าครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุดที่อาศัยอยู่ในภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราส่วนที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินสูงที่สุดหากพิจารณาตามเขตที่อาศัยพบว่าครัวเรือนที่อาศัยในเมืองและนอกเมืองมีอัตราส่วนที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินที่ใกล้เคียงกันซึ่งต่างจากการสำรวจของปี 2553 ที่คนอาศัยอยู่นอกเมืองจะมีอัตราส่วนในการเข้าถึงบริการทางการเงินน้อยที่สุด ซึ่งส่วนนี้อาจเป็นผลสะท้อนจากการกระจายตัวของผู้ให้บริการทางการเงินของกลุ่มต่าง ๆ ระหว่างเขตในเมืองและนอก

เมืองที่ดีขึ้น และธนาคารแห่งประเทศไทย (2559) ยังคงทำการสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินภาคครัวเรือนในปีถัดมาพบว่า ครัวเรือนสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินมากขึ้นแต่สำหรับครัวเรือนที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินนั้นส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำที่สุดและหากพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัยครัวเรือนส่วนใหญ่ทั้งในเมืองและนอกเมืองไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการกระจายตัวของช่องทางบริการทางการเงินที่ดีขึ้นและหลากหลายขึ้น และครัวเรือนที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินก็มีสัดส่วนที่ลดลงในทุกภาคของไทยเมื่อเปรียบกับการสำรวจของปี 2556 ถึงแม้ว่าทุกภาคจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้นในส่วนของ การเข้าถึงบริการทางการเงินแต่ภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ยังคงเป็นสองอันดับที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินสูงที่สุด

นอกจากนี้สุทธิดา พาณิชย์พัฒน์กิจ (2561) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแหล่งเงินทุน โจทย์ ทำทนายในการแก้ปัญหาการเพาะเลี้ยงกุ้ง ซึ่งพบว่า ปัจจัยหลักที่ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ มี 3 ประการ คือ (1) ขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันโดยปกติแล้วธนาคารพาณิชย์จะไม่รับบอ กุ้ง เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน เนื่องจากการปรับที่ดินจากบ่อเลี้ยงกุ้งเป็นพื้นที่ราบในสภาพเดิมมีค่าใช้จ่ายสูง (2) การขาดการจัดการทางการเงินที่ดี คือ ไม่มีแผนธุรกิจที่แน่นอน ขาดประวัติการชำระเงินและเป็นกิจการที่เปิดใหม่และสุดท้าย (3) ปัญหาหนี้เสีย Non-performing loan (NPL) 2 ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นในช่วงปี 2557-2559 ยังคงได้รับผลกระทบจากโรครระบาด EMS ในกุ้ง ส่งผลให้ค่า NPL/สินเชื่อรวมของการเพาะเลี้ยงกุ้งอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับค่า NPL/สินเชื่อรวมของสินค้าเกษตรอื่น ๆ ส่งผลให้สถาบันการเงินไม่กล้าเสี่ยงที่จะปล่อยกู้ให้ผู้กู้ที่เพาะเลี้ยงกุ้ง เนื่องจากมีแนวโน้มว่าจะผิดนัดชำระและยังมึงงานของ วาริชา อัทธายูวรรณ (2558) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเข้าถึงสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ (สินเชื่อ Nano Finance) ของประชาชนรายย่อยในกรุงเทพมหานคร ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างประชาชนที่ต้องการนำเงินไปประกอบอาชีพแต่ไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อในระบบได้หรือประชาชนที่ต้องการประกอบอาชีพหรือเป็นทุนขยายกิจการหรือที่มีรายได้ไม่แน่นอน เช่น ค้าขาย รับจ้างทั่วไป ลูกจ้างธุรกิจส่วนตัว เป็นต้น ซึ่งกลุ่มคนที่เข้าถึงสินเชื่อได้มีอยู่ 2 กลุ่ม คือ กรณีที่ขอกู้แล้วได้รับอนุมัติสินเชื่อ โดยผู้ขอสินเชื่อส่วนใหญ่ นำเงินไปประกอบอาชีพเพื่อลงทุนขยายกิจการเดิมและให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรมมากที่สุดในการเลือกใช้บริการ ส่วนอีกกลุ่มเป็นกรณีที่มีความสามารถในการขอสินเชื่อแต่เลือกที่จะไม่ขอสินเชื่อ โดยมีสาเหตุจากการที่มีแหล่งเงินทุนของตนเองเพียงพอและไม่อยากมีหนี้สินและมีหนี้เพิ่มขึ้น และยังพบอีกว่าปัญหาและอุปสรรคในการขอสินเชื่อมีสามเหตุมาจากประชาชนส่วนใหญ่มีคุณสมบัติไม่ผ่านเกณฑ์ที่บริษัทกำหนด ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ พิชชา วีรกุลเทวีญ (2558) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับระบบการเงินรายย่อยกับปัญหาความยากจนเลือกศึกษาผลกระทบของกองทุนต่อการบรรเทาปัญหาความยากจนโดยพิจารณาตามกลุ่มอาชีพว่าการกู้เงินส่งผลดีต่อกลุ่มอาชีพผู้ปฏิบัติงานภาค

การเกษตรเท่านั้น และแสดงให้เห็นว่าผู้ที่กู้เงินไม่ได้นำเงินที่กู้ไปใช้ในการลงทุน และการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านไม่ได้บรรเทาปัญหาความยากจนทั้งในด้านของสัดส่วนความยากจนด้านรายได้ สัดส่วนความยากจนด้านรายจ่าย และช่องว่างความยากจน ยกเว้นในกลุ่มของผู้ปฏิบัติงานในภาคการเกษตรเท่านั้น แต่ในส่วนของงานของวาริชาคนส่วนใหญ่ที่ไปขอสินเชื่อจะนำไปใช้กับการลงทุนหรือขยายกิจการให้ดีขึ้นและถ้าไม่จำเป็นต้องกู้เขาก็จะไม่กู้ให้เป็นหนี้

ครัวเรือนไทยในปัจจุบันเผชิญกับปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเนื่องจากมีความสามารถในการขอเงินทุนแต่ไม่มีทรัพย์สินมากพอที่จะเป็นหลักประกันในการกู้ทำให้ไม่สามารถพัฒนาธุรกิจของตัวเองให้ดีกว่าเดิมได้ ซึ่งสาเหตุที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้นั้นมีอยู่หลายสาเหตุด้วยกัน เช่น สถานะทางการเงินของภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจอยู่ในระดับต่ำทำให้ไม่สามารถกู้ยืมเงินทุนได้ ปัญหาความไม่สมมาตรของข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

ปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของครัวเรือนส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุหลายอย่าง ทั้งปัญหาเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน การขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันรวมไปถึงการสื่อสารที่ไม่ตรงกันระหว่างผู้กู้ยืมกับผู้ให้กู้ยืม ซึ่งการเข้าถึงสินเชื่อต่าง ๆ ของธนาคารจะต้องมีคุณสมบัติที่ตรงตามที่ธนาคารได้กำหนดไว้ และครัวเรือนในปัจจุบันยังมีแนวโน้มที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้เพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากข้อจำกัดหลาย ๆ อย่าง

2.5. บริบทของมุสลิมจังหวัดปัตตานี

ประชากรสวณใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และพูดภาษามลายูท้องถิ่น มีสภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิต สังคม ประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ตามหลักศาสนาอิสลาม มีลักษณะพิเศษเฉพาะท้องถิ่น จังหวัดปัตตานี เป็นอาณาจักรที่เก่าแก่และมีความเจริญรุ่งเรือง ทำให้เป็นแหล่งศูนย์รวมของประชากรหลากหลายเชื้อชาติ ศาสนามาตั้งแต่ในอดีต ปัจจุบัน เป็นแหล่งชุมชนที่มีผู้อยู่อาศัยหนาแน่น โดยเฉพาะบริเวณลุ่มน้ำปัตตานี (วิสุทธิ บิลล่าเตะ, 2559) ภาษาที่นิยมใช้ในจังหวัดปัตตานีคือ ภาษามลายูถิ่น ซึ่งเป็นภาษาหนึ่งของชนเผ่าจะแตกต่างกันไปตามสำเนียงในแต่ละพื้นที่ภาษามลายูจะแบ่งหลัก ๆ เป็นภาษามลายูถิ่นจะใช้ตามพื้นที่แต่ละพื้นที่ ซึ่งมีความเป็นลักษณะเฉพาะและภาษามลายูกลางจะใช้เพื่อติดต่อสื่อสารกันของชาวมาเลเซียและอินโดนีเซีย ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมพูดภาษามลายูในการดำเนินชีวิตประจำวันมากกว่าการใช้ภาษาไทย เนื่องจากสำเนียงไม่ขัดและผู้สูงอายุไม่นิยมให้ลูกหลานใช้ภาษาไทยในการสื่อสารจะใช้ภาษามลายูในการสื่อสาร (ภักดี ต่วนศิริ, 2556) ด้วยความเฉพาะเจาะจงในเรื่องของหลักการการดำเนินชีวิตและมีความเคร่งครัดในศาสนาจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้มุสลิมไม่น้อยที่หลีกเลี่ยงการใช้บริการทางการเงินเนื่องจากความเชื่อตามหลักศาสนา ทั้งนี้เป็นเพราะกฎหมายอิสลามไม่อนุมัติให้มีการใช้ดอกเบี้ยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการให้บริการทางการเงินในปัจจุบัน ซึ่งได้มีการจัดตั้งสถาบันทางการเงิน

ที่ปลอดภัยเบี้ยเพื่อให้คนกลุ่มนี้ใช้บริการอย่างถูกต้องตามหลักการของอิสลามจากการวิจัยของ ดร. ธวัช นุ้ยพอม มีการทำการศึกษาเกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งเงินทุน กรณีศึกษามุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า ปัญหาของการเข้าถึงบริการทางการเงินอิสลามของกลุ่มธุรกิจชุมชนเกิดจากสมาชิกไม่ต้องการจะใช้บริการทางการเงินอิสลามเพื่อเพิ่มทุนหรือขยายกิจการเพราะยังไม่มีเวลาจำเป็นและสมาชิกเลือกที่จะไม่ใช้บริการทางการเงินอิสลามทั้งที่มีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและเงื่อนไขผลิตภัณฑ์ทางการเงินบางชนิดระดับหนึ่งและยังสามารถได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากสถาบันการเงินอิสลามในพื้นที่หากมีความจำเป็นต้องใช้ผลิตภัณฑ์จริง ซึ่งจะเห็นได้ว่าการใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินของผู้ใช้บริการที่เป็นอิสลาม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนไม่ได้มีปัจจัยด้านศาสนาเพียงอย่างเดียวแต่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้

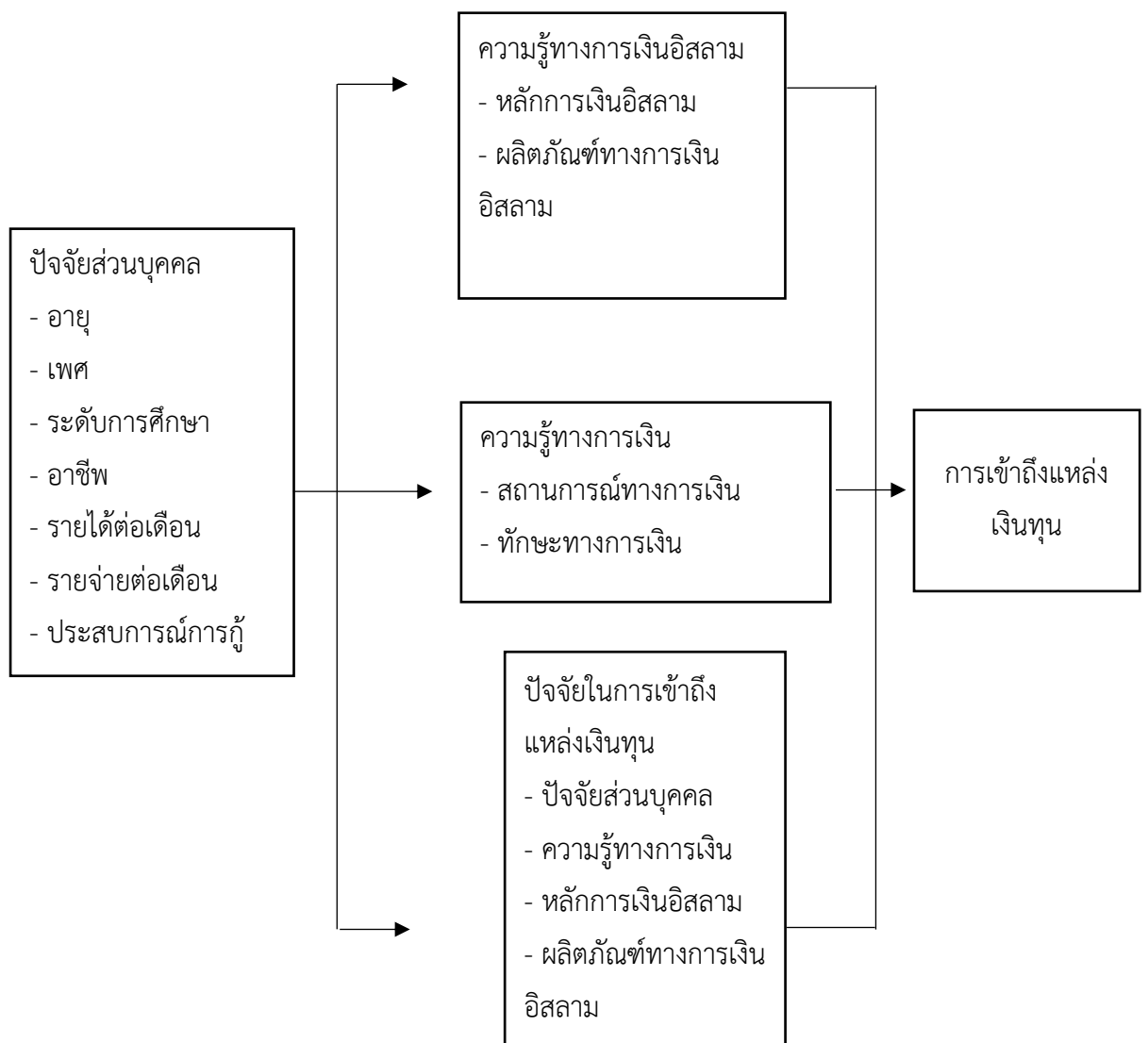
2.6. สรุปการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน การเงินอิสลามและปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน พบว่า คนไทยส่วนใหญ่ยังคงอ่อนด้านความรู้ทางการเงิน แต่ด้านพฤติกรรมการใช้เงินและทัศนคติยังอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลจากที่ขาดความรู้ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้เท่าที่ควรหรืออาจจะเข้าถึง แต่ยังคงไม่เข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลด้านการกู้เงินหรือสินเชื่อต่าง ๆ และข้อจำกัดที่ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ ส่วนใหญ่ก็จะเป็นเกี่ยวกับหลักทรัพย์ในการค้ำประกันไม่พอหรือไม่มีเลยทำให้ธนาคารไม่สามารถอนุมัติการกู้เงินได้อีกปัจจัยที่ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้คือ การศึกษาที่ไม่ดี เช่น คนชราที่เรียนจบแค่ ป.4 ป.6 ทำให้ไม่มีความสามารถที่จะไปขอกู้ยืมเงินจากสถาบันทางการเงินได้ นอกจากนี้ยังมีสถาบันทางการเงินที่มีการนำหลักด้านศาสนาอิสลามมาปรับใช้ให้เข้ากับระบบธนาคารพาณิชย์ ซึ่งคนทั่วไปก็สามารถไปใช้บริการตามปกติได้ไม่ใช่แค่คนที่นับถือศาสนาอิสลามเท่านั้นที่ใช้ได้ แต่ด้วยความที่การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเงินอิสลามที่ยังไม่ดีพอทำให้คนทั่วไปไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ ทั้งความรู้ด้านการเงินอิสลามและผลิตภัณฑ์การเงินอิสลามที่มีจุดเด่นสำคัญคือ การดำเนินการโดยปราศจากดอกเบี้ย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการเงินและปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในพื้นที่ปัตตานีที่ส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามเพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดทางการเงินพาณิชย์ทั่วไปและการเงินอิสลามรวมถึงผลิตภัณฑ์ทางการเงินหากประชาชนที่สนใจอยู่แล้วแต่ไม่สามารถเข้าถึงได้การศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้ผู้สนใจได้นำไปประกอบกับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อนำเงินทุนเหล่านั้นไปประกอบธุรกิจที่ตนเองสนใจและสามารถทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นเพราะได้รับโอกาสเพื่อต่อยอดกิจการให้ดีกว่าเดิม

2.7. กรอบแนวคิด

ปัจจัยส่วนบุคคล อาทิ เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ฯลฯ และแนวคิดด้านความรู้ทางการเงินรวมถึงความรู้ทางการเงินอิสลามเป็นแนวคิดที่รวบรวมและมาวิเคราะห์ปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของคนมุสลิม ซึ่งปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเป็นตัวแปรอิสระของการเข้าถึง ($Y_1=1$) และการเข้าไม่ถึง ($Y_2=0$) แหล่งเงินทุนของคนมุสลิมจังหวัดปัตตานี ซึ่งตัวแปรอิสระที่ใช้ทำนาย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ทางการเงิน หลักการเงินอิสลาม และผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม มาเป็นตัวทำนายว่าปัจจัยไหนบ้างที่มีผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและปัจจัยไหนบ้างที่ไม่มีผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ความรู้ทางการเงินและปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของคนมุสลิมในจังหวัดปัตตานี ” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการศึกษาสถานการณ์ทางการเงินของชาวมุสลิมจังหวัดปัตตานี ซึ่งศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเงินและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม และหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของครัวเรือนในจังหวัดปัตตานี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเกี่ยวกับการหาประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ของข้อมูล การหาค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์แบบพรรณนา โดยใช้โปรแกรม R เพื่อวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์ และโปรแกรม SPSS Version 26.0 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้ดังนี้

3.1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาคือประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามและใช้บริการทางการเงินในพื้นที่จังหวัดปัตตานีมีทั้งหมด 405,567 คน จากการสำรวจ (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2562)

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม และบุคคลนั้นบรรลุนิติภาวะตามกฎหมายซึ่งมีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปคำนวณโดยใช้สูตรของ (Taro Yamane, 1973) ดังนี้

โดยที่ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 0.05

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$= \frac{405,567}{1+405,567(0.05)(0.05)}$$

$$= \frac{405,567}{1,013.9175}$$

$$= 400 \text{ คน}$$

และเพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถามอย่างไม่สมบูรณ์ และกำหนดค่าความเชื่อมั่น 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% (นราศรี ไววนิชกุล และชูศักดิ์ อุดมศรี, 2545, อ้างถึงใน จิรัชยา เจียวก๊ก และคณะ, 2558) จึงได้ทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีก 20 ชุด รวมแบบสอบถามทั้งหมด 420 ชุด โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามและมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในจังหวัดปัตตานี โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการคำนวณเทียบบัญญัติไตรยางค์จากสูตรการกระจายตามสัดส่วน (นิยม ปุราคำ, 2517) ดังนี้

$$nh = \frac{(Nh)n}{N}$$

โดยที่ nh แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการในแต่ละอำเภอ

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา เท่ากับ 420

Nh แทน จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม

N แทน จำนวนประชากรทั้งหมดเท่ากับ 405,567 คน

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอของจังหวัดปัตตานี (2562)

อำเภอ	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่างสูงสุด
1. เมืองปัตตานี	58,090	60
2. นongจิก	43,799	45
3. ยะรัง	61,305	63
4. โคกโพธิ์	25,387	26
5. ยะหริ่ง	55,852	58
6. ปะนาเระ	24,116	25
7. มายอ	45,232	47
8. สายบุรี	43,550	45
9. ไม้แก่น	8,672	9
10.ทุ่งยางแดง	17,484	18
11.กะพ้อ	14,475	15
12.แม่ลาน	7,603	8
รวม	405,567	420

ที่มา : กรมพัฒนาชุมชน, กระทรวงมหาดไทย, 2562

จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยใช้วิธีการเดินเข้าไปบริเวณหน้าธนาคารที่ได้โดยใช้วิธีการจับสลากรายชื่อธนาคารในแต่ละอำเภอ แล้วเก็บแบบสอบถามให้ครบโดยไม่ซ้ำบุคคล

3.2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคในหลาย ๆ วิธีเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงจากเหตุการณ์ในพื้นที่จริง และเพื่อลดช่องว่างระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มเป้าหมาย จะมีการเรียนรู้แลกเปลี่ยน และแสดงความคิดเห็นระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูล โดยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้

1) แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยเป็นผู้สร้างแบบสอบถามจากแนวคิดและทฤษฎีที่ได้ทบทวนมาข้างต้น ทั้งแนวคิดความรู้ทางการเงิน ความรู้ทางการเงินอิสลามและข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นหลัก โดยใช้คำถามที่มีลักษณะปลายปิด (Close - ended Questionnaire) คำถามที่ตั้งขึ้นมาจะมีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ อายุ ศาสนาระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน อาชีพ เป็นต้น ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวเท่านั้นที่ตรงกับคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินอิสลามและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ถูก ผิด จำนวน 21 ข้อ ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน หลักการเงินอิสลามตามหลักซารีอะห์ รวมถึงผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามโดยมีการแบ่งเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนนร้อยละ 50-59	ระดับน้อยที่สุด
คะแนนร้อยละ 60-69	ระดับน้อย
คะแนนร้อยละ 70-79	ระดับปานกลาง
คะแนนร้อยละ 80-89	ระดับดี
คะแนนร้อยละ 90-100	ระดับดีมาก

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

ปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือการขอสินเชื่อจากสถาบันทางการเงินของกลุ่มตัวอย่าง โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ต โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น มี 5 ระดับเกี่ยวกับการวัดระดับของปัญหาและปัจจัยในการเข้าถึงสินเชื่อทางการเงินจากสถาบันการเงิน โดยลักษณะของแบบสอบถาม เกี่ยวกับระดับปัญหาการเข้าถึงสินเชื่อ ได้แก่ ระดับปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ทางการเงิน หลักการเงินอิสลามตามหลักชารีอะห์ และผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ตแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุดในข้อความแต่ละข้อจะใช้เกณฑ์การตรวจให้คะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

ระดับ 5 หมายถึง มีปัญหามากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีปัญหามาก

ระดับ 3 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีปัญหาน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมาพิจารณา ระดับ ความคิดเห็นซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2540) ซึ่งสามารถแปลความหมายระดับคะแนนของความคิดเห็นดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายความว่า มีระดับปัญหามากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายความว่า มีระดับปัญหามาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายความว่า มีระดับปัญหาปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายความว่า มีระดับปัญหาน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายความว่า มีระดับปัญหาน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมจังหวัดปัตตานีและข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็น เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) มีข้อความถามจำนวน 4 ข้อเพื่อแสดงข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนรวมถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความรู้และข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี

เครื่องมือด้านอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ สมุดโน้ต กล้องถ่ายวิดีโอ เป็นอุปกรณ์ในการเก็บและรวบรวมข้อมูล

3.2.2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้สร้างเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

3.2.2.1. ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.2.2.2. ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ บทความ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม (Item) ของแบบสอบถาม

3.2.2.3. กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการวิจัย

3.2.2.4. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง

3.2.2.5. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบรายละเอียดความถูกต้องสมบูรณ์ และความครอบคลุมของเนื้อหาข้อคำถามทุกข้อ หลังจากอาจารย์ที่ปรึกษาได้พิจารณาและตรวจสอบพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.2.2.6. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นพร้อมแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ทางด้านที่ทำการศึกษาพิจารณาแบบสอบถาม จำนวน 3 ท่าน เพื่อเป็นการทดสอบความเที่ยงตรง ความครอบคลุมเนื้อหา และความถูกต้องในสำนวนภาษา เมื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตามแบบประเมิน แล้วผู้วิจัยจึงได้นำแบบประเมินไปคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามทั้งทางด้านความเหมาะสมของเนื้อหาและความถูกต้องในสำนวนภาษา ซึ่งจากคะแนนเฉลี่ยเต็ม 3 คะแนน หลังจากได้คำนวณค่าความเหมาะสมของเนื้อหาและความถูกต้องของสำนวนภาษา จึงได้นำค่าดังกล่าวพร้อมแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาเสนอที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข

โดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาที่ยอมรับได้ คือ .80 ขึ้นไป (Polit & Hungler, 1999, อ้างถึงใน จิรัชยา เจริญก๊ก และคณะ, 2558) ซึ่งคำนวณจากความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่

ต้องการวัดกับข้อคำถามที่สร้างขึ้น ดัชนีที่ใช้แสดงค่าความสอดคล้องเรียกว่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยให้คะแนนระดับความสอดคล้องดังนี้ 1=สอดคล้อง 0=ไม่แน่ใจ -1= ไม่สอดคล้อง

$$\text{สูตรที่ใช้ในการคำนวณ} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{n}$$

R คือ ผลคูณของคะแนนกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในแต่ละระดับความสอดคล้อง

n คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

3.2.2.7 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามผลจากการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความคิดเห็นก่อนนำไปใช้จริง

หลังจากการสร้างเครื่องมือในการวิจัย และทำการปรับปรุงแก้ไขจนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการใช้แบบสอบถามดังกล่าวในการเก็บข้อมูล โดยมีวิธีการรวบรวมและเก็บข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

3.3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นเตรียมการ

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงคณะกรรมการจริยธรรม เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และขออนุญาตการดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูล การทำวิจัยในมนุษย์
2. ผู้วิจัยทำหนังสือจาก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ถึงนายอำเภอทั้ง 12 อำเภอในจังหวัดปัตตานี เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และขออนุญาตการดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับวิทยานิพนธ์
3. ภายหลังจากได้รับอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูล จากนายอำเภอของพื้นที่ที่จะทำการศึกษาแล้ว จึงได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการ

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง โดยแนะนำตัว อธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย พร้อมทั้งชี้แจงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
2. ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม จำนวน 420 ชุด รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลของแบบสอบถามเพิ่มเมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามไม่ครบ
3. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และนำไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติที่กำหนดไว้
4. นำแบบสอบถามดังกล่าวมาใส่คะแนน บันทึกลงในแบบบันทึกรหัส (coding form) แล้วนำไปวิเคราะห์ผลของข้อมูล
5. สรุปผลการศึกษาทั้งหมดแล้วนำไปอภิปรายผล รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน การเงินอิสลามและข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

3.4. การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล โดยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย การปกปิดข้อมูลและการเก็บรักษาความลับ ขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัยด้วยความสมัครใจ อธิบายถึงสิทธิในการถอนตัวออกจากการศึกษาได้ตลอดเวลา และการถอนตัวนั้นไม่มีผลเสียใด ๆ หากการเข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความไม่สบายใจ รู้สึกเป็นทุกข์จะได้รับการดูแลช่วยเหลือด้านจิตใจ โดยการให้คำแนะนำปรึกษา และพิจารณาส่งต่อหากกลุ่มตัวอย่างต้องการแหล่งสนับสนุนอื่นที่นอกเหนือจากความสามารถของผู้วิจัย

3.5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามมาทำการประมวลผล (Processing) นำข้อมูลที่ได้ออกมาแทนค่าแล้วไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนไว้ ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การลงรหัส (Coding) โดยนำแบบสอบถามแต่ละชุดมาลงรหัสเพื่อแปลงข้อมูลแล้วนำไปวิเคราะห์ต่อไป

3. การประมวลผล (Processing) นำข้อมูลที่ลงรหัสมาประมวลผลและวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS Version 26.0 และโปรแกรม R

3.5.1. วิธีการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในส่วนนี้ใช้เครื่องมือทางสถิติในการวิเคราะห์เชิงพรรณนาในรูปแบบการ ค่าเฉลี่ย (Mean) สถิติร้อยละ (Percentage) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : S.D. หรือ S) ในการอธิบายข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาศาสนา รายได้ต่อเดือน รายจ่ายต่อเดือน ประสบการณ์การกู้ และแหล่งเงินทุนที่รู้จัก วิเคราะห์โดยใช้ เปอร์เซ็นต์อธิบายรายละเอียดของข้อมูล

เปอร์เซ็นต์ (Percent : %) คือ ค่าร้อยละซึ่งบอกถึงสัดส่วนของข้อมูล

$$\% = \frac{x_1}{x_2} \times 100$$

$$\% = \text{เปอร์เซ็นต์}$$

$$x_1 = \text{ข้อมูลที่ต้องการศึกษา}$$

$$x_2 = \text{ข้อมูลรวมที่ต้องการศึกษา}$$

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมจังหวัดปัตตานี

ส่วนที่ 1 ความรู้ทางการเงิน หลักการเงินอิสลาม และผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามของชาวมุสลิมจังหวัดปัตตานี โดยวัดระดับความรู้ทางการเงิน และวิเคราะห์โดยใช้สถิติเปอร์เซ็นต์อธิบายรายละเอียดของข้อมูล

เปอร์เซ็นต์ (Percent : %) คือ ค่าร้อยละซึ่งบอกถึงสัดส่วนของข้อมูล

$$\% = \frac{x_1}{x_2} \times 100$$

$$\% = \text{เปอร์เซ็นต์}$$

$$x_1 = \text{ข้อมูลที่ต้องการศึกษา}$$

$$x_2 = \text{ข้อมูลรวมที่ต้องการศึกษา}$$

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมจังหวัดปัตตานี โดยวัดระดับปัญหาที่ทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ค่าเฉลี่ย (Mean) คือ ค่าสถิติที่ใช้เป็นตัวแทนของข้อมูล เป็นผลรวมของค่าสังเกตหรือค่าของตัวอย่างที่ได้จากการสำรวจทุกค่าของข้อมูล แล้วหารด้วยตัวอย่างของข้อมูล

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\sum X = \text{ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด}$$

$$N = \text{จำนวนข้อมูลทั้งหมดที่ศึกษา}$$

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : S.D. หรือ S) ใช้สำหรับหาค่าความแตกต่างโดยเฉลี่ยของคะแนนแต่ละคนจากค่ากึ่งกลางของข้อมูลหรือความแตกต่างของคะแนนแต่ละคนในกลุ่มโดยเฉลี่ย

ตอนที่ 3 วิเคราะห์แนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี โดยเป็นการวิเคราะห์แบบพรรณนา ซึ่งได้คำตอบจากแบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายเปิด มีทั้งหมด 4 ข้อ ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคลมีผลอย่างไรในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิม หลักการเงินอิสลามมีผลอย่างไรต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และผลิตภัณฑ์ทางการเงินมีผลอย่างไรต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน รวมถึงแนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมเป็นอย่างไร

3.5.2. วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Analysis)

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการกู้ยืมเงิน จะใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์ แบบ Binary Logistic ซึ่งเหมาะสำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (Y) ในกรณีที่ตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มที่มีค่าได้เพียง 2 ค่า (Dichotomous Variable) คือ 1 (เกิดเหตุการณ์ที่สนใจ) และ 0 (ไม่เกิดเหตุการณ์ที่สนใจ) เท่านั้น และ ตัวแปรอิสระ (X) จะเป็นตัวแปรเชิงปริมาณหรือตัวแปรเชิงกลุ่มก็ได้ (อรทัย เจริญสิทธิ์, 2560)

ลักษณะของตัวแปรตาม แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

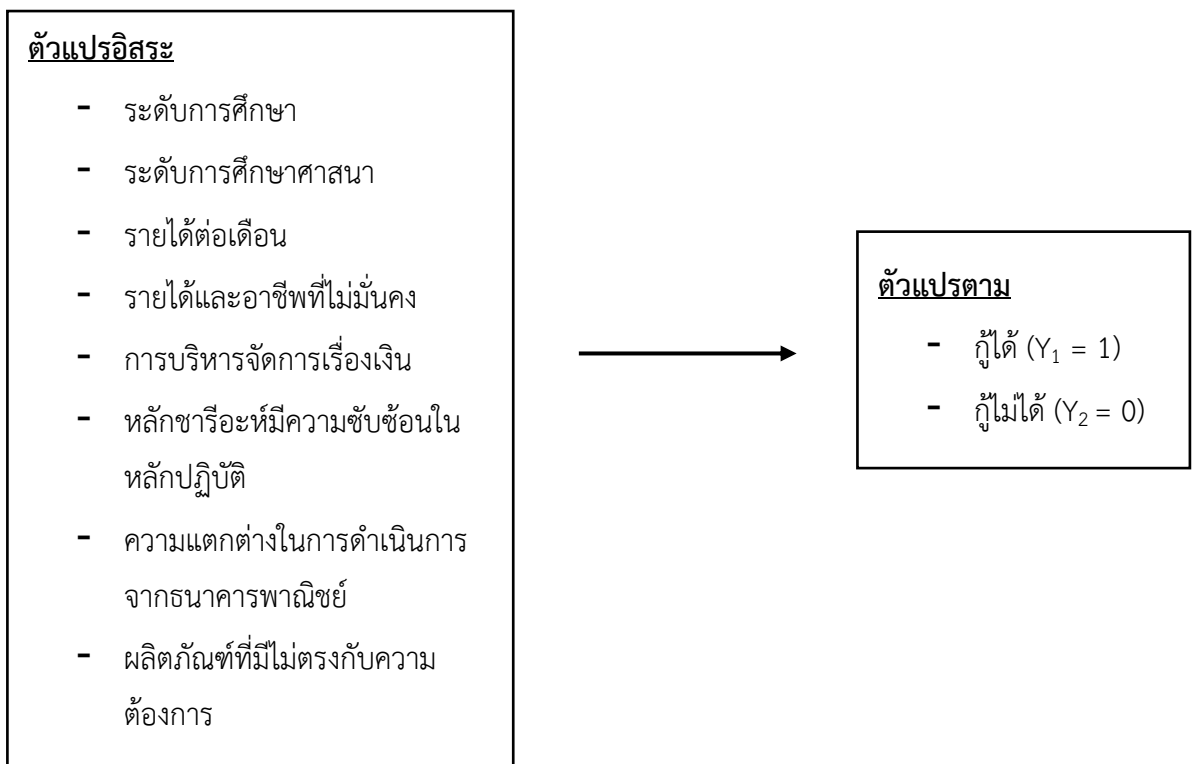
- (1) Binary Logistic คือ มีค่าความเป็นไปได้แค่ 2 ค่า เช่น กู้ได้ หรือ กู้ไม่ได้
- (2) Multinomial Logistic ประเภทของตัวแปรตามจะเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพชนิด Nominal Scale มีค่าความเป็นไปได้มากกว่า 2 ค่า เช่น มาก ปานกลาง น้อย
- (3) Ordinal Scale มีค่าความเป็นไปได้เป็นลักษณะของการเรียงลำดับ เช่น ลำดับการเข้าถึงบริการการเงิน

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์

- (1) เพื่อพยากรณ์ความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่น่าสนใจ
- (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัว

ข้อตกลงเบื้องต้น

- (1) ตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลแบบ Nominal Scale และเป็นตัวแปรทวิมีแค่ 2 ค่า คือ 0 กับ 1 หรือแบบ Interval Scale และ Ratio Scale
- (2) ตัวแปรอิสระแต่ละตัวต้องไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน
- (3) ตัวแปรเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มอย่างน้อย 2 กลุ่ม
- (4) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 30

ภาพที่ 4.1 แสดงแบบจำลอง Binary Logistic Regression จากการสรุปโดยผู้วิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมายคำว่า การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมจังหวัดปัตตานี คือ กลุ่มตัวอย่างที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ (ู้ได้) และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ทั้งเคยู้และไม่เคยู้ (ู้ไม่ได้)

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกู้ยืมเงินนั้นกำหนดให้ผลการกู้ยืมเป็นตัวแปรตาม (Y) ที่มีค่าเพียง 2 ค่า ซึ่งในการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 กำหนดให้ Y มาจากแบบสอบถามใน ส่วนที่ 1 จากข้อที่ 8 ได้แก่

$$Y_1 = 1 \quad \text{กู้ได้}$$

$$Y_2 = 0 \quad \text{กู้ไม่ได้}$$

และกำหนดให้ตัวแปรอิสระ (X) ที่คาดว่าจะมีผลต่อการกู้ยืมเงินได้ แบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้

(1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา (EDU) ซึ่งในการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 กำหนดให้ EDU มาจากแบบสอบถามในส่วนที่ 1 จากข้อที่ 4 ได้แก่

- ประถมศึกษา 6 ปี
- มัธยมศึกษา 6 ปี
- อนุปริญญา 2 ปี
- ปริญญาตรี 4 ปี
- ปริญญาโท 2 ปี
- ปริญญาเอก 4 ปี

ระดับการศึกษาศาสนา (IMFEDU) ซึ่งในการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 กำหนดให้ IMFEDU มาจากแบบสอบถามในส่วนที่ 1 จากข้อที่ 5 ได้แก่

- อิบตีดาอียะห์ (1-4) 4 ปี
- ตาวาซีเตาะห์ (5-7) 3 ปี
- ซานาวียะห์ (8-10) 3 ปี
- ปริญญาตรี 4 ปี
- ฮาฟิซ 2 ปี
- ตาดีกา 6 ปี

และรายได้ต่อเดือน (INC)

- (2) รายได้และอาชีพที่ไม่แน่นอนส่งผลต่อการกู้ยืมเงิน (PERF1)
- (3) ความรู้ทางการเงินในเรื่องการบริหารจัดการเรื่องเงิน (FINL2)
- (4) หลักการซื่อสัตย์มีความซื่อสัตย์ในหลักปฏิบัติ (CORL1) และความแตกต่างของการ ดำเนินการที่แตกต่างจากธนาคารพาณิชย์ทั่วไปทำให้ไม่สามารถกู้เงินได้ (CORL3)
- (5) ผลลัพธ์ทางการเงินที่มีไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ (P4)

ในการศึกษาครั้งนี้มีการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์ แบบ Binary Logistic เพื่อ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี โดย ใช้โปรแกรม R ซึ่งในการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์นั้นเมื่อตัวแปร (Y) มีค่าได้เพียง 2 ค่า จะ

พบว่าความสัมพันธ์ระหว่าง X และ Y ไม่ได้อยู่ในรูปเชิงเส้น แต่อยู่ในรูปสมการ Logistic Response Function

$$\text{Prob}(Y) = \frac{e^{\beta_0 + \beta_1 X}}{1 + e^{\beta_0 + \beta_1 X}}$$

โดยที่ $0 \leq E(Y) \leq 1$; $E(Y) = P(\text{event}) = P(\text{กุ๋ได้ } Y = 1)$

เนื่องจากตัวแปรอิสระ (X) มีมากกว่า 1 ตัว ดังนั้น สมการ Logistic Response Function จะเป็นดังนี้

$$P(\text{กุ๋ได้ } Y = 1) = \frac{e^{\beta_0 + \beta_1 X_1 + \dots + \beta_8 X_8}}{1 + e^{\beta_0 + \beta_1 X_1 + \dots + \beta_8 X_8}}$$

$$P(\text{กุ๋ไม่ได้ } Y = 0) = 1 - \frac{e^{\beta_0 + \beta_1 X_1 + \dots + \beta_8 X_8}}{1 + e^{\beta_0 + \beta_1 X_1 + \dots + \beta_8 X_8}}$$

ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดตัวแปรอิสระ (X) เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกู้ยืมเงิน มีหลายตัวแปร โดยขนาดของอิทธิพลปัจจัยย่อย (X) สามารถบอกด้วยค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ (β) สามารถประมาณค่าความน่าจะเป็นของการกู้ยืมเงินได้ ในรูปสมการทั่วไปได้ดังนี้

$$Y = \beta_0 + \beta_1 \text{EDU} + \beta_2 \text{IMFEDU} + \beta_3 \text{INC} + \beta_4 \text{PERF1} + \beta_5 \text{FINL} + \beta_6 \text{CORL1} \\ + \beta_7 \text{CORL3} + \beta_8 \text{P4} + \varepsilon_i$$

การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์ เป็นเทคนิคทางสถิติที่มีความน่าสนใจ เพราะสามารถพยากรณ์การเกิดเหตุการณ์ที่สนใจอีกทั้งการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ยังมีข้อตกลงเบื้องต้นที่ค่อนข้างมีความยืดหยุ่นเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์สามารถนำการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์มาประยุกต์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่สนใจโดยนอกจากจะทราบถึงความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ที่สนใจแล้วยังสามารถทราบถึงอิทธิพลในเชิงปริมาณของปัจจัยต่าง ๆ ได้จากสมการพยากรณ์ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มหรือลดโอกาสของการเกิดเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่สนใจได้ด้วย เนื่องจากผู้วิจัยต้องการหาความน่าจะเป็นหรือโอกาสที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้จึงมีการกำหนดตัวแปรตามแค่ 2 ตัวแปรคือการเข้าถึง (กุ๋ได้) และการเข้าไม่ถึงแหล่งเงินทุน (กุ๋ไม่ได้) ซึ่งการใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ เป็นการวิเคราะห์ที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด

บทที่ 4 ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ทางการเงินอิสลาม ผลสัมฤทธิ์ทางการเงินอิสลามของคนมุสลิมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของคนมุสลิมรวมถึงเสนอแนะแนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของคนมุสลิมในจังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม และบุคคลนั้นบรรลุนิติภาวะตามกฎหมายซึ่งมีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จำนวน 420 คน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลในการตอบแบบสอบถามถึงประชาชนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี 12 อำเภอ จำนวน 420 ชุด และได้แบบสอบถามกลับคืนจำนวน 420 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 4 ตอนตามลำดับ ต่อไปนี้

- 4.1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4.2. การวิเคราะห์ความรู้ทางการเงิน หลักการเงินอิสลาม และผลสัมฤทธิ์ทางการเงินอิสลาม ของมุสลิมจังหวัดปัตตานี
- 4.3. การวิเคราะห์ระดับปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมจังหวัดปัตตานี
- 4.4. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนโดยวิเคราะห์ตัวแปรด้วยวิธีถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Analysis)
- 4.5. การวิเคราะห์แนวทางการในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมจังหวัดปัตตานี

4.1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 420 คน ซึ่งเป็นชาวทั่วไปที่ใช้บริการทางการเงินในจังหวัดปัตตานี ปรากฏผลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ชาย	35	8.1
หญิง	385	91.9
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 385 คน คิดเป็นร้อยละ 91.9 และเพศชายจำนวน 35 คนคิดเป็นร้อยละ 8.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
20 - 30 ปี	259	61.7
31 - 40 ปี	108	25.7
41 - 50 ปี	45	10.7
52 - 60 ปี	10	2.4
60 ปีขึ้นไป	0	0.0
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 61.1 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงวัยทำงานและเป็นช่วงที่สามารถกู้เงินได้เพราะอายุยังน้อย และยังมีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนมากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ หากมีช่วงอายุที่มากขึ้นการกู้ยืมเงินก็จะมีโอกาสน้อยที่จะสามารถผ่านได้ เพราะธนาคารจะคำนึงถึงระยะเวลาในการชำระหนี้เป็นหลัก ยิ่งอายุมาก ระยะเวลาการผ่อนชำระจะน้อยลง แต่ถ้ากู้เงินในช่วงอายุน้อยระยะเวลาการผ่อนชำระจะมากทำให้ธนาคารมีโอกาสได้เงินคืนมากกว่า รองลงมา อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7 และอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	18	4.1
พนักงานเอกชน	98	23.6
เกษตรกร	30	7.2
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	119	28.7
รับจ้างทั่วไป	108	26.0
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	26	6.0
นักศึกษา	18	4.1
ลูกจ้างหน่วยงานรัฐ	2	0.5
ลูกจ้าง	1	0.2
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นคนที่อาศัยอยู่ในเมืองย่านเศรษฐกิจส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าแม่ค้าและเป็นเจ้าของธุรกิจ ซึ่งการกู้ยืมเงินเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการค้าขาย เพราะต้องนำไปเป็นทุนในการดำเนินธุรกิจและเป็นเงินสำรองหากธุรกิจมีปัญหา ยิ่งในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจไม่ดีการค้าขายค่อนข้างแย่เพราะคนไม่มีกำลังจะซื้อเยอะ รวมถึงสถานการณ์เกี่ยวกับโรคภัยต่าง ๆ ทำให้การสำรองเงินของพ่อค้าแม่ค้าจึงจำเป็นอย่างมาก รองลงมาอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 รองลงมาอาชีพเป็นพนักงานเอกชน จำนวน 98 คนคิดเป็นร้อยละ 23.6 รองลงมาอาชีพเป็นเกษตรกร จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 รองลงมาอาชีพเป็นแม่บ้าน/พ่อบ้าน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 รองลงมาอาชีพเป็นนักศึกษาและข้าราชการ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 รองลงมาอาชีพเป็นลูกจ้างหน่วยงานรัฐ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 และมีอาชีพเป็นลูกจ้าง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ประถมศึกษา	17	4.0
มัธยมศึกษา	84	20.0
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	87	21.0
ปริญญาตรี	228	54.5
ปริญญาโท	4	1.0
ปริญญาเอก	0	0.0
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสามารถในการศึกษา และปัจจุบันการศึกษาไม่จำเป็นต้องใช้เงินตัวเองในการลงทุนด้านการศึกษาเพราะมีกองทุนเงินเพื่อการศึกษาหรือ กยศ. ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ในภาคใต้มีระดับการศึกษาที่ดีกว่าสมัยก่อน ทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามจะเป็นกลุ่มที่จบปริญญาตรี รองลงมาที่มีการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 รองลงมาที่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 รองลงมาที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 และการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษาศาสนา

ระดับการศึกษาศาสนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
อับตีดาอียะห์ (1-4)	20	4.8
มุตาวาซีเตาะห์ (5-7)	280	67.3
ชานาวียะห์ (8-10)	86	20.5
ปริญญาตรี	2	0.5
ฮาฟิซ	1	0.2
ตาดีการ	30	7.2
ไม่ได้เรียน	1	0.2
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาศาสนาอยู่ในระดับมุตาวาซีเตาะห์ (5-7) จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 เนื่องจากเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กมุสลิมที่อาศัยอยู่ภาคใต้ตอนล่างและเรียนมัธยมในโรงเรียนที่สอนศาสนาและสามัญพร้อมกันเป็นการศึกษาที่ชาวมุสลิมได้ทำไรมากเนื่องจากได้ทั้งสองทางพร้อมกัน ซึ่งมุสลิมส่วนใหญ่จะเรียนโรงเรียนประเภทนี้อยู่แล้ว ทำให้การศึกษาด้านศาสนาส่วนใหญ่แล้วอยู่ในระดับชั้น 5-7 มีความรู้ทางศาสนาพอประมาณและสามารถนำมาปรับใช้กับการเรียนมหาวิทยาลัยและการใช้ชีวิตประจำวันได้ รองลงมา มีการศึกษาศาสนาอยู่ในระดับชานาวียะห์ (8-10) รองลงมา มีการศึกษาศาสนาอยู่ในระดับตาดีกา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 รองลงมา มีการศึกษาอยู่ในระดับอับตีดาอียะห์ (1-4) จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 รองลงมา มีการศึกษาศาสนาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 และการศึกษาศาสนาอยู่ในระดับฮาฟิซและไม่ได้เรียน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ต่ำกว่า 9,000	142	34.1
9,000 – 15,000	165	39.3
15,001 – 25,000	76	18.2
25,001 – 35,000	28	6.7
35,001 – 45,000	7	1.7
มากกว่า 45,000 ขึ้นไป	2	0.5
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 4.6 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 9,000 – 15,000 บาท จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 เนื่องจากเป็นรายได้ที่เกิดจากการประกอบธุรกิจส่วนตัวที่ยังไม่ใหญ่นัก เช่น การค้าขายตามตลาดนัดขายลูกชิ้น ขายน้ำ ทำให้รายได้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่มากนัก บวกกับระบบเศรษฐกิจที่ไม่ดีและการระบาดของโควิด19 ทำให้รายได้ของการประกอบธุรกิจส่วนตัวอยู่ในระดับที่ไม่ดี ซึ่งแตกต่างจากคนที่ทำงานประจำอยู่แล้วรายได้จะคงที่แต่การประกอบธุรกิจส่วนตัวรายได้จะมีขึ้นมีลงตามกำลังซื้อของผู้บริโภค รองลงมา มีรายได้ต่ำกว่า 9,000 บาท จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001 – 25,000 บาท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 25,000 – 35,000 บาท จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 35,000 – 45,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 และมีรายได้มากกว่า 45,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายจ่ายต่อเดือน

รายจ่ายต่อเดือน	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
ต่ำกว่า 9,000	180	43.3
9,000 – 15,000	171	40.7
15,001 – 25,000	59	14.0
25,001 – 35,000	4	1.0
35,001 – 45,000	2	0.5
มากกว่า 45,000 ขึ้นไป	4	1.0
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายจ่ายต่อเดือนต่ำกว่า 9,000 บาท จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 เนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่น้อย ดังนั้นรายจ่ายต่อเดือนอยู่ในระดับน้อยไปด้วย และยังไม่สามารถเก็บเงินได้ด้วย เพราะต้องเอาเงินไปหมุนเวียนในครอบครัวและธุรกิจ และยิ่งพบว่ารายรับและรายจ่ายต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตเพราะสิ่งจำเป็นที่ต้องใช้มีมาก ซึ่งวิธีที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้เพื่อให้รายรับรายจ่ายเพียงพอ คือ ตัดสิ่งที่ไม่จำเป็นมากพอออกจากการดำเนินชีวิต เช่น เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่ไม่จำเป็นและเลือกซื้อและจ่ายเฉพาะสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น รองลงมา มีรายจ่ายระหว่าง 9,000 – 15,000 บาท จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7 รองลงมา มีรายจ่ายระหว่าง 15,001 – 25,000 บาท จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 รองลงมา มีรายจ่ายระหว่าง 25,001 – 35,000 บาท และ

มากกว่า 45,000 บาทขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 และมีรายจ่ายระหว่าง 35,001 – 45,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการกู้ยืมเงิน

ประสบการณ์ในการกู้ยืมเงิน	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
ไม่เคยกู้	108	25.8
เคยกู้	312	74.2
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการกู้ยืมเงิน จำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 74.2 และ ไม่เคยมีประสบการณ์ในการกู้ยืมเงิน จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแหล่งเงินทุนที่รู้จัก

ท่านรู้จักแหล่งเงินทุนใดบ้าง	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
ธนาคารพาณิชย์	392	93.8
สหกรณ์อิสลาม	238	56.9
ธนาคารอิสลาม	402	96.2
เงินทุนนอกระบบ	28	6.7
อื่น ๆ	1	0.2
รวม	420	100.0

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้จักธนาคารอิสลาม จำนวน 402 คน คิดเป็นร้อยละ 96.2 รองลงมารู้จักแหล่งเงินทุนธนาคารพาณิชย์ จำนวน 392 คน คิดเป็นร้อยละ 93.8 รองลงมารู้จักแหล่งเงินทุนสหกรณ์อิสลาม จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 56.9 รองลงมารู้จักแหล่งเงินทุนนอกระบบ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 ตามลำดับ

4.2 การวิเคราะห์ความรู้ของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานีเกี่ยวกับความรู้ทางการเงิน หลักการเงิน
อิสลาม และผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม โดยมีรายละเอียดปรากฏ พบว่า ประเด็นด้านความรู้
ทางการเงินส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3 ปัจจัยหลัก ดังนี้

ตารางที่ 4.10 ผลการศึกษาการวัดระดับความรู้ทางการเงิน

ประเด็น	รู้/ไม่รู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	ระดับ
ความรู้ทางการเงิน				
ความรู้ทางการเงินสามารถช่วยให้ปัจเจกบุคคลประสบความสำเร็จและสามารถสร้างโอกาสให้สามารถเข้าถึงระบบการเงินได้	รู้	364	86.7	ระดับดี
	ไม่รู้	56	13.3	
ทักษะทางการเงินหมายถึงรวมถึงการมีความรู้ความเข้าใจถึงลักษณะพื้นฐานและความเสี่ยงของ บริการทางการเงิน	รู้	296	79.4	ระดับปานกลาง
	ไม่รู้	124	29.6	
คนไทยส่วนใหญ่ชอบใช้เงินมากกว่าการออมเงิน	รู้	285	67.8	ระดับน้อย
	ไม่รู้	135	32.2	
ปัจจัยที่สำคัญในการเก็บออมเงินคือค่าใช้จ่ายในเวลาที่เกษียณอายุ	รู้	267	63.6	ระดับน้อย
	ไม่รู้	153	36.4	
คนไทยส่วนใหญ่มีระดับความรู้อยู่ในระดับปานกลาง	รู้	289	68.8	ระดับน้อย
	ไม่รู้	131	31.2	
หากเราฝากเงินในธนาคาร 2 ปีและธนาคารตกลงจะเพิ่มเงินให้ 2% ต่อปีเงินในบัญชีจะเท่าเดิม	รู้	134	31.7	ระดับน้อยที่สุด
	ไม่รู้	286	68.3	
การผลิตและขายสินค้าได้สูงขึ้นแสดงว่ากิจการมีสภาพคล่องทางการเงินดี	รู้	289	68.9	ระดับน้อย
	ไม่รู้	140	31.1	

(1) ปัจจัยด้านความรู้ทางการเงิน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย คือคนไทยชอบใช้เงินมากกว่าการออมเงิน ถึงแม้ว่าระดับความรู้ในเรื่องการออมเงินจะน้อยแต่การเก็บออมเป็นเรื่องสำคัญจำเป็น โดยเฉพาะเมื่อประเทศไทยก้าวสู่สังคมสูงอายุ การเก็บออมยิ่งมีความจำเป็น และตั้งแต่เกิดวิกฤติโควิด-19 ยิ่งทำให้เราเห็นความสำคัญของการเก็บออมมากยิ่งขึ้น แต่การเห็นความสำคัญของการเก็บออม อาจยังไม่เพียงพอที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของคนไทย

คนไทยส่วนใหญ่มีระดับความรู้อยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยในการเก็บออมเงินคือการใช้ในเวลาเกษียณอายุ แต่ในประเด็นความรู้ทางการเงินสามารถช่วยให้ปัจเจกบุคคลประสบความสำเร็จ และสามารถสร้างโอกาสให้เข้าถึงระบบการเงินได้ อยู่ในระดับดี ร้อยละ 87.7 ส่วนประเด็นทักษะทางการเงินหมายถึงการมีความรู้ความเข้าใจถึงลักษณะพื้นฐานและความเสี่ยงของบริการทางการเงิน อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 79.4 และประเด็นที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การคิดดอกเบี้ยของธนาคารหากเงินฝากในธนาคาร 2 ปีและธนาคารตกลงจะเพิ่มเงินให้ 2% ต่อปีเงินในบัญชีจะเท่าเดิม ส่วนใหญ่ตอบไม่รู้

ตารางที่ 4.11 ผลการศึกษาการวัดระดับความรู้ทางการเงินในประเด็นหลักการเงินอิสลามตามหลักชารีอะห์

หลักการเงินอิสลามตามหลักชารีอะห์				
การเงินอิสลามดำเนินการโดยยึดหลักตามธนาคารพาณิชย์ทั่วไป	รู้	124	29.5	ระดับน้อยที่สุด
	ไม่รู้	296	70.5	
หลักชารีอะห์ คือ ข้อบังคับคำสั่งห้ามและการให้แนวทางซึ่งกำหนดโดยพระผู้เป็นเจ้าที่บัญญัติให้แก่มนุษยชาติ	รู้	303	72.1	ระดับปานกลาง
	ไม่รู้	117	27.9	
เป้าหมายที่สำคัญที่สุดในการทำธุรกิจของอิสลามคือการค้าขายต้องเป็นไปตามหลักการ อิสลามที่กำหนด	รู้	305	72.6	ระดับปานกลาง
	ไม่รู้	115	27.4	
ดอกเบี้ย คือ ข้อห้ามหลักเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจทางการเงินอิสลาม	รู้	272	64.7	ระดับน้อย
	ไม่รู้	148	35.3	
ดอกเบี้ยในความหมายของอิสลามคือการเกินเลยในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างสองสิ่ง	รู้	322	76.7	ระดับปานกลาง
	ไม่รู้	98	23.3	
ระบบทุนนิยมในปัจจุบันดอกเบี้ยคือหัวใจหลักในระบบธนาคาร	รู้	278	66.1	ระดับน้อย
	ไม่รู้	142	33.9	
การหลีกเลี่ยงดอกเบี้ยที่ได้จากธนาคารต้องนำไปบริจาคให้กับสาธารณะประโยชน์	รู้	329	78.5	ระดับปานกลาง
	ไม่รู้	91	21.5	

(2) ปัจจัยด้านหลักการเงินอิสลามตามหลักชารีอะห์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คือหลักชารีอะห์ คือข้อบังคับคำสั่งห้ามและการให้แนวทางซึ่งกำหนดโดยพระผู้เป็นเจ้าที่บัญญัติให้แก่มนุษยชาติซึ่งมีความรู้อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 72.1 ส่วนประเด็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดในการทำ

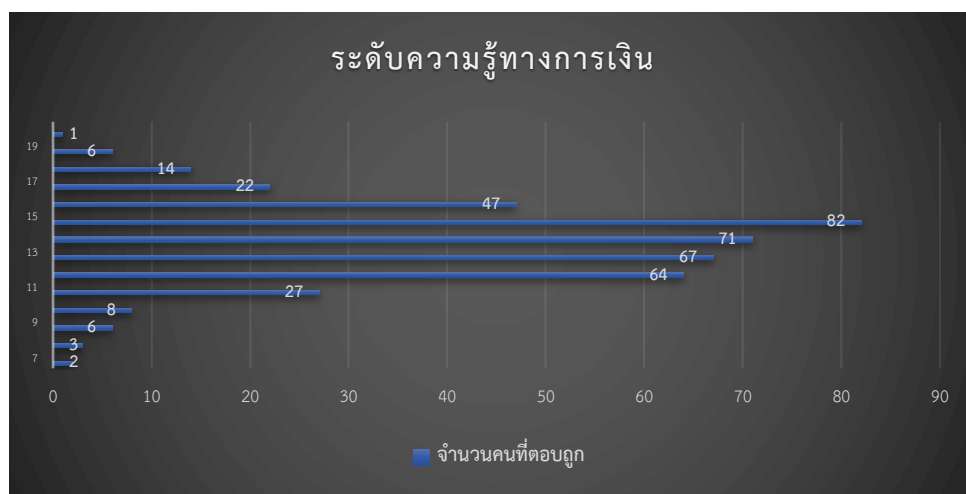
ธุรกิจของอิสลามคือการค้าขายต้องเป็นไปตามหลักการอิสลามที่กำหนดประชาชนมีความรู้อยู่ในระดับปานกลางเช่นกันร้อยละ 72.6 และดอกเบี้ยในความหมายของอิสลามคือการกินเลยในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างสองสิ่งและการหลีกเลี่ยงดอกเบี้ยที่ได้จากธนาคารต้องนำไปบริจาคให้กับสาธารณชนประโยชน์ ประชาชนมีความรู้อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 76.7 และ 78.5 ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่อยู่ในระดับน้อย คือ ดอกเบี้ย คือ ข้อห้ามหลักเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจทางการเงินอิสลาม และระบบทุนนิยมในปัจจุบันดอกเบี้ยคือหัวใจหลักในระบบธนาคาร ร้อยละ 64.7 และ 66.1 ตามลำดับ และประเด็นที่ชาวมุสลิมมีความรู้ที่น้อยที่สุด คือ การเงินอิสลามดำเนินการโดยยึดหลักตามธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ร้อยละ 29.5 กลุ่มตัวอย่างเป็นชาวมุสลิมและยังมีการศึกษาอยู่ในระดับที่พอมีความรู้ทำให้ความรู้ด้านหลักชารีอะห์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่แล้วรู้วิธีการจัดการเรื่องดอกเบี้ยพื้นฐานคือ การนำดอกเบี้ยบริจาคให้กับสาธารณชน สำหรับการฝากเงินในยุคสมัยนี้ ถือว่าเป็นความจำเป็น เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกขโมย ดังนั้นการฝากเงินในธนาคารที่ไม่ใช่ธนาคารอิสลามก็จะมีดอกเบี้ยเกิดขึ้น โดยตามหลักแล้วคือไม่ได้แต่ยังมีเงื่อนไขเรื่องเอาประโยชน์ หากมีการให้ประโยชน์โดยไม่มีเงื่อนไขและการตกลงก็เป็นที่ยอมรับที่จะเอามาเพื่อมาใช้จ่ายในโครงการ การกุศลต่าง ๆ เช่น การช่วยเหลือบรรดาคนยากจน และคนที่มึนหัวสั่น และในทำนองดังกล่าว แต่ไม่ใช่นำมาครอบครองเอง หรือใช้ประโยชน์จากเงินนั้น

ตารางที่ 4.12 ผลการศึกษาการวัดระดับความรู้ทางการเงินในประเด็นผลิตภัณฑ์การเงินอิสลาม

ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม				
รูปแบบของผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามจะต้องเป็นไปตามหลักการของธนาคารพาณิชย์	รู้	142	33.8	ระดับน้อยที่สุด
	ไม่รู้	278	66.2	
ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามมีความซับซ้อนในเรื่องของหลักการอิสลาม	รู้	256	60.9	ระดับน้อย
	ไม่รู้	164	39.1	
ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามมีหลากหลายรูปแบบ	รู้	292	69.0	ระดับน้อย
	ไม่รู้	128	31.0	
ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามจะเป็นการร่วมหุ้นกันไม่มีระบบดอกเบี้ย	รู้	279	66.4	ระดับน้อย
	ไม่รู้	141	33.6	
ชื่อของผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามส่วนใหญ่จะเป็นชื่อภาษาหรับ	รู้	307	73.0	ระดับปานกลาง
	ไม่รู้	113	27.0	
ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามจะมีหลักการชารีอะห์เข้ามาเกี่ยวข้องทั้งหมด	รู้	295	70.0	ระดับปานกลาง
	ไม่รู้	126	30.0	

มีผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบพิธีทางศาสนาโดยเฉพาะ เช่น การทำฮัจญ์	รู้	356	84.8	ระดับดี
	ไม่รู้	64	15.2	

(3) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับน้อย คือ ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามมีความซับซ้อนในเรื่องของหลักการอิสลาม ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามมีหลากหลายรูปแบบ และผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามจะเป็นการร่วมหุ้นกันไม่มีระบบดอกเบี้ย ร้อยละ 60.9 69.0 และ 66.4 ส่วนประเด็นชื่อของผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามส่วนใหญ่จะเป็นชื่อภาษาหรับ และ ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามจะมีหลักการชารีอะห์เข้ามาเกี่ยวข้องทั้งหมด ประชาชนมีความรู้อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 73.0 และ 70.0 แต่ประเด็นผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบพิธีทางศาสนาโดยเฉพาะ เช่น การทำฮัจญ์ ประชาชนมีความรู้อยู่ในระดับดีร้อยละ 84.8 เนื่องจากสถาบันการเงินอิสลามมีน้อยทำให้การประชาสัมพันธ์ในเรื่องผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามยังไม่ถึงถึงและคนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์การเงินอิสลามทำให้ไม่สามารถเข้าถึงได้ และยังมีความรู้อยู่ในระดับน้อย

ที่มา : สรุปรโดยผู้วิจัย

จากแผนภูมิที่ 4.1 พบว่า จากคำถาม 21 ข้อ มีผู้ตอบแบบสอบถามได้คะแนนต่ำที่สุดที่ 7 คะแนน และคะแนนสูงที่สุดที่ 20 คะแนน ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามถูกสูงที่สุด 15 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 71 จำนวน 82 คน รองลงมาตอบถูก 14 ข้อ จำนวน 71 คน รองลงมาตอบถูก 13 ข้อ จำนวน 67 คน รองลงมาตอบถูก 12 ข้อ จำนวน 64 คน รองลงมาตอบถูก จำนวน 16 ข้อ จำนวน 47 คน รองลงมาตอบถูก 11 ข้อ จำนวน 27 คน รองลงมาตอบถูก 17 ข้อ จำนวน 22 คน รองลงมาตอบถูก 18 ข้อ จำนวน 14 คน รองลงมาตอบถูก 10 ข้อจำนวน 8 คน ตอบถูก 19 และ 9 ข้อ จำนวน 6 คน

รองลงมาตอบถูก 8 ข้อ จำนวน 3 คน รองลงมาตอบถูก 7 ข้อ จำนวน 2 คน และตอบถูก 20 ข้อ จำนวน 1 คน สามารถสรุปได้ว่าความรู้ของคณมุสลิมเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง

4.3 วิเคราะห์ระดับปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย ปัจจัยด้านส่วนบุคคล, ปัจจัยด้านความรู้ทางการเงิน, ปัจจัยด้านหลักการเงินอิสลามตามหลักชารีอะห์ และปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม โดยมีรายละเอียดปรากฏ ดังตารางที่ 4.13 ตารางที่ 4.13 ระดับปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เกิดจากปัจจัยส่วนบุคคล

ข้อที่	ประเด็น	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	ประชาชนมีรายได้ที่ไม่แน่นอนและมีอาชีพที่ไม่มั่นคง	4.46	0.718	ระดับมาก
2	ประชาชนไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน	3.43	0.819	ระดับปานกลาง
3	ประชาชนไม่มีเครดิตทางการเงิน	3.68	0.846	ระดับมาก
4	ประชาชนไม่มีระดับการศึกษาที่เพียงพอต่อการขอสินเชื่อ	2.65	1.018	ระดับปานกลาง
5	ประชาชนไม่มีประสบการณ์ในการขอสินเชื่อ	3.27	0.703	ระดับปานกลาง
รวม		3.46	0.820	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยประเด็นประชาชนมีรายได้ที่ไม่แน่นอนและมีอาชีพที่ไม่มั่นคงและประชาชนไม่มีเครดิตทางการเงินอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$) ($\bar{x} = 3.68$) เนื่องจาก ข้อกำหนดหลักในการกู้ยืมเงินคือรายได้ต่อเดือนของบุคคลจะต้องคงที่และมากพอที่จะสามารถผ่อนชำระคืนได้ครบ และเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของลูกค้ำคืนธนาคารได้ ดังนั้นสถาบันทางการเงินต่าง ๆ จะพิจารณาจากรายได้ก่อนอันดับแรก หากรายได้น้อยหรือไม่มั่นคงโอกาสที่จะกู้ไม่ผ่านมีมากกว่าโอกาสที่จะกู้ผ่าน ส่วนประเด็นประชาชนไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ประชาชนไม่มีระดับการศึกษาที่เพียงพอต่อการขอสินเชื่อและประชาชนไม่มีประสบการณ์ในการขอสินเชื่ออยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ ($\bar{x} = 3.43$) ($\bar{x} = 2.65$) ($\bar{x} = 3.27$) ส่วนระดับการศึกษาและประสบการณ์การขอสินเชื่อรวมถึงหลักทรัพย์ค้ำประกันประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีผลในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนน้อย เพราะถ้าบุคคลมีการศึกษาน้อยก็ไม่ได้หมายความว่ามีความรู้ในเรื่องของการเงิน

น้อยหรืออาจจะมีประสบการณ์ในการกู้แล้วทำให้มีความรู้ในเรื่องของการเงินบ้างทำให้ปัจจัยในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.14 ระดับปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เกิดจากปัจจัยด้านความรู้ทางการเงิน

ข้อที่	ประเด็น	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างการเงินพาณิชย์กับการเงินอิสลาม	3.45	0.673	ระดับปานกลาง
2	ค่านิยมของคนทั่วไปทำให้เลือกใช้บริการจากธนาคารพาณิชย์	3.43	0.675	ระดับปานกลาง
3	มีการบริหารจัดการเรื่องการเงิน	3.34	0.649	ระดับปานกลาง
4	ฐานะทางการเงินเป็นอุปสรรคในการหาความรู้ด้านการเงิน	3.45	0.680	ระดับปานกลาง
5	ประชาชนมีวิธีการออมเงินของตัวเองที่ไม่ใช้บริการทางการเงิน	3.47	0.689	ระดับปานกลาง
รวม		3.42	0.673	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านความรู้ทางการเงิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในแต่ละประเด็นอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมดตามลำดับ ได้แก่ ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างการเงินพาณิชย์กับการเงินอิสลาม ($\bar{x} = 3.45$) ค่านิยมของคนทั่วไปทำให้เลือกใช้บริการจากธนาคารพาณิชย์ ($\bar{x} = 3.43$) ประชาชนมีการบริหารจัดการเรื่องการเงิน ($\bar{x} = 3.34$) ฐานะทางการเงินเป็นอุปสรรคในการหาความรู้ด้านการเงินและ ($\bar{x} = 3.45$) ประชาชนมีวิธีการออมเงินของตัวเองที่ไม่ใช้บริการทางการเงิน ($\bar{x} = 3.47$) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเข้าใจทั้งความรู้เกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไปและความรู้เกี่ยวกับการเงินอิสลามทั่วไปแต่ยังไม่ถึงกับอยู่ในระดับมาก ประชาชนมีความรู้บ้างแต่ยังคงไม่มีประสบการณ์ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนรวมถึงยังมีความรู้เกี่ยวกับการเงินมากพอที่จะเข้าถึงได้ทำให้ความรู้ยังอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.15 ระดับปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เกิดจากปัจจัยด้านหลักการเงินอิสลาม

ข้อที่	ประเด็น	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	หลักชารีอะห์มีความซับซ้อนในหลักปฏิบัติ	3.42	0.667	ระดับปานกลาง
2	ไม่มีความรู้เกี่ยวกับหลักชารีอะห์	3.33	0.653	ระดับปานกลาง

3	ความแตกต่างในการดำเนินกิจการจากธนาคารพาณิชย์	3.45	0.669	ระดับปานกลาง
4	สาเหตุที่ท่านเลือกใช้ธนาคารอิสลามเพราะไม่มีดอกเบี้ย	3.45	0.637	ระดับปานกลาง
5	ท่านเลือกใช้บริการทางการเงินที่ปราศจากดอกเบี้ยเนื่องจากมีความยุติธรรมตรงไปตรงมา	3.47	0.638	ระดับปานกลาง
รวม		3.42	0.652	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านหลักการเงินอิสลามตามหลักชารีอะห์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ หลักชารีอะห์มีความซับซ้อนในหลักปฏิบัติ ($\bar{x} = 3.42$) ประชาชนไม่มีความรู้เกี่ยวกับหลักชารีอะห์ ($\bar{x} = 3.33$) ความแตกต่างในการดำเนินกิจการจากธนาคารพาณิชย์ ($\bar{x} = 3.45$) สาเหตุที่ท่านเลือกใช้ธนาคารอิสลามเพราะไม่มีดอกเบี้ย ($\bar{x} = 3.45$) และท่านเลือกใช้บริการทางการเงินที่ปราศจากดอกเบี้ยเนื่องจากมีความยุติธรรม ตรงไปตรงมา ($\bar{x} = 3.47$) ตามลำดับ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งมีความเข้าใจในเรื่องของหลักการชารีอะห์ อันเนื่องมาจากการเรียนศาสนาทำให้ปัจจัยในเรื่องของหลักชารีอะห์ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอยู่ในระดับปานกลางเพราะบุคคลเหล่านี้จะต้องคำนึงถึงหลักศาสนาที่มีข้อห้ามต่าง ๆ เกี่ยวกับการเงิน แต่หากประชาชนมุสลิมส่วนใหญ่จำเป็นที่จะต้องใช้บริการทางการเงินทั่วไป ประชาชนกลุ่มนี้จะต้องมีความเข้าใจในเรื่องของการการจัดการเกี่ยวกับดอกเบี้ยที่จะได้มาหลังจากการใช้บริการทางการเงินของธนาคารพาณิชย์แล้ว

ตารางที่ 4.16 ระดับปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เกิดจากปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม

ข้อที่	ประเด็น	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	ผลิตภัณฑ์มีความซับซ้อน	3.37	0.630	ระดับปานกลาง
2	ระยะเวลาในการอนุมัติผลิตภัณฑ์ใช้เวลานาน	3.33	0.585	ระดับปานกลาง
3	เงื่อนไขผลิตภัณฑ์ซับซ้อน	3.26	0.638	ระดับปานกลาง
4	ผลิตภัณฑ์มีระยะเวลาในการผ่อนชำระนาน	3.37	0.626	ระดับปานกลาง

5	ผลิตภัณฑ์ที่มีไม่ตรงกับความต้องการที่จะใช้บริการ	3.48	0.584	ระดับปานกลาง
รวม		3.36	0.612	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลการเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่มีความซับซ้อน ($\bar{x} = 3.37$) ระยะเวลาในการอนุมัติผลิตภัณฑ์ใช้เวลานาน ($\bar{x} = 3.33$) เงื่อนไขผลิตภัณฑ์ซับซ้อน ($\bar{x} = 3.26$) ผลิตภัณฑ์มีระยะเวลาในการผ่อนชำระนาน ($\bar{x} = 3.37$) และผลิตภัณฑ์ที่มีไม่ตรงกับความต้องการที่จะใช้บริการ ($\bar{x} = 3.48$) ตามลำดับ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจในเรื่องของผลิตภัณฑ์ เนื่องจากไม่มีข้อความอธิบายหรืออธิบายไม่ละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามทำให้ประชาชนไม่เลือกใช้บริการ และหันไปเลือกใช้บริการผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่สามารถเข้าใจง่ายกว่า นั้นหมายความว่าประชาชนเลือกใช้บริการทางการเงินพาณิชย์ทั่วไปมากกว่าที่จะเลือกใช้บริการทางการเงินอิสลามที่มีผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ซับซ้อนและไม่เข้าใจ ซึ่งความซับซ้อนของผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนมีน้อย แต่หากมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามมากขึ้นโอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามจะมากขึ้นตามไปด้วย

4.4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลการเข้าถึงแหล่งเงินทุนโดยวิเคราะห์ตัวแปรด้วยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Analysis)

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลการกู้ยืมเงินได้ นั้นจะทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ แล้วนำสมการไปพยากรณ์ตัวแปรตามโดยใช้วิธี Binary Logistic Regression คือ ตัวแปรตาม (Y) เป็นตัวแปรเชิงกลุ่มที่มีค่าได้เพียง 2 ค่า และมีตัวแปรอิสระมากกว่า 1 ตัวแปร

แบบจำลองความน่าจะเป็นในการกู้ยืมเงินได้

$$Y = \beta_0 + \beta_1 \text{EDU} + \beta_2 \text{IMFEDU} + \beta_3 \text{INC} + \beta_4 \text{PERF1} + \beta_5 \text{FINL} + \beta_6 \text{CORL1} + \beta_7 \text{CORL3} + \beta_8 \text{P4} + \varepsilon_i$$

การสำรวจตัวอย่างประชาชนเกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนมีจำนวน 420 ตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ (กู้ได้) จำนวน 312 ตัวอย่าง และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน (กู้ไม่ได้) จำนวน 108 ตัวอย่าง ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

กลุ่มปัจจัยลักษณะเฉพาะของชาวมุสลิมที่ส่งผลการเข้าถึงแหล่งเงินทุนโดยตรง พบว่าระดับการศึกษา (EDU) ของชาวมุสลิมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ ถ้าชาวมุสลิมมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น จะมีผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 18.03 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ แต่ระดับการศึกษาศาสนา (IMFEDU) มีอิทธิพลเชิงลบต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และเมื่อพิจารณาค่าผลกระทบส่วนเพิ่มจะได้ว่า ถ้าชาวมุสลิมมีการศึกษาศาสนาและมีความรู้ทางศาสนามากอยู่แล้ว จะมีผลทำให้โอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุนลดลงร้อยละ 2.91 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เนื่องจาก การศึกษาศาสนาทำให้มีความรู้ทางศาสนามากซึ่งการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์ทั่วไปมีความเกี่ยวข้องกับดอกเบี้ย นั่นหมายความว่าผิดหลักซารีอะห์ ซึ่งการเข้าถึงการเงินอิสลามอาจจะไม่ได้ตอบสนองความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินทำให้ชาวมุสลิมเหลือที่จะใช้บริการทางการเงินพาณิชย์แต่ด้วยความที่ธนาคารพาณิชย์ก็มีความต้องการของประชาชนไม่เพียงพอ ดังนั้นโอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งเงินทุนก็จะน้อยลง

รายได้ต่อเดือน (INC) ของชาวมุสลิมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ ถ้าชาวมุสลิมมีรายได้ต่อเดือนที่มากขึ้น จะมีผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10.03 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่

กลุ่มปัจจัยส่วนบุคคลของชาวมุสลิมที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนโดยตรง พบว่า การมีรายได้และอาชีพที่ไม่แน่นอนและไม่มั่นคง (PERE1) มีอิทธิพลเชิงลบต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิม เมื่อพิจารณาค่าผลกระทบส่วนเพิ่มจะได้ว่า ถ้าชาวมุสลิมมีรายได้และอาชีพที่ไม่แน่นอนอยู่แล้ว จะมีผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนลดลงร้อยละ 1.04 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เนื่องจากการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของธนาคารจะต้องระบุความแน่นอนของฐานเงินเดือนและสามารถระบุอาชีพที่แน่นอน เพราะทางธนาคารต้องการความน่าเชื่อถือว่าคุณคนนั้น ๆ สามารถจ่ายเงินให้กับธนาคารได้ตามกำหนดเวลา เพราะถ้าธนาคารพิจารณาแล้วว่าบุคคลนั้นไม่สามารถคืนเงินตามที่ธนาคารได้กำหนดไว้ การขอสินเชื่อจะไม่ได้รับอนุมัติจากธนาคารเลย ดังนั้นการที่ประชาชนไม่มีอาชีพที่ไม่แน่นอนและไม่มีเงินเดือนที่แน่นอนโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินก็น้อยลง

ซึ่งผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมจังหวัดปัตตานี โดยใช้แบบจำลองโลจิสติกส์ แสดงดังตาราง พบว่า ค่า McFadden R^2 ที่เป็นไปตาม goodness of fit มีค่าเท่ากับ 0.27 แสดงว่าผลการทดสอบของแบบจำลองมีความ fit และเหมาะสมรวมถึงแบบจำลองสามารถทำนายถูกต้องร้อยละ 80.24 ค่าสถิติ likelihood-ratio chi-squared มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังตาราง 4.17

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมจังหวัดปัตตานี

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	Prob.	ผลกระทบส่วนเพิ่ม
constant	-4.0154***	1.4856	0.0069	-0.6117
EDU	1.1831***	0.1549	0.0000	0.1803
IMFEDU	-0.1909	0.1188	0.1083	-0.0291
INC	0.6580***	0.1661	0.0001	0.1003
PERF1	-0.0685	0.1751	0.6955	-0.0104
FINL2	-0.0302	0.2279	0.8944	-0.0046
CORL1	0.2963	0.2246	0.1871	0.0451
CORL3	0.5085**	0.2332	0.0292	0.0775
P4	-0.4919*	0.2511	0.0501	-0.0749
McFadden R-squared = 0.277		Log likelihood = -173.126	Restricted log likelihood = -239.419	
LR Statistic (df 8) = 132.587		Prob. Value for LR = 0.0000	Prediction accuracy = 80.238 %	

Note: ***, **, * = Significance at 1%, 5%, 10% level.

กลุ่มปัจจัยด้านความรู้ทางการเงิน ด้านการบริหารจัดการเรื่องเงิน (FINL2) มีอิทธิพลเชิงลบต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิม เมื่อพิจารณาค่าผลกระทบส่วนเพิ่มจะได้ว่า ถ้าชาวมุสลิมมีการบริหารจัดการเรื่องเงินได้ดีอยู่แล้ว จะมีผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนลดลงร้อยละ 0.46 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เนื่องจากชาวมุสลิมมีเงินจากการบริหารจัดการเงินที่มีอยู่อย่างดีแล้วทำให้มีเงินทุนในการดำเนินกิจการ และไม่จำเป็นต้องกู้ยืมเงินจากธนาคารหรือที่อื่น ๆ มาเพิ่มเติม

กลุ่มปัจจัยความรู้ด้านหลักการซารีอะห์มีความซับซ้อน (CORL1) มีอิทธิพลเชิงบวก กล่าวคือ ถ้าชาวมุสลิมมีความรู้เกี่ยวกับหลักซารีอะห์เพิ่มมากขึ้น จะมีผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.51 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เนื่องจากความรู้เรื่องหลักการซารีอะห์จะมีการจัดการเกี่ยวกับดอกเบี้ยหรือหลักการอื่น ๆ ที่สามารถทำให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ โดยไม่ผิดหลักซารีอะห์ และความแตกต่างในการดำเนินการจากธนาคารพาณิชย์ (CORL3) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือความแตกต่างระหว่างธนาคารพาณิชย์กับธนาคารที่จัดการด้วยหลักการซารีอะห์ จะมีผลทำให้การเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.75 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เนื่องจากประชาชนสามารถเลือกธนาคารที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว รวมถึงง่ายต่อการตัดสินใจในการใช้บริการทางการเงิน

กลุ่มปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม (P4) มีอิทธิพลเชิงลบต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนทางการเงินของชาวมุสลิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 เมื่อพิจารณาค่าผลกระทบส่วนเพิ่มจะได้ว่า ถ้าชาวมุสลิมมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามอยู่แล้ว จะมีผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนลดลงร้อยละ 7.49 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เนื่องจากผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามมีความซับซ้อนและประชาชนยังไม่มีความรู้ทางการเงินอิสลามรวมถึงการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินยังไม่ทั่วถึง ทำให้ยากต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน หากทางธนาคารมีการดำเนินการในเรื่องผลิตภัณฑ์ทางการเงินและอธิบายรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ประชาชนมีความเข้าใจและรู้จักรวมถึงผลิตภัณฑ์มีความตรงกับความต้องการของประชาชน โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนก็จะมีโอกาสมากขึ้น

4.4 การวิเคราะห์แนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามโดยใช้คำถามแบบปลายเปิด สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่

(1) **ปัจจัยส่วนบุคคล** พบว่า โดยส่วนใหญ่ บุคคลที่มีรายได้และอาชีพที่ไม่แน่นอนหรือมีข้อจำกัดเกี่ยวกับเงินเดือนจะมีผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และมีผลต่อการกู้ยืมจากธนาคาร ทำให้บุคคลกลุ่มนี้ไม่สามารถมีต้นทุนในการประกอบธุรกิจหรืออาชีพได้ ดังนั้น การตัดสินใจทำธุรกิจไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับสถานะทางการเงินด้วยเช่นกัน หากบุคคลสามารถหาความรู้เกี่ยวกับการทำธุรกิจหรือการเงินได้ จะสามารถลดระยะเวลาในการเข้าถึงได้อย่างดี และหาแนวทางอื่นในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่สามารถสนับสนุนการทำธุรกิจได้

(2) **หลักการเงินอิสลาม** พบว่า โดยส่วนใหญ่หลักการเงินอิสลามไม่ส่งผลต่อการกู้ยืมเงินหรือการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เว้นแต่สถาบันการเงินนั้น ๆ ยึดหลักการของอิสลามในการบริหาร และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนขึ้นอยู่กับตัวบุคคลว่าจะเลือกใช้บริการทางการเงินในรูปแบบไหน ซึ่งธนาคารแต่ละแห่ง ได้มีการบอกรูปแบบของการบริหารหรือได้อธิบายเกี่ยวกับการให้ดอกเบี้ยไว้อย่างชัดเจน หากปฏิบัติตามหลักการของอิสลาม การกินดอกเบี้ยก็เป็นสิ่งที่ผิดหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามทุกคนจำเป็นต้องรู้เรียนรู้และปฏิบัติ

(3) **ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม** พบว่า คนส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาอิสลามจะรู้จักผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามแค่บางส่วนเท่านั้น เนื่องจากคนส่วนใหญ่เลือกใช้บริการธนาคารพาณิชย์ เพราะเปิดให้บริการมากกว่าธนาคารที่ใช้หลักการอิสลามในการบริหาร หากมีการเปิดให้บริการก็จะมีน้อยและการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง คนจำนวนมากที่ยังไม่รู้จักรธนาคารที่ใช้หลักชารีอะห์ในการบริหาร รวมถึงการประชาสัมพันธ์ในเรื่องของผลิตภัณฑ์ยังน้อย และที่สำคัญต้องมีความรู้เพื่อจะได้เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ถูกต้องและเหมาะสมได้

(4) **แนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิม** จากการรวบรวมการตอบแบบสอบถาม โดยมีคำถามปลายเปิดจากกลุ่มตัวอย่างชาวมุสลิมเพื่อหาแนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

(4.1) **อบรมให้ความรู้เรื่องการเงินและการเงินอิสลาม** เนื่องจากการเงินอิสลามหรือหลักการชารีอะห์เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและหลักข้อห้ามในหลาย ๆ เรื่อง ทั้งดอกเบี้ย การซื้อขาย การให้ความรู้และทำความเข้าใจถือเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับสถาบันการเงินและประชาชนทั่วไปที่สนใจ โดยเฉพาะการจัดการเรื่องดอกเบี้ยที่เป็นปัญหาเพราะชาวมุสลิมส่วนใหญ่ละเลยและไม่เห็นความสำคัญต่อหลักการชารีอะห์ หากมีความรู้เกี่ยวกับหลักชารีอะห์จะทำให้การเข้าถึงแหล่งเงินทุนมากยิ่งขึ้นเพราะมีช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนมากขึ้น ทั้งธนาคารพาณิชย์และธนาคารที่มีหลักชารีอะห์ในการให้บริการ ถ้าชาวมุสลิมเลือกใช้บริการทางการเงินพาณิชย์ทั่วไปแต่สามารถจัดการกับดอกเบี้ยที่ธนาคารให้ได้ถูกต้องตามหลักชารีอะห์ก็สามารถใช้บริการอย่างถูกต้องได้หรือถ้าเลือกใช้ธนาคารที่มีหลักชารีอะห์ในการบริหารก็สามารถใช้ได้ถูกต้องเพราะให้บริการตามหลักชารีอะห์อยู่แล้ว

(4.2) **การประชาสัมพันธ์ในเรื่องการเงินหรือธนาคารที่มีการนำหลักชารีอะห์มาใช้ในการให้บริการ** จากการรวบรวมแบบสอบถามพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่มีความรู้ในเรื่องของการเงินอิสลาม เกิดจากการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง ถึงแม้ว่าจะเป็นมุสลิมก็ตาม ยังคงเข้าไม่ถึงและเข้าใจในเรื่องการเงินอิสลามไม่ทั่วถึง หากมีการประชาสัมพันธ์ที่ดีกว่านี้ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของคนมุสลิมก็จะมากขึ้นและมีทางเลือกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการประชาสัมพันธ์ที่ทำให้ประชาชนเข้าใจและเข้าถึงสำหรับกลุ่มประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม คือการอธิบายรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ เพราะประชาชนส่วนใหญ่ที่เป็นวัยผู้ใหญ่จะไม่ค่อยเข้าใจถึงการบริการของธนาคารที่ใช้หลักชารีอะห์ในการบริหารเนื่องจากไม่ได้มีความรู้โดยตรง รวมถึงวัยทำงานทั่วไปก็ยังคงเข้าไม่ถึงและยังไม่ค่อยเข้าใจ เพราะคนส่วนใหญ่จะมีความคุ้นชินกับระบบการเงินพาณิชย์ทั่วไปมากกว่า

(4.3) **สถาบันการเงินควรให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนแผนธุรกิจ** เนื่องจากการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของสถาบันการเงินในหลาย ๆ สถาบันมักจะต้องมีแผนการดำเนินธุรกิจเพื่อความมั่นใจในการให้สินเชื่อ แต่สำหรับประชาชนทั่วไปต่อให้มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีแต่ไม่มีประสบการณ์ในการเขียนแผนธุรกิจการขอสินเชื่อก็จะเป็นผลและทำให้การขอสินเชื่อไม่ผ่านการอนุมัติ ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างหลายคนมักจะขอสินเชื่อโดยไม่มีแผนธุรกิจหรือไม่มีแผนที่แน่นอนว่าจะนำเงินไปใช้ในรูปแบบไหน ทำให้การเข้าถึงแหล่งเงินทุนยากยิ่งขึ้น

(4.4) **ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเงินและการเงินอิสลาม** เนื่องจากยุคปัจจุบันการหาความรู้ด้วยตนเองเป็นวิธีที่ง่ายและรวดเร็วที่สุด เพราะมีช่องทางการเข้าถึงแหล่งข้อมูล

หลายช่องทาง ทั้ง Facebook IG line และอื่น ๆ รวมถึงยังมีความหลากหลายทางข้อมูล ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อหาช่องทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

5.1. สรุปผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ทางการเงินและปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาความรู้ทางการเงินอิสลามและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและเสนอแนะแนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานี สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

5.1.1. ความรู้ทางการเงิน คนไทยส่วนใหญ่ชอบใช้เงินมากกว่าการออมเงิน ถึงแม้ว่าระดับความรู้ในเรื่องการออมเงินจะน้อยแต่การเก็บออมเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น โดยเฉพาะเมื่อประเทศไทยก้าวสู่สังคมสูงอายุ การเก็บออมยิ่งมีความจำเป็นซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อยและปัจจัยในการเก็บออมเงินในการใช้ในเวลาเกษียณอายุคนไทยส่วนใหญ่มีระดับความรู้อยู่ในระดับปานกลาง แต่ในประเด็นความรู้ทางการเงินสามารถช่วยให้ปัจเจกบุคคลประสบความสำเร็จและสามารถสร้างโอกาสให้เข้าถึงระบบการเงินได้ อยู่ในระดับดี ร้อยละ 87.7 ส่วนประเด็นทักษะทางการเงินหมายถึงรวมถึงการมีความรู้ความเข้าใจถึงลักษณะพื้นฐานและความเสี่ยงของบริการทางการเงิน อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 79.4 และประเด็นที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การคิดดอกเบี้ยของธนาคารหากเงินฝากในธนาคาร 2 ปีและธนาคารตกลงจะเพิ่มเงินให้ 2% ต่อปีเงินในบัญชีจะเท่าเดิม ส่วนใหญ่ตอบไม่รู้ ส่วนปัจจัยด้านหลักการเงินอิสลามตามหลักชารีอะห์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คือหลักชารีอะห์คือข้อบังคับคำสั่งห้ามและการให้แนวทางซึ่งกำหนดโดยพระเจ้าที่บัญญัติให้แก่มนุษยชาติซึ่งมีความรู้อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 72.1 ส่วนประเด็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดในการทำธุรกิจของอิสลามคือการค้าขายต้องเป็นไปตามหลักการอิสลามที่กำหนดประชาชนมีความรู้อยู่ในระดับปานกลางเช่นกันร้อยละ 72.6 และดอกเบี้ยในความหมายของอิสลามคือการกินเลยในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างสองสิ่งและการหลีกเลี่ยงดอกเบี้ยที่ได้จากธนาคารต้องนำไปบริจาคให้กับสาธารณะประโยชน์ ประชาชนมีความรู้อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 76.7 และ 78.5 ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่อยู่ในระดับน้อย คือ ดอกเบี้ย คือ ข้อห้ามหลักเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจทางการเงินอิสลาม และระบบทุนนิยมในปัจจุบันดอกเบี้ยคือหัวใจหลักในระบบธนาคาร ร้อยละ 64.7 และ 66.1 ตามลำดับ และประเด็นที่ชาวมุสลิมมีความรู้ที่น้อยที่สุด คือการเงินอิสลามดำเนินการโดยยึดหลักตามธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ร้อยละ 29.5 กลุ่มตัวอย่างเป็นชาวมุสลิมและยังมีการศึกษาอยู่ในระดับที่พอมีความรู้ทำให้ความรู้ด้านหลักชารีอะห์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับน้อย คือผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามมีความซับซ้อนในเรื่องของหลักการอิสลาม ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามมีหลากหลายรูปแบบ และผลิตภัณฑ์

ทางการเงินอิสลามจะเป็นการร่วมหุ้นกันไม่มีระบบดอกเบี้ย ร้อยละ 60.9 69.0 และ 66.4 ส่วนประเด็นชื่อของผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามส่วนใหญ่จะเป็นชื่อภาษาหรับ และ ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามจะมีหลักการชารีอะห์เข้ามาเกี่ยวข้องทั้งหมด ประชาชนมีความรู้ที่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 73.0 และ 70.0 แต่ประเด็นผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวกับการประกอบพิธีทางศาสนาโดยเฉพาะ เช่น การทำฮัจญ์ ประชาชนมีความรู้ที่อยู่ในระดับดีร้อยละ 84.8

5.1.2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกู้ยืมเงินได้ นั้นจะทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ แล้วนำสมการไปพยากรณ์ตัวแปรตามโดยใช้วิธี Binary Logistic Regression คือ ตัวแปรตาม (Y) เป็นตัวแปรเชิงกลุ่มที่มีค่าได้เพียง 2 ค่า และมีตัวแปรอิสระมากกว่า 1 ตัวแปร ซึ่งการสำรวจตัวอย่างประชาชนเกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนมีจำนวน 420 ตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ (กู้ได้) จำนวน 312 ตัวอย่าง และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน (กู้ไม่ได้) จำนวน 108 ตัวอย่าง กลุ่มปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนมีทั้งหมด 3 ปัจจัย ดังนี้

- ระดับการศึกษาของชาวมุสลิมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ ถ้าชาวมุสลิมมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น จะมีส่วนทำให้เกิดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 18.03 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่

- รายได้ต่อเดือนของชาวมุสลิมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กล่าวคือ ถ้าชาวมุสลิมมีรายได้ต่อเดือนที่มากขึ้น จะมีส่วนทำให้เกิดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10.03 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่และ

- หลักการชารีอะห์มีความซับซ้อนมีอิทธิพลเชิงบวก กล่าวคือ ถ้าชาวมุสลิมมีความรู้เกี่ยวกับหลักชารีอะห์เพิ่มมากขึ้น จะมีส่วนทำให้เกิดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.51 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่

5.1.3. แนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนสามารถสรุปได้ดังนี้

- **อบรมให้ความรู้เรื่องการเงินและการเงินอิสลาม** เนื่องจากการเงินอิสลามหรือหลักการชารีอะห์เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและหลักข้อห้ามในหลาย ๆ เรื่อง ทั้งดอกเบี้ย การซื้อขาย การให้ความรู้และทำความเข้าใจถือเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับสถาบันการเงินและประชาชนทั่วไปที่สนใจ โดยเฉพาะการจัดการเรื่องดอกเบี้ยที่เป็นปัญหาเพราะชาวมุสลิมส่วนใหญ่ละเลยและไม่เห็นความสำคัญต่อหลักการชารีอะห์

- **การประชาสัมพันธ์ในเรื่องการเงินหรือธนาคารที่มีการนำหลักชารีอะห์มาใช้ในการให้บริการ** ประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่มีความรู้ในเรื่องของการเงินอิสลาม เกิดจากการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง ถึงแม้ว่าจะเป็นมุสลิมก็ตาม ยังคงเข้าใจไม่ถึงและเข้าใจในเรื่องการเงินอิสลามไม่ทั่วถึง หากมี

การประชาสัมพันธ์ที่ดีกว่านี้ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของคนมุสลิมก็จะมากขึ้นและมีทางเลือกเพิ่มมากขึ้น

- สถาบันการเงินควรให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนแผนธุรกิจ เนื่องจากการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของสถาบันการเงินในหลาย ๆ สถาบันมักจะต้องมีแผนการดำเนินธุรกิจเพื่อความมั่นใจในการให้สินเชื่อ แต่สำหรับประชาชนทั่วไปต่อไปให้มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีแต่ไม่มีประสบการณ์ในการเขียนแผนธุรกิจการขอสินเชื่อก็จะเป็นผลและทำให้การขอสินเชื่อไม่ผ่านการอนุมัติ ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างหลายคนมักจะขอสินเชื่อโดยไม่มีแผนธุรกิจหรือไม่มีแผนที่แน่นอนว่าจะนำเงินไปใช้ในรูปแบบไหน ทำให้การเข้าถึงแหล่งเงินทุนยากยิ่งขึ้น

- ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเงินและการเงินอิสลาม เนื่องจากยุคปัจจุบันการหาความรู้ด้วยตนเองเป็นวิธีที่ง่ายและรวดเร็วที่สุด เพราะมีช่องทางในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลหลายช่องทาง ทั้ง Facebook IG line และอื่น ๆ รวมถึงยังมีความหลากหลายทางข้อมูล ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อหาช่องทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้

5.2. อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความรู้ทางการเงิน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน รวมถึงการเสนอแนะแนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานีว่ามีความรู้อยู่ในระดับไหน ปัจจัยไหนบ้างที่ส่งผลหรือไม่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยพิจารณาจากตัวแปรหลักทั้งสี่ด้าน คือ ด้านปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านความรู้ทางการเงิน ปัจจัยด้านหลักการเงินอิสลาม และปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม ซึ่งสามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงวัยทำงานและเป็นช่วงที่สามารถกู้เงินได้ เพราะอายุน้อย และยังมีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนมากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ หากมีช่วงอายุที่มากขึ้นการกู้ยืมเงินก็จะมีโอกาสน้อยที่จะสามารถผ่านได้ เพราะธนาคารจะคำนึงถึงระยะเวลาในการชำระหนี้เป็นหลัก ยิ่งอายุมากระยะเวลาการผ่อนชำระจะน้อยลง แต่ถ้ากู้เงินในช่วงอายุน้อยระยะเวลาการผ่อนชำระจะมากทำให้ธนาคารมีโอกาสได้เงินคืนมากกว่า มีการศึกษาระดับปริญญาตรี เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสามารถในการศึกษาและปัจจุบันการศึกษาไม่จำเป็นต้องใช้เงินตัวเองในการลงทุนด้านการศึกษาเพราะมีกองทุนเงินเพื่อการศึกษาหรือ กยศ. ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ในภาคใต้มีระดับการศึกษาที่ดีกว่าสมัยก่อน ทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามจะเป็นกลุ่มที่จบปริญญาตรี เรียนศาสนาอยู่ในระดับ มุตาวาซีเตาะห์ (5-7) ส่วนใหญ่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 9,000 – 15,000 บาทต่อเดือน แต่มีรายจ่ายน้อยกว่ารายรับคือ ต่ำ

กว่า 9,000 บาทต่อเดือน และส่วนใหญ่ยังมีประสบการณ์ในการกู้ยืมเงิน ซึ่งรายได้และเครดิตทางการเงินของประชาชน จากแบบสอบถาม พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นการศึกษาไม่เพียงพอ ไม่มีประสบการณ์ในการขอสินเชื่อ และไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เซาว์ เก่งชน (2557) ที่ได้อธิบายเรื่องการลดข้อจำกัดในการเข้าถึงเงินทุนในระบบธนาคารพาณิชย์ไทย ไว้ว่า ครัวเรือนโดยทั่วไป โดยเฉพาะที่มีรายได้น้อยหรือมีฐานะทางการเงินอยู่ในระดับต่ำมักจะเจอปัญหาในเรื่องของการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ไม่มีต้นทุนและขาดโอกาสที่จะไปทำมาหากินได้และทำให้เกิดปัญหาความยากจนตามมาภายหลัง

5.2.1. ความรู้ทางการเงิน จากการสำรวจโดยการวัดคะแนนความรู้จากแบบสอบถามพบว่า ชาวมุสลิมส่วนใหญ่มีความรู้ที่อยู่ในระดับปานกลาง และประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องของ ความรู้ทางการเงินสามารถช่วยให้ปัจเจกบุคคลประสบความสำเร็จและสามารถสร้างโอกาสให้สามารถเข้าถึงระบบการเงินได้ อยู่ในระดับดี ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ตอบคำถามในเรื่องของความรู้ทางการเงินถูกมากกว่าครึ่ง และผลิตภัณฑ์ทางการเงินประชาชนส่วนใหญ่ตอบถูกมากกว่าครึ่ง ยกเว้นเรื่องของดอกเบี้ยในระบบตามหลักการของชารีอะห์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ได้ทำการสำรวจเศรษฐกิจครัวเรือนของประเทศไทยในปี 2561 ซึ่งพบว่าคนไทยมีระดับความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับปานกลางโดยเฉพาะภาคครัวเรือนมีความแปรปรวนจากภาระหนี้ที่อยู่ในระดับสูง หากประชาชนมีความรู้เรื่องการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเงินที่ดีหนี้สินที่จะเกิดขึ้นก็อาจจะลดหนี้ลงประมาณหนึ่งได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิการ์ต เฟือกมกคล (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้ทางการเงินของประชาชนจังหวัดปทุมธานี พบว่าคะแนนความรู้ทางการเงินของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง

5.2.2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมจังหวัดปัตตานี จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการถดถอยโลจิสติกส์ สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ (กู้ได้) จำนวน 312 ตัวอย่าง และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน (กู้ไม่ได้) จำนวน 108 ตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมจังหวัดปัตตานี โดยใช้แบบจำลองโลจิสติกส์ พบว่า ค่า McFadden R^2 ที่เป็นไปตาม goodness of fit มีค่าเท่ากับ 0.27 และแบบจำลองสามารถทำนายถูกต้องร้อยละ 80.24 ค่าสถิติ likelihood-ratio chi-squared มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สามารถอธิบายการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งปัจจัยเชิงบวกที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน คือ ปัจจัยด้านระดับการศึกษาถ้าประชาชนมีระดับการศึกษาที่มากขึ้น โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจะยิ่งเพิ่มมากขึ้น ส่วนรายได้ต่อเดือนถ้าบุคคลมีรายได้ต่อเดือนที่แน่นอนโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจะมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเซาว์ เก่งชนและคณะ (2557) โดยระบุว่าครัวเรือน

รายได้น้อยหรือมีฐานะทางการเงินอยู่ในระดับต่ำมักเผชิญกับข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาริชา อัทธายุวรรณ (2558) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเข้าถึงสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ (สินเชื่อ Nano Finance) ของประชาชนรายย่อยในกรุงเทพมหานคร ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างประชาชนที่ต้องการนำเงินไปประกอบอาชีพแต่ไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อในระบบได้หรือประชาชนที่ต้องการประกอบอาชีพหรือเป็นทุนขยายกิจการหรือที่มีรายได้ไม่แน่นอน เช่น ค้าขาย รับจ้างทั่วไป ลูกจ้างธุรกิจส่วนตัว เป็นต้น และหลักการซาริอะห์ถ้าชาวมุสลิมมีความรู้เกี่ยวกับหลักซาริอะห์เพิ่มมากขึ้นจะทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมเพิ่มขึ้น รวมถึงความแตกต่างในการดำเนินการจากธนาคารพาณิชย์ ซึ่งความแตกต่างระหว่างธนาคารพาณิชย์กับธนาคารที่จัดการด้วยหลักการซาริอะห์ทำให้การเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิกิรานต์ เผือกมงคล (2560) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความรู้ทางการเงิน ของประชาชนจังหวัดปทุมธานี พบว่า ความแตกต่างด้านการศึกษา รายได้ รายจ่าย ที่อยู่อาศัย การเข้าร่วมโครงการให้ความรู้ทางการเงิน การได้รับข้อมูล ทางการเงิน และการ ได้รับคำปรึกษาปัญหาทางการเงินของเกษตรกรที่แตกต่างกัน ส่งผลทำให้ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงินของเกษตรกรมีความแตกต่างกัน

ระดับความคิดเห็นด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม จากผลการสำรวจโดยภาพรวมประชาชนส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นและมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องของความสับสนของชื่อผลิตภัณฑ์ ระยะเวลาในการอนุมัติผลิตภัณฑ์ เงื่อนไขผลิตภัณฑ์ซับซ้อน ผลิตภัณฑ์มีระยะเวลาในการผ่อนชำระนาน และผลิตภัณฑ์ที่มีไม่ตรงกับความต้องการที่จะใช้บริการ ประชาชนมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุสนุล หะยีดาราโอ๊ะ (2558) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของสมาชิกต่อผลิตภัณฑ์และการให้บริการของสหกรณ์อิสลามอับนูอัฟฟานจำกัดในจังหวัดปัตตานี พบว่า โดยภาพรวมสมาชิกมีความเข้าใจในเรื่องของผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามอยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์และการให้บริการ

5.2.3. แนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมในจังหวัดปัตตานี จากผลการวิเคราะห์พบว่าแนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจะต้องมีการอบรมให้ความรู้เรื่องการเงินและการเงินอิสลาม เนื่องจากการเงินอิสลามหรือหลักการซาริอะห์เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและหลักข้อห้ามในหลาย ๆ เรื่อง ทั้งดอกเบี้ย การซื้อขาย การให้ความรู้และทำความเข้าใจถือเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับสถาบันการเงินและประชาชนทั่วไปที่สนใจ และการประชาสัมพันธ์ในเรื่องการเงินหรือธนาคารที่มีการนำหลักซาริอะห์มาใช้ในการให้บริการ ประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่มีความรู้ในเรื่องของการเงินอิสลาม เกิดจากการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง หากมีการประชาสัมพันธ์ที่ดีกว่านี้ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมก็จะมากขึ้นและมีทางเลือกเพิ่มมากขึ้น และสถาบันการเงินควรให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนแผน

ธุรกิจ เนื่องจากการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของสถาบันการเงินในหลาย ๆ สถาบันมักจะต้องมีแผนการดำเนินธุรกิจเพื่อความมั่นใจในการให้สินเชื่อ รวมถึงประชาชนควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเงินและการเงินอิสลาม เนื่องจากยุคปัจจุบันการหาความรู้ด้วยตนเองเป็นวิธีที่ง่ายและรวดเร็วที่สุด เพราะมีช่องทางในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลหลายช่องทาง ทั้ง Facebook IG line และอื่น ๆ รวมถึงยังมีความหลากหลายทางข้อมูล ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อหาช่องทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ ซึ่งการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินหรือการบริการทางการเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสุสนุล หะยีดาราโอ๊ะ (2558) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของสมาชิกต่อผลิตภัณฑ์และการให้บริการของสหกรณ์อิสลามอับนูอัฟฟานจำกัดในจังหวัดปัตตานี พบว่า คนที่มีความรู้เกี่ยวกับกับการเงินอิสลามก็จะเป็นผู้ที่เป็สมาชิกของสถาบันการเงินอิสลามเท่านั้นส่วนผู้ที่ไม่ได้ เป็นสมาชิกก็ จะไม่มีความรู้มากพอที่จะมาใช้บริการของสถาบันการเงินอิสลามดังนั้นหากต้องการที่จะรับรู้ถึงข้อมูลการเงินอิสลามจะต้องเป็นสมาชิกของสถาบันการเงินอิสลามเท่านั้นและยังขาดการประชาสัมพันธ์เรื่องผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามให้บุคคลภายนอกรับรู้ และการบริหารการเงินเป็นสิ่งที่สำคัญในยุคปัจจุบัน เนื่องจากคนตงงานมีจำนวนมาก หางานทำก็ยากทำให้คนส่วนใหญ่เลือกที่จะทำธุรกิจส่วนตัว ซึ่งจำเป็นจะต้องใช้เงินทุนในการลงทุน ดังนั้น เมื่อมีเงินทุนแล้วการบริหารเงินทุนก็จะสามารถลดปัญหาการขาดเงินทุนได้ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของเขาว์ เก่งชน (2557) กล่าวไว้ว่า เงินทุน ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนการเติบโตของเศรษฐกิจผ่านกลไกด้านการบริโภคของภาคครัวเรือนและการลงทุนของภาคเอกชน

5.3. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- 1) ถ้าชาวมุสลิมมีรายได้และอาชีพที่ไม่แน่นอนอยู่แล้ว การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของธนาคารจะยากขึ้น ซึ่งต้องระบุงความแน่นอนของฐานเงินเดือนและสามารถระบุอาชีพที่แน่นอนได้ ดังนั้นการที่ประชาชนไม่มีอาชีพที่ไม่แน่นอนและไม่มีเงินเดือนที่แน่นอนโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินก็น้อยลง รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีนโยบายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้ใช้บริการ
- 2) ด้านการบริหารจัดการเรื่องเงินถ้าชาวมุสลิมมีการบริหารจัดการเรื่องเงินได้ดีอยู่แล้ว จะมีผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนลดลงเนื่องจากชาวมุสลิมมีเงินจากการบริหารจัดการเงินที่มีอยู่อย่างดีแล้วทำให้มีเงินทุนในการดำเนินกิจการ และไม่จำเป็นที่จะต้องกู้ยืมเงินจากธนาคารหรือที่อื่น ๆ มาเพิ่มเติม ซึ่งทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีนโยบายที่ตอบสนองกับความต้องการกับบุคคลกลุ่มนี้
- 3) ด้านผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามชาวมุสลิมมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

ทางการเงินอิสลามอยู่แล้ว จะมีผลทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนลดลงเนื่องจากผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามมีความซับซ้อนและประชาชนยังไม่มีความรู้ทางการเงินอิสลามรวมถึงการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินยังไม่ทั่วถึง ทำให้ยากต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุน หากทางธนาคารมีการดำเนินการในเรื่องผลิตภัณฑ์ทางการเงินและอธิบายรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ ประชาชนมีความเข้าใจและรู้จักรวมถึงผลิตภัณฑ์ที่มีความตรงกับความต้องการของประชาชน โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนก็จะมีโอกาสมากขึ้น

5.4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ภาครัฐหรือธนาคารควรมีนโยบายเกี่ยวกับรายได้ของผู้กู้เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างทั่วถึง
- 2) ภาครัฐหรือธนาคารควรนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและทั่วถึง เช่น ผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีความซับซ้อน และมีความหลากหลาย

บรรณานุกรม

- กรณีกา วาระวิชะนี. (2560). *ความรู้ทางการเงินและความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของพนักงานในสถาบันการเงินกรณีศึกษาจาก พนักงานธนาคารไทยพาณิชย์*. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2562). *จำนวนประชากรจำแนกตามศาสนา ปี 2562 ข้อมูลความจำเป็น พื้นฐาน ระดับจังหวัด*. สืบค้น 4 มิถุนายน 2562, จาก http://bmnaps62.cdd.go.th/report/jpt?province_ID%5B%5D=94&report_type=population_byreligion&year=2562
- กฤษณ์เลิศ สัมพันธ์รักษ์. (2560). *การเงินครัวเรือนชนบท ผ่านสองทศวรรษงานวิจัย Townsend Thai Project*. Puey unghakorn institute for economic research.
- กอบศักดิ์ ภูตระกูล. (2550). *สินเชื่อและปัญหาเศรษฐกิจของคนจน*. ชลบุรี : มูลนิธิชัยพัฒนาและมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
- กัลยา วานิชย์บัญชา.(2540). *หลักสถิติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4) : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา บุญชม. (2557). *ผลกระทบจากกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ของหน่วยงานที่กำกับดูแล ต่อการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- _____. (2558). *การเปรียบเทียบมาตรฐานการดำเนินงานของสถาบันการเงินอิสลามของประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย*. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 29(92), 52-64.
- จันทวรรณ สุจริตกุล. (2558). *แหล่งทุน SMEs เพื่อยกระดับการแข่งขันไทย*. *วารสารรัฐศาสตร์*, 57(1), 35-52.
- จิรัชยา เจียวกัก, วันชัย ธรรมสังการ และปรียา แก้วพิมล. (2558). *การคงอยู่ และความตั้งใจลาออกจากงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย จังหวัดสงขลา*. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*, 55(3); 109-144.
- ชัยสินธุ์ อนุชิตวรวงศ์. (2550). *โอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งสินเชื่อกับการลดปัญหาความยากจน*. ชลบุรี : มูลนิธิชัยพัฒนาและมูลนิธิ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

- เชาว์ เก่งชน, พิมลพรรณ มหัจฉริยวงศ์, และธัญญลักษณ์ วัชรชัยสุรพล. (2557). การลดข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบธนาคารพาณิชย์ไทย. ใน *สัมมนาวิชาการประจำปี 2557. ศูนย์วิจัยกสิกรไทย.*
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2553). *รายงานผลการสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินภาคครัวเรือน ประจำปี 2553.* กรุงเทพฯ.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2559). *รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2559.* กรุงเทพฯ.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2556). *รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2556.* กรุงเทพฯ.
- ธนายุส บุญทอง. (2558.). ผลของการเข้าถึงสินเชื่อได้อย่างเพียงพอต่อผลผลิตภาพการผลิตของครัวเรือนเกษตรกรไทย. *โครงการบัณฑิตศึกษา คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 1-21.
- ธวัช น้อยพอม. (ม.ป.ป.). การเข้าถึงแหล่งทุน กรณีศึกษามุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย. *โครงการสนับสนุนชุมชนท้องถิ่น เพื่อฟื้นฟูชายแดนภาคใต้ระยะขยาย world Bank Thailand*, (10).
- นิภาพันท์ พูนเสถียรทรัพย์.(2562). *เทคนิคการสร้างเครดิตทางการเงินที่ดี*. สืบค้น 18 สิงหาคม 2562, จาก <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/personal-loan-how-to-make-good-credit.html>.
- นิยม ปุราคำ. (2517). *ทฤษฎีของการสำรวจสถิติจากตัวอย่างและการประยุกต์*, ศ.ส.การพิมพ์ : กรุงเทพฯ
- นุรฮายาตี สะอิด. (2557). *ทัศนคติการบริจาคโลหิตของมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)
- บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร. (2545). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพมหานคร
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สุวีริยาสาสน์ : กรุงเทพฯ .
- ปานแก้วตา ลักนาวานิช และวิลาวณีย์ ดึงไตรย์ภพ. (2561). ทักษะทางการเงินของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองในเขตลุ่มน้ำปากพนัง. *WMS Journal of Management*, 111-129.

- ปुरुวิชญ์ พิทยาภินันท์, บัญชา สมบูรณ์สุข, ชีระ เอกสมทราเมษฐ์, และพลากร สัตย์เชื้อ. (2556). ปัจจัยกำหนดการตัดสินใจขยายพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่. *มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 13(4).
- พงศ์ระพีพร อากาศ, จุฑาทอง จารุมิลินท, รินทร์ธิดา เขียรติกุล, นวพล ภูญโญอนันตพงศ์, ธนากร มานะกุลภัทรมน พลพิพัฒน์พงศ์, ปานรพี รังสี. (2554). *บทบาทของระบบการเงินระดับฐานรากในการส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงิน*. กรุงเทพฯ.
- พิชชา วีรกุลเทวีญ. (2558). *ระบบการเงินรายย่อยกับปัญหาความยากจน(รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภรณ์กวินท์ อัครบวรเกียรติ. (2561). *ทักษะทางการเงินกับครัวเรือนไทยที่มีหนี้เกินตัว*. วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 8(ฉบับพิเศษ), 62-70.
- ภักดี ส่วนศิริ. (2556). *การออกแบบเลขศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมมุสลิมในประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ.
- มุหัมมัด อิบรอฮีม อัต-ตุวัยญีรีย. (2562). *ฮ์-ริบา (ดอกเบี้ย) บาบใหญ่ในทรรศนะอิสลาม*. สืบค้น 5 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.halinst.psu.ac.th/th/knowledge-th/halalarticle-th/695-riba.html>.
- มุหัมมัดบิน อิบรอฮีมบินอับดุลลอฮ์อัต-ตุวัยญีรีย. (2552). *การซื้อขาย*. สืบค้น 9 กรกฎาคม 2562, จาก https://d1.islamhouse.com/data/th/ih_articles/th_tuwaijiriy_albai3.pdf.
- ยุทธ ไกรวรรณ. (2555). *หลักการและการใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกสำหรับการวิจัยวารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*, 4(1), 1-12.
- ระบบสถิติทางการทะเบียน. (2561). *สถิติประชากรและบ้าน*. สืบค้น 15 สิงหาคม 2562, จาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age.php.
- ฤทัยรัตน์ บุญจันทร์. (2558). *วิเคราะห์ผลการดำเนินงานโครงการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียน ให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs: กรณีโครงการย่อยของธนาคารออมสิน(รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณช ทรัพย์สมpong. (2550). *การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ.

- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2558). *การกำหนดประชากรและวิธีการสุ่มตัวอย่าง*. ภาควิชาวิจัย และจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- วรินทร์ ภูแพร่. (2559). *ผลของมาตรการสินเชื่อ Nano Finance ต่อผลประกอบการ รายได้และรายจ่ายของผู้ประกอบการค้าขายรายย่อย ในกรุงเทพมหานคร(รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วาริชา อัทธายุวรรณ. (2558). *การเข้าถึงสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ (สินเชื่อ Nano Finance) ของประชาชนรายย่อยในกรุงเทพมหานคร(รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วิกรานต์ เผือกมงคล. (2560). *ความรู้ทางการเงินของประชาชนจังหวัดปทุมธานี.วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 12(3), 311-323.
- วิทวัส เหมทานนท์. (2551). *ผลกระทบจากการเข้าร่วมโครงการธนาคารประชาชน ธนาคารออมสิน. (วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)*
- วิศกรณ์ ศิริวรรณ. (2558). *การวัดทักษะทางการเงินกับการมีส่วนร่วมในตลาดทุน. สถาบันวิจัยเพื่อตลาดทุน*.
- วิสุทธิ บิลล่าเต๊ะ.(2559). *ความเป็นไทยในกรอบแห่งอิสลาม*. สืบค้น 20 มิถุนายน 2562, <https://deepsouthwatch.org/th/node/9714>
- วีณา อายุเคน. (2559). *การดำเนินตามมาตรฐานการให้สินเชื่อและการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย สาขานครปฐม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปกร)*.
- สถาบันคีนันแห่งเอเชีย. (2558). *โครงการ“คนไทยก้าวไกล ใส่ใจการเงิน”*. 28-35.
- สถณี อาชวานันท์กุล. (2556). *ความรู้เรื่องทางการเงิน*. สืบค้น 5 สิงหาคม 2562, จาก <http://thaipublica.org/2013/07/financial->
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). *การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ : กองสถิติพยากรณ์.

- สุทธิดา พาณิชย์พัฒนกิจ. (2561). แหล่งเงินทุนโจทก์ท้าทายในการแก้ปัญหาการเพาะเลี้ยงกุ้ง. สืบค้น 7 สิงหาคม 2562, จาก https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Southern/ResearchPaper/sourcesoffunds_shrimp.pdf.
- องอาจ เด็ดดวง. (2546). *ทัศนคติ ความคาดหวัง และแนวโน้มพฤติกรรมของชาวมุสลิมที่มีต่อการจัดตั้งธนาคารอิสลาม ในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- อนุวัต สมสง. (2552). เศรษฐกิจของภาคครัวเรือนจังหวัดปัตตานี ภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(2), 37-70.
- อาซหฺว์ ปวีณวัฒน์. (2560). ข้อจำกัดก้ำกัการกู้ยืมและการตัดสินใจเป็นผู้ประกอบการของครัวเรือนไทย. *Abridged, issue1*, 1-4.
- อานิส พัฒนปรีชาวงศ์. (2553). การซื้อขายแบบผ่อนส่ง : บทบัญญัติและหลักปฏิบัติตามกฎหมายอิสลาม. *Princess of naradhiwas university journal*, 2(1), 24-40.
- อรทัย เจริญสิทธิ์. (2560). การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบไบนารีสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 2(1).
- อิสเรส มะหะหมัด. (2557). ความแตกต่างของสหกรณ์อิสลามกับสหกรณ์รูปแบบอื่น. สืบค้น 4 มิถุนายน 2562, จาก <https://islamicfinancethai.com/2014/03/21/ความแตกต่างของสหกรณ์/>.
- อิสเรส มะหะหมัด. (2560). *หลักการซื้อขายมูรอบาฮะฮ์*. สืบค้น 4 มิถุนายน 2562, จาก <https://islamicfinancethai.com/2014/02/05/หลักการซื้อขายมูรอบาฮะฮ์/>.
- อิสเรส มะหะหมัด. (2557). *หลักซารีอะห์ และเจตนารมณ์หลักซารีอะห์*. สืบค้น 4 มิถุนายน 2562, จาก <https://islamicfinancethai.com/category/การเงินอิสลาม/>.
- एम เจริญทองตระกูล, ปณิธาน สุขสำราญ, โชติวัฒน์ อัมรินทร์, บุปผาชาติ อัครพิทักษ์ศิริ, มัทยา บุตรงาม, สมิทธิ์ ชุตินา, และภัทรสิริ เปียทอง. (2558). *นวัตกรรมในการพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน : แผนที่การเข้าถึงบริการทางการเงินระดับฐานราก*. ผลงานวิชาการเสนอในงานสัมมนาวิชาการประจำปีของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง “นวัตกรรมการคลังการเงินเพื่อการปฏิรูปประเทศไทย”.
- เอ็ม อับดุลมันนาน. (2539). *เศรษฐศาสตร์อิสลาม(พิมพ์ครั้งที่2)*. นัทชรพับสิขซิง. กรุงเทพฯ.

ฮุสนุล หะยีดาราโอ๊ะ. (2558). *ความพึงพอใจของสมาชิกต่อผลิตภัณฑ์และการให้บริการของสหกรณ์
อิสลาม อิบน์อ์ฟานจำกัดในจังหวัดปัตตานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ปัตตานี.

Yamane, Taro.(1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third editio. Newyork : Harper
and Row Publication.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความรู้ทางการเงินและปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชนมุสลิมจังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง : แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัย เรื่องความรู้ทางการเงินและปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชนมุสลิมจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความรู้ทางการเงินอิสลาม และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชนมุสลิมในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นต่อไป

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมจังหวัดปัตตานี

ส่วนที่ 1 ความรู้ทางการเงิน หลักการเงินอิสลาม และผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม
ของมุสลิมจังหวัดปัตตานี

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมจังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 3 แนวทางการในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมจังหวัดปัตตานี

โปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่าน ตามความเป็นจริงให้มากที่สุด เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับและนำไปใช้ในเชิงวิชาการเท่านั้น และไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่าน ผลของการศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินและปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

กัลโสม ทะแ

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด (จำนวน 9 ข้อ)

1. เพศ

เพศชาย เพศหญิง

2. อายุ

20-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี
 51-60 ปี 61 ปีขึ้นไป

3. อาชีพ

ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานเอกชน
 เกษตรกร ประกอบธุรกิจส่วนตัว
 รับจ้างทั่วไป แม่บ้าน/พ่อบ้าน
 อื่น ๆ ระบุ.....

4. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อนุปริญญา
 ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

5. ระดับการศึกษาศาสนา

อิบตีดาอียะห์ (1-4) มุตาวาซีเตาะห์ (5-7) ชานาวียะห์ (8-10)
 ปริญญาตรี ฮาฟิซ ตาดีกา
 อื่น ๆ ระบุ.....

6. รายได้ต่อเดือน

ต่ำกว่า 9,000 9,001-15,000 15,001-25,000
 25,001-35,000 35,001-45,000 มากกว่า 45,000 ขึ้นไป

7. รายจ่ายต่อเดือน

ต่ำกว่า 9,000 9,001-15,000 15,001-25,000
 25,001-35,000 35,001-45,000 มากกว่า 45,000 ขึ้นไป

8. ประสบการณ์ในการกู้ยืมเงิน

กู้ได้ กู้ไม่ได้

9. ท่านรู้จักแหล่งเงินทุนใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ธนาคารพาณิชย์ สหกรณ์อิสลาม ธนาคารอิสลาม
 เงินทุนนอกระบบ อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมจังหวัดปัตตานี

ส่วนที่ 1 ความรู้ทางการเงิน หลักการเงินอิสลาม และผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม ของประชาชนมุสลิม จังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง : ให้ท่านโปรดทำเครื่องหมาย/ลงในตารางตามความรู้ความเข้าใจของท่าน

ความรู้ทางการเงิน/หลักการเงินอิสลามและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม	ถูก	ผิด
(1) ความรู้ทางการเงิน		
1. ความรู้ทางการเงินสามารถช่วยให้ปัจเจกบุคคลประสบความสำเร็จ และสามารถสร้างโอกาสให้สามารถเข้าถึงระบบการเงินได้		
2. ทักษะทางการเงินหมายถึงรวมถึงการมีความรู้ความเข้าใจถึงลักษณะพื้นฐานและความเสี่ยงของบริการทางการเงิน		
3. คนไทยส่วนใหญ่ชอบใช้เงินมากกว่าการออมเงิน		
4. ปัจจัยที่สำคัญในการเก็บออมเงินคือค่าใช้จ่ายในเวลาที่เกษียณอายุ		
5. คนไทยส่วนใหญ่มีระดับความรู้อยู่ในระดับปานกลาง		
6. หากเราฝากเงินในธนาคาร 2 ปี และธนาคารตกลงจะเพิ่มเงินให้ 2% ต่อปี เงินในบัญชีจะเท่าเดิม		
7. การผลิตและขายสินค้า ได้สูงขึ้นแสดงว่า กิจการมีสภาพคล่องทางการเงินดี		
(2) หลักการเงินอิสลามตามหลักชารีอะห์		
1. การเงินอิสลามดำเนินการโดยยึดหลักตามธนาคารพาณิชย์ทั่วไป		
2. หลักชารีอะห์ คือ ข้อบังคับ คำสั่ง การห้าม และการให้แนวทางซึ่งกำหนดโดยพระผู้เป็นเจ้าของที่บัญญัติให้แก่มนุษยชาติ		
3. เป้าหมายที่สำคัญที่สุดในการทำธุรกิจของอิสลาม คือ การค้าขายต้องเป็นไปตามหลักการอิสลามที่กำหนด		
4. ดอกเบี้ย คือ ข้อห้ามหลัก ๆ เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจทางการเงินของอิสลาม		
5. ดอกเบี้ยในความหมายของอิสลาม คือ การกินเลยในการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างสองสิ่ง		
6. ระบบทุนนิยมในปัจจุบันดอกเบี้ยคือหัวใจหลักในระบบธนาคาร		
7. การหลีกเลี่ยงดอกเบี้ยที่ได้จากธนาคารต้องนำไปบริจาคให้กับสาธารณะประโยชน์		
(3) ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลาม		
1. รูปแบบของผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามจะต้องเป็นไปตามหลักการของธนาคารพาณิชย์		
2. ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามมีความซับซ้อนในเรื่องของหลักการอิสลาม		
3. ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามมีหลากหลายรูปแบบ		
4. ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามจะเป็นการร่วมหุ้นกันไม่มีระบบดอกเบี้ย		
5. ชื่อของผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามส่วนใหญ่จะเป็นชื่อภาษาหรับ		
6. ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามจะมีหลักการชารีอะห์เข้ามาเกี่ยวข้องทั้งหมด		
7. สหกรณ์และธนาคารมีผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวกับการประกอบพิธีทางศาสนาโดยเฉพาะ เช่น การทำฮัจญ์		

หมายเหตุ สำหรับผู้วิจัย

การวัดความรู้	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(1) ความรู้ทางการเงิน					
(2) หลักการเงินอิสลามตามหลักชารีอะห์					
(3) ผลกระทบทางการเงินอิสลาม					
รวม					

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมจังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง : ให้ท่านโปรดทำเครื่องหมาย / หน้าที่คำตอบที่ตรงกับระดับปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

ระดับปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน 5 = มากที่สุด

ระดับปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน 4 = มาก

ระดับปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน 3 = ปานกลาง

ระดับปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน 2 = น้อย

ระดับปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน 1 = น้อยที่สุด

ปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน	ระดับของการเข้าถึง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
1. ท้ายมีรายได้ที่ไม่แน่นอน/ไม่มีอาชีพที่มั่นคงเลยไม่ขอสินเชื่อ					
2. การบริหารจัดการเรื่องการเงิน					
3. หลักชารีอะห์มีความซับซ้อนในหลักการปฏิบัติ					
4. ความแตกต่างในการดำเนินกิจการจากธนาคารพาณิชย์					
5. ผลกระทบที่มีไม่ตรงกับความต้องการที่จะใช้บริการ					

ตอนที่ 3 แนวทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมจังหวัดปัตตานี

- 1) ท่านคิดว่าตัวบุคคล (อาชีพ การศึกษา รายได้ ความรู้/ผลกระทบทางการเงิน) ส่งผลให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

- 2) ท่านคิดว่าหลักการการเงินอิสลามส่งผลให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมได้อย่างไร

.....

.....

.....
.....
3) ท่านคิดว่าตัวผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามส่งผลให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมได้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
4) ท่านคิดว่าแนวทางที่ควรจะเป็นในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของมุสลิมควรเป็นอย่างไร

.....
.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นางสาวกัลโลสม ทะแหว
 รหัสประจำตัวนักศึกษา 6320220601
 วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ศิลปศาสตรบัณฑิต(พัฒนาสังคม)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2560

ทุนการศึกษา (ที่ได้รับในระหว่างการศึกษา)

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน (ถ้ามี)

- เจ้าหน้าที่ประสานงานโครงการ ประจำตำบลแม่หวาด จังหวัดยะลา

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

- กัลโลสม ทะแหว, วันพิชิต ศรีสุข และพัฒน์นดี บุญญานุกพงศ์. (2564).ปัจจัยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชาวมุสลิม ในจังหวัดปัตตานี. *Journal of Social Science and Humanities Research in Asia (JSHRA)*, 27(2), 141-166.